# ማ ው ጫ

ገፅ

ከአንባቢያን ........................................................................ 2
የዝግጅት ክፍል ማስታወሻ ................................................................ 4
ርዕሰ አንቀፅ ........................................................................ 5
ኢኮኖሚ ........................................................................
የኢንፎርሜሽን ኮሚኒኬሽን ........................................................ 7
ፖለቲካ ........................................................................
አዲስ አበባ የኢትዮጵያ ትንሳኤ ................................................ 18
ማህበራዊ ........................................................................
አንፀባራቂው የትምህርት ድላችንና ................................................ 33
ዓለም አቀፍ ........................................................................
የሻዕቢያ የአፍሪካ ቀንድ ........................................................ 47
ከኢህአዴግ አምባ ........................................................................
ለጉባኤያችን ስኬት ብቁ ........................................................ 65
ከዚህም ከዚያም ........................................................................
እነማን የት ናቸው? ........................................................ 74

**አዲስ ራዕይ**

**በየሁለት ወሩ፣** በአማርኛ ቋንቋ እየተዘጋጀ በኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ፣ ዓለም አቀፋዊና ድርጅታዊ ጉዳዮች ላይ ሰፊ ማብራሪያና ትንታኔ ይዛ የምትቀርብ የኢህአዴግ የትንታኔ መፅሄት ነች።

**1ኛ ዓመት ቅፅ 1 ቁጥር 002 ግንቦት - ሰኔ 1998**

አዘጋጅ፡- የኢህአዴግ ህዝብ ግንኙነት ክፍል
አሳታሚ፡- ኢህአዴግ
አድራሻ፡- ስልክ 011 - 123 - 43 - 01
የመ.ሳ.ቁጥር፡- 80007
ፋክስ፡- 011 - 123 - 43 - 00/122 - 12 - 34
*E-mail: abyot.np@ethionet.et*



አዲስ ራዕይ ግንቦት - ሰኔ 1998

# ከአንባቢያን

## በርትተን እንሥራ

“ቻይና ከግብርና መር ወደ ኢንዱስትሪ መር” በሚል ርዕስ በአዲስ ራዕይ ቅፅ 1 ቁጥር 1 የወጣውን ፅሑፍ አንብቤዋለሁ። በዚህ ዙሪያ ተጨማሪ ሃሳብ አለኝ። ቻይና ከ40 ዓመታት በፊት ወደ 22 ሚሊዮን ገደማ ህዝቧ በርሃብና በችግር ምክንያት አልቋል። በወቅቱ የነበሩት መሪ ማኦ ዜዱንግ ይህንን ያህል ህዝብ ሲያልቅ፣ ከወዳጃቸው ራሽያም ሆነ ከተቃራኒዎች ምዕራባውያን አገሮች ምንም ዓይነት እገዛ ባለመሻታቸው በተፈጠረው እልቂት ከዓለም ህዝብም ሆነ ከቻይናውያን አዕምሮ የማይጠፋ የታሪክ ጠባሳ ሆኖ አልፏል።

ቻይናውያን ዕድገታቸውን ዕውን ለማድረግ በተከተሉት የግብርና መር ፖሊሲ ለስኬት በቅተዋል። ከ1970ዎቹ ጀምሮ የቻይና የለውጥ ጉዞ እና የኢኮኖሚ ዕድገት እየጨመረ መጥቷል። ቻይናውያንን ለዚህ ዕድገት ያደረሳቸው የግብርና መር ፖሊሲ ብቻ ሳይሆን እያንዳንዱ ቻይናዊ ለሥራ ያለው ተነሳሽነትና ፍቅር ጭምር ነው። ስለሆነም ወደ አገራችን ልመለስና መንግስት በአሁኑ ወቅት እንደ መርህ የያዘውን ግብርና መር ስትራቴጂ ለአገራችን ብቸኛ አማራጭ እንደሆነ ባለፉት ሦስት ዓመታት ካስመዘገብነው ዕድገት መረዳት ስለሚቻል፣ በርትተን ብንሠራ በትንሽ ዓመታት ለውጥ ማምጣት እንችላለን።🖉

የትናየት ሙሉጌታ

## ቁጥሩ አንሷል

የመጽሔቷ መጠን፣ አቀራረብና የይዘቷ እጥር ምጥን ማለት ሁሉንም ያስደሰተ ሲሆን የስርጭት ቁጥሩ ግን አንሷል። ሌላው በየጊዜው ከተግባሮቻችን እየተገመገሙ የሚወጡ ድክመቶች በተሞክሮነት ሊያስተምሩ ስለሚችሉ በመጽሔቷ እየተካተቱ ቢወጡ እንላለን። በሰንጠረዥ የሚወጡ አሃዛዊ መግለጫዎች የተጓደሉ መሆን የለባቸውም።🖉

አበራ

ከደኢህዴን ጽ/ቤት

☞

# ጠንክሩ

ውድ አዲስ ራዕዮች ሰላም እንደምን አላችሁልኝ፡፡ መጽሄታችሁ ለማንበብ ብዙ ጊዜ የማትፈጅ ግን ብዙ ዕውቀትና እውነታን የምትለግሥ ሆና አግኝቻታለሁ፡፡ "The Smallest in size, the Biggest in Value" ብዬ እገልፃታለሁ፡፡ በአገራችን ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ገፅታዎች ዙሪያ እውነትን የምታሰርፅ በመሆኗ ከፍተኛ ሚና አላት ጠንክሩ፡፡ በሚቀጥለው ዕትማችሁ "Currently" ያሉ እውነታዎችንና የተሳታፊዎችን አስተያየት ጨምቃችሁ አቅርቡልን፡፡

የእናንተው ተማሪ ሲሳይ

ታረቀኝ

# የጋራ ልሳን ለጋራ ጥቅም

ለአዲስ ራዕይ መጽሔት አዘጋጆች መልካም ራዕይና የሥራ ዘመን ይሁንላችሁ፡፡ አዲስ ራዕይ የጋራ ልሳናችን ነች፡፡ ለጋራ ጥቅም የምታሰልፈንና የኢህአዴግን መስመር በተሟላ መልኩ ከተግባር ጋር አዋህዳ ቁም ነገር የምታስጨብጠን ናት፡፡ ስለዚህም ጅምሯ ይጠናከር፡፡ አድማስዋም ይስፋ፡፡ እኔም ወደፊት የአዲስ ራዕይ ተሳታፊ እሆናለሁ በርቱ!

መዝገበ

# በር ከፋች ነች

ቅፅ 1 ቁጥር 1 አዲስ ራዕይ መጽሔትን እኔና መሰሎቼ ወደናታል፡፡ የማያሻማ እውነትን፣ የማይዋዥቅ ሚዛናዊነትንና ፍፅም ህዝባዊነትን ማዕከል አድርጋ በመቅረቧ ተመችታናለች፡፡ ንድፈ ሃሳብ ከደምና አጥንታችን ጋር ውህደት ፈጥሮ ህይወት እንዲዘራ ለምናደርገው እልህ አስጨራሽ ተጋድሎ አዲስ ፈርጥ ነች፡፡ አቅማችንን ገንብተን በሰል ያለ ትንተናን ያዘለ ሃሳብ በብዕራችን መሰንዘር እስክንችል ድረስ ሙዝዝዝዝዝ .... ያልን ደንበኛ ሳንሆን፣ ብቅ ጥልቅ እያልን የምናየውንና የምንሰማውን የምንታዘበውንም እንድንተነፍስ በር ከፋች ነችና ብርታት ከእናንተ ጋር ይሁን!

ሐዋታና

ጓደኞቹ





# የዝግጅት ክፍሉ ማስታወሻ

በቅፅ 1 ቁጥር 1 እትማችን ላይ ያለአንባብያን ተሳትፎ ብቁ መጽሔት ማዘጋጀት እንደማይታሰብ አሳውቀን የመጽሔቷን ጠንካራና ደካማ ጎን ከመጠቆም ባለፈ በዋና ዋና ዓምዶች ላይ ተሳትፏችሁ የጎላ እንደሚሆን እምነታችን የፀና ነበር፡፡

**"አዲስ ራዕይ"** ታትማ ወደ አንባብያን ከደረሰችበት ጀምሮ በስልክ፣ በፋክስና በፖስታ አስተያየታችሁን ያካፈላችሁን አንባቢዎች በርካታ ናችሁ፡፡ የተሳትፏችሁ ዓይነትና ደረጃ እንዲሁም ፍጥነት ስጥሪያችን የሰጣችሁትን ምላሽ አሳይቶናል፡፡ የጠቆማችሁትን ስህተቶች እናርማለን፡፡ ቢካተቱ ያላችኋቸውን ዓምዶች እንደ ሁኔታው ልናያቸው እንችላለን፡፡ ይበጃል ብላችሁ ያቀረባችኋቸው ርዕሰ ጉዳዮች በዚህና በቀጣዮቹ ዕትሞች እናቀርባለን፡፡

**"አዲስ ራዕይ"** የሁላችንም መድረክ ናት፡፡ አንድ አንባቢ እንደገለፁት የጋራ ልሳናችን ነች፡፡ በአንድ ጊዜ በሁሉም ስፍራ በተለያየ የሥራ መስክ የተሰማራን አባላት፣ ደጋፊዎችና ወዳጆች የድርጅታችን ጉዞ፣ ዕቅዱንና አፈፃፀሙን፣ በመስመሩ ላይ እነማን ጋሬጣ ሆኑ? እነማንስ የመስመሩ ሁነኛ አጋር በመሆን የተያያዘነውን የፀረ-ድህነት ፍልሚያ አጧጧፉት? ወዘተ... የሚሉት ጥያቄዎቻችን ከአዲስ ራዕይ ምላሽ እናገኛለን፡፡ የጋራ ልሳን የሚያሰኛት ሌላው ነጥብ የትግል ስንቅ መሰነቂያችን መሆኗ ነው፡፡ ልምድ እንለዋወጥባታለን፡፡ ዓለም አቀፋዊና ሀገራዊ ሁኔታን በተተነተነ መልኩ እናገኝባታለን፡፡ ስለዚህ በርግጥም አዲስ ራዕይ የጋራ ልሳናችን ነች፡፡

እነሆ የግንቦት - ሰኔ፣ የቅፅ አንድ ቁጥር 2 ዕትማችን የተለያዩ ትንታኔዎችን አካታ ወደናንተ ጀባ ብለናታል፡፡ ትንታኔዎቹ ትናንት ውስጥ ገብተው የሚዳክሩ፣ ዛሬ ውስጥ ቆመው የሚፅናኑ፣ ነገን በቀቢፀ ተስፋ እንድንጠብቀው የሚጋብዙን አይደሉም፡፡ ይልቅ ትናንትን፣ ዛሬንና ነገን አስተሳስረው ምን ላይ ነበር? ምንስ ላይ ነን? ወዴትስ እንደርሳለን? ያሰብንበት እንደርስ ዘንድ ከእያንዳንዳችን ምን ይጠበቃል? የሚሉትን አንኳ ጥያቄዎች በማንሳት ምላሽ ይሰጡናል፡፡

ትንታኔዎቹ ያበቃላቸው ናቸው ብለን አናስብም፡፡ በእነርሱ ላይ ተመስርታችሁ በጎደለው ነጥብ ላይ እንድትፅፉ፣ ባልታየው አቅጣጫ አንፃር የራሳችሁን ትንታኔ እንድታቀርቡ መድረኩ ክፍት ነው፡፡ አዳዲስ ሃሳቦችን ከነባሩ ጋር አዋህደን በበለጠ ጥራትና ፍጥነት ለመጓዝ ዝግጁ ነን፡፡ ተሳትፏችሁ ዛሬም ነገም አስፈላጊ ነው፡፡ በየቦታው በአየቅጣጫው ጠቃሚ ልምዶችና ሃሳቦች እንዳሉ እናምናለን፡፡ ልምዶቹን ብንካፈላቸው ለሥራችን ስንቅ ይሆኑናል፡፡ ለመስመራችን የበለጠ ጥራትና ብቃት የሚጠቅሙን አዳዲስ ሃሳቦች፣ ለጉዟችን ምርኩዝ ይሆኑናል፣ መንገዳችንንም ቀና ያደርጉታል፡፡

**አዲስ ራዕይ** የጋራችን ነችና ያቅማችሁን ተሳትፎ ታደርጉ ዘንድ ጥሪያችንን እናቀርባለን፡፡

*መልካም ንባብ!!*

## ርዕሰ አንቀፅ

# ተልዕኳችንን በብቃት መወጣት ለግባችን መሳካት መሰረት ነው!!

የዘንድሮን መኸር ብዙ ነገሮች የተለዩ ያደርጉታል:: የመጀመሪያው ከ3 ሚሊዮን በላይ ግንባር ቀደም አርሶ አደሮች ሰልጥነው፣ የላቀ ውጤት ለማስመዝገብ ወደ እርሻ ስራቸው መግባታቸው ነው:: ሁለተኛው ጉዳይ የክረምቱ ስራ ቅድመ ዝግጅት አጥጋቢ ሊባል በሚችል ደረጃ መጠናቀቁ ነው:: የአመቱ የግብርና ምርት እቅድና ዝርዝር ኬጅ ተዘጋጅቷል:: የግብርና ባለሙያዎች ስልጠና ተካሄዷል፤ በክረምቱ ስራ እቅድ ላይ ከሚመለከታቸው ባለድርሻ አካሎች በተለይ ከግንባር ቀደም አርሶ አደሮች ጋር በኮንፍረንስ ሰፊ ውይይትና ምክክር ተደርጓል:: በዚህም ላይ መግባባት ተደርሷል::

ሶስተኛው ልዩ የሚያደርገው ነጥብ ደግሞ የግብአት አቅርቦት ነው:: የግብአት አቅርቦቱ በሁለት ገፅታዎች ከበፊት ሁኔታዎች ይለያል:: የቀረበው መጠን በአያሌው መጨመሩ የመጀመሪያው ጉዳይ ነው:: በግብአት አቅርቦት ውስጥ የአርሶ አደሩ የህብረት ስራ ማህበር ዩኒየኖች በሰፊው ተሳታፊ መሆናቸው ሁለተኛው ነጥብ ነው:: ለምሳሌ ዘንድሮ 600 ሺ ሜትሪክ ቶን ማዳበሪያ ለአርሶ አደሩ ይቀርባል:: አምና የቀረበው ማዳበሪያ ግን 346554 ሜትሪክ ቶን ነበር:: ከዚህ ውስጥ 275 ሺ ሜትሪክ ቶኑን የሚያቀርቡት 13 የህብረት ስራ ዩኒየኖች ናቸው:: ይህ የዩኒየኖቹ አቅም እየተጠናከረ በመሄድ ላይ መሆኑን ያመለክታል:: የምርጥ ዘር አቅርቦትም ከፍተኛ ለውጥ ታይቶበታል::

አራተኛው ነጥብ አርሶ አደሩና የገጠር ምሁር አባላችን ግልፅ የሆነ ተልእኮ ተቀምጦለት በተልእኮ እንዲሰማራ መደረጉ ነው:: የእያንዳንዱ አባል ተልእኮ ተመጋጋቢ ነው:: «ራስንና አካባቢን በፍትሃዊ መንገድና በልማት ጥረት ማበልፀግ» የሚለው የአባላት ተልእኮ በብዙ ሃተታ ተውጦ ይደበዝዝ የነበረውን የአባላት ተልእኮ ፍንትው አድርጎ አስቀምጦታል:: በፍትሃዊና ልማታዊ መንገድ የመበልፀግ ተልእኮ ተሸክመው እንዲንቀሳቀሱ፤ በመጥፎ ስነ ምግባርና በኪራይ ሰብሳቢነት የመበልፀግ ጎዳና የተሳሳተ በመሆኑ ሊሞከር እንደማይገባው ሁሉም አባላት ተስማምተዋል:: ከመስማማትም አልፈው ለመበልፀግ ጉልበታቸውን እንዴት ማንቀሳቀስ እንዳለባቸው፣ በመሬታቸው ☞





እንዴት መጠቀም እንዳለባቸው ተመካክረው የጋራ አቋም ወስደዋል::

በአጠቃላይ ሲታይ የመኸሩ የግብርና ልማት የዝግጅት ምዕራፍ አጥጋቢ በሆነ ደረጃ በመከናወን ላይ ይገኛል:: የዝግጅት ስራው የተሻለ መሆን ግን በራሱ ግብ አይደለም:: ዋነኛ ስሆነው ለተግባር ምዕራፍ ምቹ ሁኔታ መፍጠሪያ እንጂ:: ስለሆነም በዝግጅቱ የተገኘውን ውጤት በመጠቀም በክረምቱ ውስጥ የሚኖሩትን ተግባራት በብቃት ማከናወን ይኖርብናል:: በየደረጃው ያለው የድርጅትና የመንግስት አመራር እንዲሁም መላው አባል የተግባር ምዕራፉን ውጤታማ ለማድረግ መረባረብ ይጠበቅበታል::

በየደረጃው ያለው የተማረ አባል የአርሶ አደሩን ጥረት ለመደገፍ ከሱ የሚጠበቀውን ሁሉ ማሟላት ይጠበቅበታል:: የግብርና ሞያተኛው ቴክኖሎጂዎችን በተግባር ለማዋል የሚደረገውን ጥረት በማገዝ፣ የአርሶ አደሩን ልምዶች በመቀመርና ለሌላው በማስተላለፍ፣ በአጠቃላይ በተቀመጠው የስራ መዘርዝር መሰረት ስራዎችን የመደገፍና የመምራት እንቅስቃሴ ማድረግ ይጠበቅበታል:: በጤና ትምህርትና ገጠር መሰረተ ልማት መስኮች የተሰማሩ ሁሉም ሞያተኛና የተማሩ አባላት አርሶ አደሩ የሚያፈሰው ጉልበት ከፍተኛ የምርት ጭማሪ እንዲያስገኝለት ለማድረግ ከነሱ የሚጠበቀውን ሁሉ ማከናወን ይጠበቅባቸዋል::

በገጠር የሚገኙ መዋቅሮቻችን በሙሉ የገጠር ልማት ግቦቻችንን የሚያሳኩ ሆነው መንቀሳቀስ ይጠበቅባቸዋል:: በእያንዳንዱ ተግባር ላይ ውጤት ማስመዝገብ፣ የሚመዘገበውም ውጤት በጥራት የተከናወነ መሆኑን ማረጋገጥ፣ እዛው ሳለ ፖለቲካዊና ድርጅታዊ አመራር የመስጠት ሚናችንን ማጎልበት ይገባል:: በያዝነው ክረምት ከፍተኛ የምርት ጭማሪ ለማግኘት የምናደርገው ርብርብ የሚለካው ተልእኳችንን በብቃት መፈፀም ስንችል ብቻ ነው:: ተልእኮን በብቃት መፈፀም ለግባችን ስኬት የማይነቃነቅ ማዕዘን ነው!!

በዘንድሮው መኸር በገጠር የምናደርገው እንቅስቃሴ የታሰበውን የልማት ውጤት ካስገኘ አርሶ አደሩን ብቻ ሳይሆን የከተማውን ህዝብም በከፍተኛ ደረጃ ተጠቃሚ ያደርገዋል:: የከተማው ህዝብ በኑሮ ውድነት የሚጎዳው ከመጣው የምርት ጭማሪ በላይ የሸማች ፍላጎት በመብዛቱ ነው:: ይህ ሁኔታ ለአርሶ አደሩ የገበያ ችግር መቀረፉን የሚያመላክት በመሆኑ አርሶ አደሩ አምርቶ በሰፊው ወደገበያ ቢያወጣም ይበልጥ ተጠቃሚ ይሆናል:: በመሆኑም የዘንድሮው የክረምት ስራ ግባችን እንዲሳካ በየመስኩ የተሰማሩ አባላት ሚናቸውን መጫወት ይጠበቅባቸዋል::🖉

ኢኮኖሚ

# የኢንፎርሜሽን ኮሚዩኒኬሽን ልማትና የልማት ስትራቴጂያችን

ከፅዮን ሉብርሃ

በአገራችን እየተመዘገበ ስላለው ፈጣን ልማት ሲወሳ ስለግብርና ልማት ከዚያም ካለፈ ስለኢንዱስትሪ ልማት ነው የሚወሳው:: ይህ መሆኑ ተገቢ ነው:: የኢኮኖሚያችን መሰረትና የልማት መመሪያችን ግብርና ስለሆነ ከሁሉም ዘርፎች ቀድሞ መነሳቱ ተገቢ ነው:: የልማታችን ግብ በኢንዱስትሪ የበለፀገች አገር መፍጠር በመሆኑ፣ የልማት ስትራቴጂያችንም በግብርና የሚመራ የኢንዱስትሪ ልማት ስትራቴጂ በመሆኑ ኢንዱስትሪ ከግብርና ቀጥሎ ቢነሳ ተገቢ ነው:: ይሁንና ከነዚህ ሁሉ በላቀ ፍጥነት እያደገ ያለና በአሁኑ ሰዓት በዓለም አቀፍ ደረጃ አለ የሚባለውን የዳበረ ቴክኖሎጂ በመጠቀም ቀዳሚውን ስፍራ ይዞ የሚገኘው የቴሌኮሙኒኬሽንና ኮሙኒኬሽን ዘርፍ ነው::

እንደ ፈረንጆች አቆጣጠር በ2004 ዓ.ም ሰኔ ላይ የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን ጠቅላላ ካፒታል (ከዚያ በፊት በነበሩት ጥቂት ዓመታት በፍጥነት እያደገ መጥቶ) 4.78 ቢሊዮን ብር ደርሶ ነበር:: በቀጣዩ ዓመት የድርጅቱ ካፒታል በ74% በማደግ 8.31 ቢሊዮን ብር ደርሷል:: በአንድ ዓመት ውስጥ ከሞላ ጎደል በእጥፍ ጨምሯል:: ይህም በዘርፉ የሚካሄደው ኢንቨስትመንት በምን ያህል ፍጥነት እያደገ እንደሆነ ያመለክታል:: በዚሁ ወቅት የድርጅቱ ገቢ ከ1.24 ቢሊዮን ብር ወደ 1.79 ቢሊዮን ብር አድጓል::

ባለፉት ጥቂት ዓመታት የሞባይል መስመር ተጠቃሚዎች ቁጥር ከ30 ሺህ ወደ 754 ሺህ ያደገ ሲሆን የክረምት ወራት ስራን ጨምሮ ቁጥር 1.5 ሚሊዮን ይደርሳል:: በቀጣዩ ዓመት ከሁለት ሚሊዮን በላይ እንደሚሆንም ይጠበቃል:: የቋሚ መስመር

☞

ተገልጋዩ ቁጥር ከ350 ሺህ ወደ 723 ሺህ ያደገ ሲሆን በቅርቡም ከአንድ ሚሊዮን በላይ እንደሚሆን ይገመታል። የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አድማስን ወደ ገጠሩ ለማስፋት የተያዘው ዕቅድ 5 ሺህ የገጠር ቀበሌዎችን ተጠቃሚዎች ያደርጋል። በሚቀጥሉት ሁለትና ሶስት ዓመታት ደግሞ ሁሉንም ቀበሌዎች ማዳረስ ይቻላል ተብሎ ተገምቷል። የሞባይል ስልክ አገልግሎትም ከአዲስ አበባ ውጪ በዋና ዋና መንገዶች ዳርና በዋና ከተሞች ዙሪያ የተዳረሰ ሲሆን በሚቀጥሉት ጥቂት ዓመታት ውስጥ አገር አቀፍ የስርጭት አድማስ ይኖረዋል ተብሎ ይጠበቃል።

የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር እጅግ ፈጣን በሆነ ዕድገት የስርጭቱ አድማስና የተጠቃሚው ብዛት እየጨመረ ከመምጣቱም ሌላ የቴክኖሎጂ ደረጃው በአይነቱ እየተቀየረ መጥቷል። ዘመኑ የዲጂታል ቴክኖሎጂ ዘመን በመሆኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር በጠቅላላ ዲጂታል ቴክኖሎጂን የሚጠቀም እንዲሆን ተደርጓል። ዘመኑ በቴሌኮሙኒኬሽን መስመር እጅግ ብዙ መረጃ በአጭር ጊዜ በርካሽ ዋጋ ማስተላለፍን የሚጠይቅ ነው። ይህን በማድረግ በአንድ ጊዜ ብዙ መረጃ ማስተላለፍ የሚችል ሰፊ ባንድ ያለው መስመር መዘርጋት ያስፈልጋል። የቴሌኮሙኒኬሽን አውታራችንን የባንድ ስፋት በመጨመር የሰፊ ባንድ የሳተላይት መስመር ተዘርግቶ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ለትምህርት እንዲገለገሉበት ወረዳዎችም ለቪዲዮ ኮንፈረንስ አገልግሎት እንዲጠቀሙበት በመደረግ ላይ ይገኛል። በቅርቡ በዚህ ረገድ የመጨረሻው ዘመናዊው ቴክኖሎጂ ተብሎ የሚወሰደው «የኦፕቲክ ፋይበር» መስመር በመላ አገሪቱ ለመዘርጋት በተደረገው ጥረት ከ4000 ኪሎ ሜትር በላይ መስመር ተዘርግቶ ዋና ዋና ከተሞች ተገናኝተዋል። የቴሌኮሙኒኬሽን መስመራችን በልማት ከበለፀጉት አገሮች ጋር ሲነፃፀር በስርጭት አድማስም ሆነ በዘመናዊነቱ የማይተናነስ ነው። የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት ዓለም አቀፍ ደረጃውን በጠበቀ ሁኔታ በተፋጠነ መልኩ በመዘርጋት ላይ ይገኛል።

አንዳንድ ሰዎች በልማት እጅግ ወደኋላ የቀረችው ኢትዮጵያ በቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት ከበለፀጉት አገሮች ጋር እኩል ለመራመድ የምትንጠራራው ለምንድነው ብለው መጠየቃቸው አልቀረም። አልፎ ተርፎም ከግብርና መር የልማት ስትራቴጂያችን ጋር የሚቃረን የሚመስላቸው ሰዎች አልጠፉም። ስለዚህ በዚህ ዙሪያ ጥያቄዎች ይነሳሉ። ☞





እናም ለምን በከፍተኛ ወጪ እጅግ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት እንደዘረጋን ማብራራቱ ጠቃሚ ነው።

ያለንበት ዘመን፣ ዘመነ፣ ግሎባላይዜሽን ነው። መላው ዓለም በተለያዩ የኢኮኖሚ ትስስሮች ውስጥ ይገኛል። ከዚህ ትስስር ውስጥ ተነጥሎ ለብቻ መጓዝ በማይቻልበት ደረጃ ላይ የተደረሰበት ዘመን ነው። ፈጣንና ሰፊ የኢንፎርሜሽን ልውውጥ የዚሁ ትስስር አንድ መሰረት ነው። በመላው ዓለም በተዘረጋው በዚህ ፈጣንና ሰፊ የኢንፎርሜሽን ልውውጥ መረብ ውስጥ ገብቶ ተዋናይ መሆን ያልቻለ አገር ከግሎባላይዜሽን በምንም ደረጃ ተጠቃሚ መሆን አይችልም። አገራችን ይህንኑ ተገንዝባ የግብርና ልማትን በገበያ በተለይም በአለም ገበያ የሚመራ መሆን እንዳለበት አስቀምጣለች። የኢንዱስትሪ ልማታችንም ኤክስፖርት መር መሆን እንደሚገባው ተገልጿል። በአለም ሰፊ ገበያ ውስጥ ለመሳተፍና ከዚሁ ተጠቃሚ ለመሆን ግብርናችንም ኢንዱስትሪያችንም በአለም የመረጃ መረብ ውስጥ መግባትና ከዚሁ በአግባቡ ተጠቃሚ መሆን አለበት። ዘመናዊ የመረጃ አውታር የምንዘረጋበትና የስርጭት አድማሱም ከተሞችን ብቻ ሳይሆን ገጠሩንም የሚሸፍን እንዲሆን የምናደርግበት ምክንያት እንደዚህ አይነቱ የመሰረተ ልማት ስራ ባልተሰራበት ሁኔታ ግብርና መር የኢንዱስትሪ ልማት ስትራቴጂያችን ተሳክቶ ቀጣይነት ያለው ዕድገት ለማስመዝገብ ስለማይቻል ነው። የቀየስነው የልማት ስትራቴጂ እጅግ ዘመናዊና መላ አገራችንን የሚሸፍን የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር መዘርጋትን የግድ ይላል።

የልማት ትግላችን የተሳካ ሊሆን የሚችለው መልካም አስተዳደር ሲሰፍን ነው። መልካም አስተዳደር ለማስፈን በተለያዩ የመንግስት አካላት መካከል ፈጣን የመረጃ ልውውጥ ሊኖር ይገባል። በየደረጃው ያሉ የመንግስት ሰራተኞች ስራቸውን ለማሻሻል የሚያስችላቸው ተከታታይ የስራ ላይ ስልጠና ማግኘት አለባቸው። በመልካም አስተዳደር መስክ የተገኙ መልካም ልምዶች በፍጥነት ለሁሉም መተላለፍ አለባቸው። የመንግስት መስሪያ ቤቶች ከፍተኛ መጠን ያለው መረጃ በፍጥነት ሊያስተላልፍ በሚችል ሰፊ ባንድ ያለው የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር ሲተሳሰሩ መረጃዎች፣ ሪፖርቶች፣ መመሪያዎች በደቂቃዎች ውስጥ ከዳር ዳር እንዲደርሱ ማድረግ ይቻላል። የቪዲዮ ኮንፈረንስ ቴክኖሎጂን በመጠቀም የመንግስት ሰራተኞች ከስራ ቦታቸው ሳይፈናቀሉ ስብሰባዎችን ለማካሄድ ☞

ይቻላል። ጥቂት የላቀ ብቃት ያላቸው አሰልጣኞችን በመጠቀም መላውን የአገሪቱን ሰራተኛ በርቀት ማሰልጠን ይቻላል። በዝቅተኛ ወጪና በተቻለ ፍጥነት መልካም አስተዳ- ደርን ማስፈን ለአገራችን እጅግ አስፈላጊ ነው። መረጃዎችን በፍጥነትና በዝቅተኛ ወጪ ማዳረስና የመንግስት ሰራተኛን በተከታታይና በጥራት በዝቅተኛ ወጪና በፍጥነት ማሰልጠን የሚቻለው እጅግ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር በመዘርጋት ነው።

መንግስት ከተለያዩ አስተዳደራዊ አገልግሎቶች ባሻገር ወሳኝ የሆኑ ማህበራዊ አገል- ግሎቶችን ለህብረተሰቡ ማቅረብ አለበት። በዚህ ረገድ በምሳሌነት ሊጠቀሱ የሚችሉት የትምህርትና የጤና አገልግሎቶች ናቸው። መንግስት የትምህርት አገልግሎትን በጥራት ለመላው ዜጋ ማዳረስ አለበት። የጤና አገልግሎትም እንደዚሁ። ጥራትን ለማረጋገጥ ከሚያስፈልጉት ቁልፍ ነገሮች አንዱ የላቀ ብቃት ያለው አስተማሪና ሃኪም እንዲኖር የማድረግ ጉዳይ ነው። ይህንን ለማረጋገጥ ከፍተኛ ወጪ ይጠይቃል። ከወጪውም ባሻገር በተፈለገው መጠን የላቀ ብቃት ያለው ሃኪምና አስተማሪ ማግኘት አስቸጋሪ ይሆናል። በተለይም እንደኛ ባሉ ድሃ አገሮች ይህ የማይታሰብ ጉዳይ ይሆናል። ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂን መጠቀም ግን ይህንን ችግር ሊያቃልለው ይችላል።

የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በርቀት ትምህርት እንዲማሩ እየተደረገ ያለው ጥረት በየደረጃው ያሉ መምህራንን ሊተካ ባይችልም በአገር አቀፍ ደረጃ አንድ አይነት ጥራት ያለው ትምህርት እንዲኖር ማድረግ፤ ጥቂት ምርጥ መምህራን በአንድ አካባቢ ሆነው የሰጡትን ትምህርት ለመላው የአገራችን ተማሪ ማዳረስ ይቻላል። አጠቃቀሙን በሂደት እያሻሻልነውና እየለመድነው ስንሄድ በዝቅተኛ ወጪ ጥራቱ የተጠበቀ ትምህርት በሁለተኛ ደረጃ ብቻ ሳይሆን በአንደኛ ደረጃም ለመስጠት ያስችለናል። በአይሲቲ የሚያስተምሩት መምህራን ያላቸውን ብቃት የጨበጡ መምህራን በሁሉም የአንደኛና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶቻችን እናዳርስ ብንል ከፍተኛ ወጪን የሚጠይቅ ከመሆኑም ባሻገር በሚፈለገው ፍጥነት ሊሳካ የሚችል አይደለም።

የኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ አሁን በደረሰበት ሁኔታ፤ አንድ በሽተኛ አገራችን ውስጥ በሚገኝ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ የተዘረጋለት ማንኛውም ሆስፒታል ተኝቶ በየትኛውም አገር የሚገኝ ሃኪም ባለበት ሆኖ ሊያክመው ይችላል። ☞





ይህ «ቴሌሜዲሲን» እየተባለ የሚጠራው የህክምና አገልግሎት ውጪ ሳይኬድ የላቀ ጥራት ያለው ህክምና በተመጣጣኝ ዋጋ ማግኘት የሚያስችል ነው። በተመሳሳይ መልኩ በየትኛውም የአገራችን ዩኒቨርሲቲ የሚገኝ ተማሪ በዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ በመጠቀም በየትኛውም የአለም አካባቢ ያለ ምርጥ ዩኒቨርሲቲ ለተማሪዎቹ የሚሰጠውን ትምህርት (ሌክቸር) መከታተል ይችላል፣ የየትኛውንም ምርጥ ዩኒቨርሲቲ ቤተ መፅሃፍት ኢትዮጵያ ውስጥ ሆኖ ሊጠቀምበት ይችላል። በእርግጥ ይህን አገልግሎት ለማግኘት ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ከሚከፈለው ዋጋ በተጨማሪ ለውጪዎቹ ሆስፒታሎችና ዩኒቨርሲቲዎች የአገልግሎት ክፍያን መክፈል ይጠይቃል። ነገር ግን በዚህ ደረጃ የሚከፈለው ክፍያ ውጭ ሄዶ ከመታከም ወይም ከመማር ጋር በፍፁም የሚነፃፀር አይደለም። በዘመነ ግሎባላይዜሽን እንደኛ ያሉ ድሃ አገሮች ከፍተኛ ጥራት ያለው የትምህርትና የጤና አገል- ግሎት ማግኘት የሚችሉት በዘመናዊ የኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ መጠቀም ሲችሉ ብቻ ነው።

የርቀት ህክምናና የዩኒቨርሲቲ ስልጠና አማራጭ እንዲሁ በንድፈ ሃሳብ ደረጃ የሚቀመጥ አማራጭ አይደለም። በኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ በላቀ የዕድገት ደረጃ ላይ ደርሳ የምትገኘው ህንድ አፍሪካ ከዚሁ ቴክኖሎጂ ተጠቃሚ እንድትሆን ለመደገፍ ፕሮግራም ቀርፃ በመንቀሳቀስ ላይ ትገኛለች። ኢትዮጵያ እጅግ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር የዘረጋች በመሆንዋ የዚሁ ፕሮግራም የመጀመሪያዋ ተጠቃሚ የአፍሪካ አገር እንድትሆን ተመርጣለች። በፕሮግራሙ የቴሌ ሜዲሲንና የርቀት የዩኒቨርሲቲ ትምህርት በይለት ፕሮጀክት ደረጃ ይጀመራል። ከዚህ የሚገኘውን ልምድ በመቀመር አገልግሎቱ ለይለት ፕሮጀክቱ ከተመረጡት ጥቂት ሆስፒታሎችና ፋኩልቲዎች አልፎ በከፍተኛ መጠን ሊስፋፋ ይችላል።

ከላይ የተዘረዘሩት አገልግሎቶች በሙሉ ዘመናዊ የኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን የቴክኖሎጂ በሌለበትም የሚሰጡ አገልግሎቶች ናቸው። ቴክኖሎጂው በሚስፋፋበት ወቅት አገልግሎቱን በከፍተኛ ፍጥነትና ጥራት በዝቅተኛ ወጪ ማግኘት ይቻላል። በመሆኑም ከአለም ገበያ በአግባቡ ለመጠቀም፣ መልካም አስተዳደርን በፍጥነትና በመለስተኛ ወጪ ለማረጋገጥ፣ ከፍተኛ ጥራት ያለው የትምህርትና የጤና አገልግሎት በአጭር ጊዜና ☞

በመለስተኛ ወጪ ለማዳረስ የቴክኖሎጂው ተጠቃሚ መሆን ያስፈልጋል፡፡ የቴክኖሎጂው አገልግሎት ግን በዚህ ብቻ የተወሰነ አይደለም፡፡ ከፍተኛ የስራ ዕድል የሚፈጥር የኢኮኖሚ ዘርፍም ነው፡፡

በዘመነ ግሎባላይዜሽን በበለፀጉት አገሮች የሚገኙ ኩባንያዎች ስራቸውን የሚያከናውኑት በየአገሮቻቸው በቀጠሩዋቸው ሰራተኞች አማካኝነት ብቻ አይደለም፡፡ ቴክኖሎጂውን በመጠቀም በውጭ የሚገኙ ሰራተኞች ለስራ ያሰማራሉ፡፡ ለምሳሌ አንድ በአሜሪካን አገር የሚገኝ ባንክን ብንወስድ ከፍተኛ የሂሳብ ስራ መስራት፣ በየዕለቱ የገባውንና የወጣውን ገንዘብ ማስላትና ኦዲት ማድረግ ወዘተ ይጠበቅበታል፡፡ ይህንኑ ስራ በአሜሪካን አገር ለእያንዳንዱ ሙያተኛ ከፍተኛ ደመወዝ ከፍሎ በመቅጠር ሊያሰራው ይችላል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ መረጃዎችን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ ወደ ህንድ አገር ልኮ በህንድ የሚገኙ በመለስተኛ ደመወዝ የተቀጠሩ ሙያተኞች የሂሳብ ስራውን ሰርተው በቴክኖሎጂው ተጠቅመው የተሰራውን ስራ አሜሪካን ለሚገኘው ባንክ ሊያስተላልፉለት ይችላሉ፡፡ ሁለተኛው አማራጭ ባንኩ ስራውን በዝቅተኛ ወጪ እንዲሰራ ያደርገዋል፡፡ ከዚያም ባሻገር አሜሪካን ሲመሽ ህንድ ላይ ስለሚነጋ፣ የአሜሪካው ባንክ ማታ ሲዘጋ መረጃውን ወደህንድ አስተላልፎ ጧት ሲከፈት ስራው አልቆ ሊደርሰው ይችላል፡፡ ያለ-ትርፍ ሰአት ክፍያ በቀን 24 ሰአት የሚሰራበት ሁኔታ ይፈጠራል፡፡ ይህ አሰራር በአሁኑ ሰአት ከማንኛውም የኢኮኖሚ ዘርፍ በላቀ ፍጥነት በመስፋፋት ላይ የሚገኝ ሲሆን አዲስ ስምም ወጥቶለታል፡፡ «አውትሶርሲንግ» ይባላል፡፡ በዚህ ዘርፍ ግንባር ቀደም ተዋናይ ሆና የምትገኘው ህንድ ነች፡፡ በአመት በአስርት ቢሊዮን ዶላሮች የሚቆጠር ገቢ ታገኛለች፡፡ በዘርፉም በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ሰራተኞችን አሰማርታለች፡፡

የአውትሶርሲንግ ኢንዱስትሪን ለማስፋፋት የሚፈለጉት ሁለት ነገሮች ናቸው፡፡ በመጀመሪያ ደረጃ በጣም ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አውታር መዘርጋትና መሰረተ ልማቱን ማከናወን ይጠይቃል፡፡ በሁለተኛ ደረጃ የሰለጠነ የሰው ሃይል በበቂ መጠን ማዘጋጀት ነው፡፡ መሰረተ ልማቱ ከተሟላ በኋላ ለተወሰኑ ኮምፒዩተሮች መግዣ ካልሆነ በስተቀር የሚጠየቅ ካፒታል የለም፡፡ ካፒታልን የሚቆጥብ፣ የሰው ሃይልን ማለትም የሰለጠነ የሰው ሃይልን በሰፊው የሚጠቀም የልማት ዘርፍ ነው፡፡ ከዚህ አንፃር የልማት መርሆአችን ያለንን ካፒታል ☞





የሚቆጥብ ያለንን ሰፊ የሰው ሃይል በስልጠናና ትምህርት በማብቃት በሰፊው የሚጠቀም በመሆኑ የኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ የልማት ስትራቴጂያችንን በመተግበር ከፍተኛ ልማት ማካሄድ የሚያስችል ዘርፍ ነው፡፡ በመሆኑም የግብርና መር የኢንዱስትሪ ልማት ስትራቴጂያችን የኮሙኒኬሽንና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂን በመጠቀም የአ-ውትሶርሲንግ ኢንዱስትሪን ማልማት የሚያስችልና ይህንኑ ማልማት የሚጠይቅ ነው፡፡

በድምር ሲታይ በልማት እጅግ ወደኋላ የቀረችው አገራችን ከበለፀጉት አገሮች ጋር ተወዳዳሪ ሆና ጥራትና የስርጭት አድማስ ያለው የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት እየዘረጋች ያለችው በአለም ገበያ ተዋናይ በመሆን ለመጠቀም፣ መልካም አስተዳደርን በተሻለ ፍጥነትና ጥራት ለማስፈን፣ የትምህርትና የጤና አገልግሎቶችን በጥራትና በፍጥነት ለማሟላት፣ የአውትሶርሲንግ ኢንዱስትሪን በመገንባት ልማታችንን ለማፋጠን የሚያስችል አይነተኛ መሳሪያ ስለሆነ ነው፡፡ አገራችን እጅግ ዘመናዊ የሆነ የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት መዘርጋት ያለባት ያለአቅሟ ተንጠራርታ ከበለፀጉት አገሮች ጋር ለመወዳደር ሳይሆን ከድህነት ለመውጣት የያዘችውን ስትራቴጂ ለመተግበር ሌላ አማራጭ ስለሌላት ነው፡፡ በትክክለኛ ራዕይ ላይ የተመሰረተ ፀረ ድህነት ትግል እጅግ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማትን ከመዘርጋት ወጪ ሊሳካ ስለማይችል ነው፡፡

ኢህአዴግ ይህንን ትክክለኛ ራዕይ ይዞ በዚህ የልማት መስክ በሚሰማራበት ወቅት ከውጭም ከውስጥም ከፍተኛ የፖሊሲ ፈተና አጋጥሞታል፡፡ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በመንግስት መያዝ የለበትም፣ ለግል ኩባንያዎች መተው ያለበት ዘርፍ ነው ተብሎ ከፍተኛ የፖሊሲ ትግል ተካሂዶበታል፡፡ በዘርፉ የመሰማራት ብቃት ያላቸው የግል ኩባንያዎች የውጭ ኩባንያዎች በመሆናቸው በዚሁ ጉዳይ የሚነሳው ክርክር የአመለካከት ብቻ ሳይሆን የጥቅም ክርክርም ጭምር ነው፡፡ መንግስት በኢኮኖሚው ላይ ጣልቃ መግባት የለበትም የሚል ርዕዮተ አለማዊ ቅኝት ከታላላቅ አገሮች የቴሌኮሙኒኬሽን ኩባንያዎች ጥቅም ጋር ተደርቦ በእርዳታ ሰጪና አበዳሪ ተቋሞች አማካይነት መንግስት ከዘርፉ እጁን እንዲያነሳ ለማድረግ ከፍተኛ ተፅዕኖ ተደርጓል፣ በመደረግ ላይም ነው፡፡ የአገር ውስጥ ተቃዋሚ ድርጅቶችም የነዚህ ሃይሎችን ድጋፍ ለማግኘት ኢህአዴግን ያጋለጡ እየመሰላቸው ዘርፉ ለግል ባለሃብቶች ካልተሰጠ ሲሉ ተከራክረዋል፡፡ ከዚህ ጋር ተያይዞ የሚነሳው ሌላው ክርክር ዘርፉ ከፍተኛ ☞

ኢንቨስትመንት የሚጠይቅ በመሆኑ መንግስት ያለውን ገንዘብ ረሃብን ለመዋጋት እንጂ ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በማስፋፋት ላይ ሊያውለውና ሊያባክነው አይገባም የሚል ነው:: የክርክር ነጥቦችን አንድ በአንድ መፈተሸ ተገቢ ይሆናል::

በመጀመሪያ የገንዘብ አመዳደብን ጉዳይ እንመልከት:: የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት በሰፊው መዘርጋት ድህነት ለመዋጋት ያስቀመጥነውን ስትራቴጂ ከማሳካት አንፃር እጅግ መሰረታዊና ተፈላጊ ነው:: ዘመናዊ የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ለመዘ-ርጋት የሚወጣው ወጪ ለቅንጦት የሚወጣ ወጪ ሳይሆን ረሃብን በአስተማማኝ መንገድ ለመዋጋት የሚወጣ ወጪ ነው:: በመሆኑም መንግስት ካለው ውሱን ባጀት ለዚህ ስራ ተገቢውን ገንዘብ ቢመድብ ተገቢ ነው:: ይሁንና መንግስት እስከ ዛሬ ድረስ ለዚህ አላማ ሲል ከመንግስት ባጀት የመደበው ዜሮ አምስት ሳንቲም የለም:: ድርጅቱ በመንግስት የልማት ድርጅትነት ተመዝግቦ የሚያከናውነው የኢንቨስትመንት ስራ በሙሉ ከራሱ ገቢ የሚያገኘው ወይም እንደማንኛውም የልማት ድርጅት ከአገር ውስጥና ከውጪ ባንኮችና አበዳሪዎች ተበድሮ የሚሰራውና ከገቢው የሚከፍለው ነው:: ኩባንያው የግል ኩባንያ ቢሆን ለባለንብረቶቹ ይገባ የነበረው ገቢን በመጠቀም ከመንግስት ባጀት ምንም አይነት ወጪ ሳይደረግ እየተፈፀመ ያለ ስራ መሆኑ ከመንግስት ባጀት አጠቃቀም ጋር ተያይዞ የሚነሳው ክርክር ፍፁም መሰረተ ቢስ መሆኑን ያረጋግጣል::

ዘርፉ በአመለካከት ደረጃ መንግስት ሊገባበት አይገባም ከሚል እምነት በመነሳት የሚቀርበው ክርክርም እንደዚሁ በአገራችን ተጨባጭ ሁኔታ መሰረተ ቢስ ነው:: የኢህአዴግ መሰረታዊ መነሻ በአገራችን ፈጣንና ህዝቡ በየደረጃው ተጠቃሚ የሚሆንበትን ልማት የማረጋገጥ አላማ ነው:: እንደዚህ አይነቱን ልማት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ፖሊሲዎች በሙሉ ትክክለኛና ተገቢ ይሆናሉ፤ እንደዚህ አይነቱን ልማት ለማረጋገጥ እንቅፋት የሚሆኑ ፖሊሲዎች በሙሉ የተሳሳቱ ይሆናሉ:: ከዚህ ውጪ በአገራችን የትክክለኛ ፖሊሲ መመዘኛ መኖር የለበትም ብሎ ኢህአዴግ በጥብቅ ስለሚያምን ማንኛውንም ፖሊሲ በዚህ መመዘኛ እየመዘነ እንደነገሩ ሁኔታ ይቀበለዋል ወይም ይጥለዋል::

የግል ባለሃብት ተሳትፎን በተመለከተም ከአጠቃላይ ርዕዮተ አለም በመነሳት ሳይሆን ከላይ ከተቀመጠው ተጨባጭ መመዘኛ ተነስቶ ነው አቋም የሚይዘው:: የግል ባለሃብቶች ☞



አዲስ ራዕይ ግንቦት - ሰኔ 1998

በብቃት ሊሰሩት በሚችሉ ስራ ላይ መንግስት ጣልቃ መግባት የለበትም ብሎ ኢህአዴግ ያምናል:: የግል ባለሃብቶች በብቃት በሚሰሩት ስራ ላይ መንግስት ከተሰማራ ውሱን የልማት አቅማችን ይባክናል፣ መንግስትና የግል ባለሃብቶች አንድ ስራ ላይ ስለሚከማቹ ሌሎች የልማት ስራዎች ተስተጓጉለው ልማታችን በሚፈለገው መጠን ሳይፋጠን ይቀራል:: በሌላ በኩል ግን ለልማት መፋጠን አስፈላጊ የሆኑና በግል ባለሃብቱ በአስተማማኝ መልኩ የማይሰራ ስራ ካለ መንግስት በኢኮኖሚው ውስጥ ጣልቃ መግባት የለበትም ከሚል ርዕዮተ አለም በመነሳት እጅና እግሩን አጣጥፎ አይቀመጥም:: ያለውን አቅም በማገናዘብና መሰራት ያለባቸው ስራዎችን በቅደም ተከተል በማስቀመጥ ለልማታችን የላቀ ፋይዳ ባላቸው ጉዳዮች ላይ አተኩሮ ጣልቃ ይገባል፣ ይረባረባል እንጂ::

በቴሌኮሙኒኬሽን ዘርፍ የሚሰማራ የግል ባለሃብት በሌላ ማንኛውም ዘርፍ እንደሚሰማራው የግል ባለሃብት ሁሉ አላማው ትርፍ ማግኘት መሆኑ አይቀርም፣ መሆኑም ተገቢ ነው:: ወጪውን ቀንሶ ገቢውን ጨምሮ ትርፍ የማያስገኝ፣ አትራፊ በሆኑ ስራዎች ላይ አተኩሮ አትራፊ ባልሆኑት ላይ ኢንቨስት ከማድረግ የማይቆጠብ የግል ባለሃብት የለም:: ከግል ባለሃብት አኳያ ሲታዩ ተገቢ የሆኑትን እነዚህን አላማዎች ይዞ የሚንቀሳቀስ የአገር ውስጥም ሆነ የውጭ ባለሃብት ቴሌኮሙኒኬሽን ለልማታችን መፋጠን ማበርከት የሚገባውን አስተዋፅኦ እንዲያበረክት ሊያደርግ አይችልም:: ይህንኑ ሃቅ ጥቂት ምሳሌዎችን ብቻ በመውሰድ ማረጋገጥ ይቻላል::

በዋና ዋና ከተሞች ዙሪያ የሚሰጥ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በተለይም የሞባይል ስልክ አገልግሎት በጣም አትራፊ ነው:: ስለሆነም የግል ባለሃብት በነዚህ መስኮች ሊሰማራና ሊያስፋፋቸውም ይችላል:: የገጠርና የአነስተኛና መካከለኛ ከተሞች የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ግን አትራፊ አይደለም:: እንዲሁም ሰፊ ባንድ ያለው የቴሌ መስመር መዘ-ርጋት ቢያንስ ከአጭርና መካከለኛ ጊዜ አኳያ ሲታይ አትራፊ አይደለም:: ስለሆነም የግሉ ባለሃብት በነዚህ ንኡስ ዘርፎች ላይ ሊሰማራ አይችልም:: ቢሰማራም በሚፈለገው ፍጥነት ሊያከናውነው አይችልም:: በሌሎች የአፍሪካ አገሮች በተግባር እየታየ ያለውም ሃቅ ይኸው ነው:: የውጭ የግል ኩባንያዎች አገልግሎት ሲረከቡ የቴሌፎን አገልግሎት በተለይም የሞባይል አገልግሎት በአጭር ጊዜ በከፍተኛ መጠን ያድጋል:: የገጠር የቴሌ አገልግሎትና ☞

የሰፊ ባንድ አገልግሎት ግን አንድም ጭራሹን ሳይታሰቡ ይቀራሉ፣ አለበለዚያም ለግብር ይውጣ የተወሰነ ሙከራ ይደረግና ትርጉም ባለው ደረጃ ሳይሰሩ ይቀራሉ። አገልግሎቱ ለግል ባለሃብቶች ይሰጥ ከተባለ የቴሌኮሙኒኬሽን የስርጭት አድማስ በእጅጉ ይገደባል፣ ለኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ዕድገት ወሳኝ የሆነው ሰፊ ባንድ ያለው መሰረተ ልማት ሳይዘረጋ ይቀራል። ይህም ማለት የልማታችን ፍጥነት ይገደባል። በኢትዮጵያ እንዳለው፣ መንግስት ዘርፉን የተቆጣጠረ እንደሆነ አትራፊ የሆኑትን ዘርፎች አስፋፍቶ ከዚያ በሚገኝ ገንዘብ አትራፊ ያልሆኑትን ግን ለልማታችን መፋጠን እጅግ አስፈላጊ የሆኑትን የቴሌኮሙኒኬሽን ዘርፎች በማጠናከር፣ ልማታችን የሚፋጠንበት ሁኔታ ይፈጠራል።

የግል ባለሃብቱ ወጪውን ቀንሶ ገቢውን ማሳደግ ካልቻለ ማትረፍ አይችልም። ስለሆነም ሰፊ ባንድ ያለው የቴሌ መስመር እንኳን ቢዘረጋ አገልግሎቱ በቂ ትርፍ የሚያስገኝለት መሆን ስላለበት በተለይም ያወጣውን ኢንቨስትመንት እስኪመልስ ድረስ ለተጠቃሚው የሚያስከፍለው ዋጋ ከፍ ያለ መሆኑ የማይቀር ነው። በዚህ ቴክኖሎጂ አማካይነት ትምህርትና ጤና አገልግሎት በጥራትና በስፋት ለመስጠት፣ የመልካም አስተዳደር አገልግሎት በዚሁ አማካኝነት ለማሻሻልና የአውትሶርሲንግ ኢንዱስትሪን ለማስፋፋት ከተፈለገ ደግሞ የሚከፈለው ክፍያ ዝቅተኛ መሆን አለበት፣ አለበለዚያ አዋጭነቱ አጠያያቂ ይሆናል። በእንደኛ አይነቱ ድሃ አገር በዝቅተኛ ዋጋ የሰፊ ባንድ አገልግሎት አግኝቶ ልማት የማፋጠንና ዘርፉን ለግል ባለሃብቶች የመስጠት አላማዎች እርስ በርሳቸው የሚጣፉ አላማዎች ናቸው። መንግስት ከያዘው ግን በዝቅተኛ ዋጋ አገልግሎቱን እየሰጠ ወጪውን በሌላ መንገድ ሊያካክሰው ይችላል። በመጀመሪያ አትራፊ ከሆነው የቴሌ ዘርፍ በሚገኘው ገቢ ሊያካክሰው ይችላል። ከዚያም በላይ መንግስት ለምሳሌ የቴሌ ክፍያን በመቀነስ የአውትሶርሲንግ ኢንዱስትሪን ቢያስፋፋ በዘርፉ ከሚሰማራው ሰራተኛና ኩባንያዎች ግብር መሰብሰቡ ስለማይቀር በዚህም ሊያካክሰው ይችላል። በዚህ አግባብ መቶ በመቶ እንደሚካካስ መገመት ይቻላል። መቶ በመቶ ባይካካስም ግን የመንግስት አላማ ገቢ መሰብሰብ ሳይሆን ልማትን ማፋጠን ስለሆነ ወጪው ልማቱን እስካፋጠነ ድረስ ተገቢ የመንግስት ወጪ ተደርጎ ይወሰዳል።

ከላይ የተጠቀሱትን ምሳሌዎች በመውሰድ ብቻ የቴሌኮሙኒኬሽን መሰረተ ልማት

☞



አዲስ ራዕይ ግንቦት - ሰኔ 1998

አሁን ባለንበት የዕድገት ደረጃ በግል ባለሃብቶች ከተያዘ የስርጭት አድማሱ፣ የቴክኖሎጂ ደረጃውና የሚከፈለው ክፍያ አጠቃላይ ልማታችንን በእጅጉ የሚጎዳ እንደሚሆን መገንዘብ ይቻላል። በሌላ አነጋገር ስራው ልማቱን ለማፋጠን በሚያስችል አኳኋን በግሉ ዘርፍ በብቃት ሊሰራ አይችልም። የግሉ ባለሃብት ስራውን በበቂ ደረጃ በማይሰራበት ሁኔታ ለልማት ወሳኝ በሆነው እንደ ቴሌ ባለው ዘርፍ መንግስት መግባቱ ተገቢና እጅግ አስፈላጊ ነው። ኢህአዴግ በዚህ ረገድ የሚያራምደው አቋም እንደሌሎቹ አቋሞቹ ሁሉ ልማትን ለማፋጠን የሚያስችል ሲሆን ተቃዋሚዎች የሚያራምዱት አቋም ግን ልማታችንን የሚያጓትት፣ ግፋ ቢል የታላላቅ አገሮች የቴሌኮሙኒኬሽን ኩባንያዎችን ጥቅም ከማስጠበቅ የማያልፍ አቋም ነው።

በአጠቃላይ የኢንፎርሜሽንና ቴሌኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂን በማስፋፋት ባለፉት ጥቂት አመታት ፈጣን ልማትና ኢኮኖሚያዊ ዕድገት አስመዝግበናል። ኢህአዴግ በዚህ ረገድ የሚያራምደው ፖሊሲ የአርሶ አደሩን ምርት በመጨመር ላይ ተመስርቶ ኢንዱስትሪን በአጠቃላይ፣ የኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ኢንዱስትሪን በተለይ ከማንኛውም ሌላ አማራጭ ፖሊሲ በላቀ ደረጃ ለማልማት የሚያስችል እንደሆነ የሚያረጋግጥ ነው። ገጠርን ማዕከል ያደረገ ልማት ማለት በገጠር የታጠረ ልማት ማለት ሳይሆን በአንዳንድ መልኩ ከዳበሩ አገሮች ጋር የሚወዳደር የልማት ስራ መስራት ማለትም እንደሆነ በተግባር የሚያረጋግጥ ነው። ኢህአዴግ የልማት ሃይሎችን ድርሻ በተመለከተና ከዚህ ጋር ተያይዞ የመንግስት ድርሻን በተመለከተ ያስቀመጠው አቅጣጫ ከማንኛውም ሌላ አማራጭ በተሻለ ሁኔታ ልማትን ለማፋጠንና ህዝቡ ከልማቱ ተጠቃሚ እንዲሆን ለማድረግ የሚያስችል መሆኑን በተግባር የሚያረጋግጥ ነው። በአጭሩ በኢንፎርሜሽንና ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ ዙሪያ የተሰራው የልማት ስትራቴጂያችን ትክክለኛና ህዝባዊ መሆኑን በድጋሚ የሚያረጋግጥ ስራ ነው።🖉

# አዲስ አበባ የኢትዮጵያ ትንሳኤ ማረጋገጫ ሆና ትቀጥል ይሆን?

ከክበበው ዘለቀ

በየብስም ሆነ በጠፈር ከየትኛውም አቅጣጫ ወደ አዲስ አበባ የሚገቡ ሰዎች በከተማዋ አንድ ክፍል ላይ የሚቆፈር ወይም የሚገነባ ነገር ማየታቸው የተለመደ ነው:: በአዲስ አበባ ትላንት የነበረ ዛሬ የማይገኝበት፣ ዛሬ ያልነበረ ነገ የሚገኝበት አስደናቂ ለውጥ በመካሄድ ላይ ነው:: አዲስ አበባ ትፈርሳለች፣ ትገነባለች:: የከተማዋ ነዋሪዎችም ሆኑ ከውጭ ወደአዲስ አበባ የሚመላለስ ማንኛውም ሰው ስለከተማችን መፍረስና መገንባት ይህም ትንሳኤ፣ በአዲስ አበባ በርግጥም እየተፈፀመ እንደሆነ ይመሰክራሉ:: አዲስ አበባ በለውጥ ጉዞ ላይ ነች::

ይህ የለውጥ ሂደት ከየት ጀምሮ ወደየት እያመራ እንደሆነ፤ በተለይ ደግሞ አሁን ከምርጫ 97 በኋላ የተከሰተው የፖለቲካ ቀውስ በዚህ የለውጥ ሂደት ላይ የሚያሳርፈው አሉታዊ ተፅእኖ ይኖር እንደሆነ መመርመር ወቅቱ አስፈላጊ ያደርገዋል:: በታሪካችን ብዙ ወርቃማ አጋጣሚዎች ያመለጡን ህዝቦች እንደመሆናችን መጠን አዲስ አበባን ያህል ርዕሰ መዲና በእጇ የገባው ይህ ወርቃማ አጋጣሚ እንዲያመልጣት የማንፈልግ ብዙሃን ነን:: እናም የአዲስ አበባን የትላንትና የዛሬ ሂደት፣ በተለይ ደግሞ ተፈጥሮ የከረመውን ቀውስና ይህን ለማለፍ የተዘየደውን ስልት አንድ በአንድ በመመልከት በእጃችን የገባው የእድገት እድል እንዳያፈተልክ ለማድረግ በሃሳብ ደረጃ ግልፅነትን፣ በተግባር ደረጃ ደግሞ የሚቻለውን ሁሉ ማድረግ ይኖርብናል:: የዛሬው ፅሁፌ በዚህ ላይ የሚያጠነጥን እንዲሆን የመረጥኩት የዘንድሮው የአዲስ አበባ ክረምት ከሂደቱ በመላ ሁነኛ ትምህርት ለመቅሰም ምቹ ሆኖ ስለታየኝ ነው:: የአዲስ አበባን የለውጥ ጉዞ ለማየት የ120 አመታት ያህል ጊዜዋን በሁለት ምእራፍና በጥቂት ንኡሳን ምእራፎች ከፋፍሎ መመልከት ነገሩን የቀለለ ያደርገዋል:: ☞





## 1. አዲስ አበባ የተፈጠረችበትና ያዘገመችበት የፖለቲካ ኢኮኖሚ፣

አዲስ አበባ ከተፈጠረችበት ከ1879 ዓ/ም ጀምሮ የተጓዘችበት ከአንድ ምዕተ አመት ጥቂት ዘለቅ ያለ ጉዞ በሁለት የፖለቲካ ኢኮኖሚ ዘመኖች ተከፍሎ የሚታይ ነው:: የመጀመሪያው ከንጉስ ምኒሊክ እስከደርግ ውድቀት ያለውን ዘመን ይሸፍናል:: ሁለተኛው ደግሞ ከደርግ ውድቀት በኋላ ያለውን ጊዜ ይሸፍናል:: ሁለቱ ምእራፎች የየራሳቸው ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ስርአቶች የነበራቸው ሲሆኑ በአዲስ አበባ ከተማ ላይ የየራሳቸውን ማህተም ያሳረፉበት ሁኔታም ነበር::

አዲስ አበባ አሃዱ ተብላ ስትቆረቆር በስልጣን ላይ የነበሩት ገዥዎች በልዩ ልዩ ፊውዳሎች ተበታትና ትተዳደር የነበረችውን ኢትዮጵያ አንድ የማድረግ ውጥናቸው የተፋፋመበት ወቅት ነበር:: አፄ ምኒሊክ አዲስ አበባን መነሻና መንደርደሪያ አድርገው ደቡብን፣ ደቡብ ምስራቅና ምእራብን አስገበሩ:: ስልጣናቸውን መከታ በማድረግም በነዚህ አካባቢዎች ይገኙ የነበሩ ህዝቦችን ከመሬታቸው ነቅለው ወደጭሰኝነት ተራ አወረዷቸው:: እነሆ አዲስ አበባ ስልጣንን መከታ በማድረግ የመበልፀግ ህልም እውን የሚሆንበት አገዛዝ ዋናዋ የአስተዳደር ማእከል ሆነች:: የነገስታቱ ህልም በኢንዱስትሪ የበለፀገች እሴት ፈጣሪ አገር መገንባት አልነበረም:: ምኞታቸው አርሶ አደሩ ያመረተውን ሃብት በሰፊው መንጠቅና መበልፀግ ስለነበር አዲስ አበባ በገጠሩ ምዝበራና ድህነት ላይ የተቆረቆረች ከተማ ሆነች:: ገና ከውልደቷ ለጥቂቶች በእጅጉ የተመቻቸ፣ በውስጧ የሚኖሩትን አብዛኛ ህዝቦች ጨምሮ ለገጠሩ ደግሞ ድህነትን የምትደግስ ከተማ ሆነች:: እናም ገና ከጅምሩ መዲናችን አዲስ አበባ በሚጠላትና በሚፈራት የገጠር ነዋሪ የተከበበች፣ ከገጠሩ ጋር በቅራኔ የተሞላች ከተማ ሆነች::

አዲስ አበባ የልማት ሳይሆን የአስተዳደር ማእከል ሆና በኖረችበት 100 ያህል አመት የአገራችን ገጠሮች ትኩረት ከመነፈግ አልፈው በምዝበራ የደኸዩበት ሁኔታ ስለ- ☞

ነበር የአዲስ አበባ እድገትም ፈቅ ሊል አልቻለም። በድህነት ውቅያኖስ ውስጥ ተፈጥራ፣ ይህን የድህነት ውቅያኖስ በማባባስ እንድታድግ የተፈለገችው አዲስ አበባ በገጠሩ ድህነት ምክንያት የልማት ማእከል መሆን ተሳናት። ከሞላ ጎደል ለ100 አመታትም አዘገመች። የሚረባ ኢንዱስትሪ ሳይኖራት ህዝብ የሚርመሰመስባት፣ ለአብዛኞቹ ነዋሪዎቿ መሰረታዊ የሆኑ የመኖሪያ፣ የስራና የገቢ ሁኔታን ሳታሟላ የአፍሪካ መዲና ተብላ የምትጠራ፣ ስሟና ደረጃዋ የሚጣረስ ከተማ ሆነች።

በገጠሩ ምዝበራና ድህነት እንድታብብ የተፈለገችው አዲስ አበባ ከፍተኛ የህዝብ ምሬት መናሃሪያ በመሆኗ ንጉሳዊውን አገዛዝ ለመገርሰስ በተካሄደው ትግል ውስጥ ነዋሪዋ አይነተኛ ተዋናይ ከመሆን አልፎ የ66ቱ አብዮት ዋነኛ አቀጣጣይም ሆነ። ህዝቡ ከመላ የኢትዮጵያ ህዝቦች ጋር ሆኖ ንጉሳዊውን አገዛዝ ከገረሰሰ በኋላ የተተካው ደርግም ቢሆን ግን በአዲስ አበባ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ላይ መሰረታዊ ለውጥ አላመጣም። ደርግ በህዝብ ትግል ተገዶ ከፊውዳሎቹ መሬትን በመንጠቅ ለአርሶ አደሩ ቢያከፋፍልም ህዝቡ የስልጣን፣ የዴሞክራሲና የብሄር እኩልነት ተጠቃሚ ሊሆን አልቻለም። ስለዚህም ገጠሩን በኮታ፣ በእሰገድና በመሳሰሉት ማደህየት ቀጠለ። በዚህ ሁኔታ አዲስ አበባ በአስከፊ ድህነት በሚማቅቅ ገጠር እንደተከበበች የራሷም እድገት ከጣሊያን ወረራ በኋላ ብዙም ፈቅ ሳይል ቆየ። ከዚህ አልፎ ከተማዋ እንደሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ሁሉ በከፍተኛ የኑሮ ውድነትና የሸቀጦች እጥረት ተመታች።

በአራቱም የአገሪቱ ማእዘናት ጦርነት ያንቀለቀለው የደርግ መንግስት ሁሉም ነገር ወደጦር ግንባር በሚል መፈክሩ መላውን አገሪቱን ወደከፋ ድህነት አስገባ። የዚህ ድህነት ውጤትም በከተሞች በመሰረታዊ ሸቀጦች እጥረትና በገቢ ማሽቆልቆል መልክ ተከሰተ። ኢህአዴግ አዲስ አበባ ሲገባ የነበረው የሸቀጦች እጥረት፣ በነዳጅ ማደያዎች፣ በዳቦ ቤቶች፣ በወፍጮ ቤቶች ወዘተ የነበረው ረጃጅም ሰልፍና ወረፋ አዲስ አበባ በንጉሱና በደርግ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ፈፅሞ መላወስ ያቃታት በመሞት ላይ የነበረች ከተማ እንድትሆን ማድረጉን ያረጋግጣል። የአዲስ አበባ ትንሳኤ እውን መሆን ከነበረበት አዲስ አበባም ሆነ

☞





መላ ኢትዮጵያ በአዲስ የፖለቲካ ኢኮኖሚ መመራት ነበረባቸው። ይህ በኢትዮጵያ ብቻ መፈፀም የነበረበት ጉዳይ አይደለም። እ.ኤ.አ በ1990ዎቹ በአለም አቀፍ ደረጃ የተከሰተውን የለውጥ ማእበል ያስከተለ ተመሳሳይ ሁኔታ በሩሲያ፣ በምስራቅ አውሮ፣ በደቡብ አፍሪካ የአርታይድ ስርአት ወዘተ ጭምር ተከስቷል። እናም ኢትዮጵያም ሆነች አዲስ አበባ ሊድኑም ሆነ ሊያድጉ የሚችሉት በአዲስ የፖለቲካ ኢኮኖሚ አቅጣጫ ብቻ ሆነ።

## 2. አዲስ አበባ የተለወጠችበትና መነሳት የጀመረችበት አዲሱ የፖለቲካ ኢኮኖሚ፣

የህዝቡን ትግል በመምራት ደርግን ገርስሶ ወደስልጣን የመጣው ኢህአዴግ መጀመሪያ በሽግግር መንግስት ተሳታፊነት ቀጥሎም በምርጫ አሸንፎ ስልጣን ላይ ቀጥሏል። ኢህአዴግ ከደርግም ሆነ ከሃይለስላሴ አገዛዞች የተረከበውን የፖለቲካ ኢኮኖሚ እንዳለ ሊቀጥልበት አልፈለገም። ይህ ስልጣንን ለግል ብልፅግና የማዋያ መንገድ ደርግን እንዳላዛለቀው ሁሉ ከደርግ በኋላ የመጣው ኢህአዴግ ሊቀጥልበት ቢፈልግም የሚቻልና የሚገባ አልነበረም። በመሆኑም አዲስ የፖለቲካ ኢኮኖሚ አቅጣጫ መከተል ነበረበት።

አዲሱ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ከበርካታ መሰረታዊ ባህሪያቱ መካከል ስልጣንን የሃብት ማጋበሻ መሳሪያ አድርጌ በመጠቀም ላይ ሳይሆን እሴት በመፍጠር ላይ የተመሰረተና መላውን ህዝብ በተለይ ደግሞ የገጠሩን ህዝብ ከተመዝባሪነት አላቆ በጉልበቱ ሃብት ፈጣሪና ተጠቃሚ እንዲሆን፣ በከተማም ተመሳሳይ የሃብት ፈጣሪነት አስተሳሰብና ተግባር እንዲስፋፋ በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነው። ኢህአዴግ እነዚህን የአዲሱ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ባህሪያት በዝርዝር ፖሊሲና ስትራተጅዎች መልክ ቀርፆ በተግባር መተርጎም ጀመረ። አዲሱ የፖለቲካ ኢኮኖሚና የሱ መምሪያና ማስተግበሪያ የሆኑት ፖሊሲ፣ ስትራተጅና ስልቶች በተግባር ላይ የዋሉበት ያለፉት 15 አመታት የአዲስ አበባ ጉዞ በሁለት ንኡሳን ምእራፎች ተከፍሎ ሊታይ የሚችል ነው። እነዚህም ቅድመ ተሃድሶና ድህረ ተሃድሶ ተብለው ሊታዩ

☞

የሚችሉ ናቸው። ሁለቱም በአዲሱ የአዲስ አበባ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ማእቀፍ ውስጥ የሚታዩ ቢሆንም የየራሳቸው ለየት ያለ ገፅታ የነበራቸው ናቸው። ምእራፎቹን አንድ በአንድ በመ-መልከት የተሰራውን ስራ፣ የመጣውን ለውጥና ምክንያቶቹን ለመገንዘብ ይቻላል።

## 2.1. ከተሞችን እንደገጠር ያስተዳደርንበት የቅድመ ተሃድሶ አመታት፣

ኢህአዴግ በ1993 ዓ/ም የተሃድሶ እንቅስቃሴ ከመጀመሩ በፊት የነበረውን የአዲስ አበባና የሌሎች ትልልቅ ከተሞችን የማስተዳደር ሂደት በገመገመበት ጊዜ ይህን ወቅት «ከተሞችን እንደገጠር ያስተዳደርንበት ወቅት» ብሎ ገልፆት ነበር። ይህ ወቅት በአንድ በኩል በአገር አቀፍ ደረጃ ተግባራዊ መሆን የጀመረው አዲሱና ተራማጁ የፖለቲካ ኢኮኖሚ በአጠቃላይ በመላ አገሪቱ በተለይ በገጠር በጣም አበረታች ውጤት ማሳዬት የጀመረበት ነበር። በዚህም ምክንያት የገጠሩን ፈጣን እድገት ተከትሎ በከተሞችም በርካታ ችግሮች መቀረፍ የጀመሩበት ሁኔታ ተፈጠረ። አዲስ አበባን ጨምሮ ለከተሞች ልማት ከፍተኛ ፋይዳ ያላቸው ብዙ ነገሮች ተሰሩ። ይህ ወቅት የከተሞች የንፁህ መጠጥ ውሃ አቅርቦት ከፍተኛ መሻሻል የታየበትና የኤሌክትሪክ፣ የስልክና የሌሎች መሰረተ ልማት አውታሮች መስፋፋት ጐልቶ የታየበት ስለዚህም ሌሎች ከተሞችን ጨምሮ አዲስ አበባ ከአዲሱ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ተጠቃሚ መሆን የጀመረችበት ወቅት ነው። ድሬ ግድብ፣ የአቃቂ ከርሰ ምድር ውሃ ልማት፣ የከተማ ውሃ መስመሮች ግንባታ፣ የኤሌክትሪክ መስመሮች ማሻሻያና ማስፋፊያ ስራዎች፣ የቴሌ የዲጅታል ኔትወርክ መስፋፋት፣ ወዘተ ስራዎች የተሰሩበት፤ የቀለበት መንገድን ጨምሮ በተለይ የውስጥ ለውስጥ መንገዶች፣ የመፋሰሻ ቦዮች ወዘተ መስፋፋት የታየበት ወቅት ነበር። የመሰረታዊ ሸቀጦችና ምርቶች አቅርቦት በመሻሻሉ ምክንያት የዳቦ፣ የነዳጅ ወዘተ ሰልፎች ደብዛቸው የጠፋበት፣ ኢንቨስትመንት እየተሻሻለ መሄድ የጀመረበት ወቅትም ነበር።

በሌላ በኩል ግን ከ1983-1993 ዓ/ም ድረስ ያሉት አስር አመታት በአገራችን ☞





ዘመናዊ የከተሞች ማኔጅመንት እውቀት ያልዳበረ መሆኑ በግልፅ የታየባቸው አመታትም ነበሩ። አዲስ አበባ እንደስሟ ለነዋሪዎቿ የተመቸች፣ ራሷን የቻለችና ሌሎች ከተሞችን በመምራትና ለገጠሩ እድገት የበኩሏን አስተዋፅኦ በማበርከት የምትጓዝ ከተማ እንድትሆን የሚያበቃት የከተማ አመራር ልምድ ዳብሮ አልቆየም። በመሆኑም የፖለቲካ ኢኮኖሚው በተለወጠበት ሁኔታም በመጀመሪያዎቹ አስር አመታት እድገቷ ወደፊት የሚራመድ ነገር ግን የጉዞ ፍጥነቷ መሆን በሚችለውና በሚገባው ደረጃ ላይ ያልደረሰ ከተማ እንድትሆን አደረጋት። ኢህአዴግ ከዚህ መሰረታዊ ግንዛቤ በመነሳት በገጠሩ የሚካሄደውን ለውጥ ወደከፍተኛ ደረጃ ለማድረስ የሚያስችል አመራር እንደሰጠው ሁሉ በአጠቃላይ በከተሞች በተለይም በአዲስ አበባ መሰረታዊ የአመራር ለውጥ ለማምጣት የሚያስችል ስልት ነድፎ ተንቀሳቀሰ። በዚህም የድህረ ተሃድሶ የአዲስ አበባ ትንሳኤ ተበሰረ።

## 2.2. የድህረ ተሃድሶ የአዲስ አበባ ጉዞ ባህሪያት፣

አዲስ አበባ ከተሃድሶ በኋላ ከፍተኛ ለውጥ ማሳዬት የጀመረችበት ሁኔታ ተፈጠረ። ለዚህ ለውጥ መንስኤ የሆነው የኢህአዴግ አቅጣጫ አዲስ አበባን ለነዋሪዎቿ የተመቸች፣ በፍጥነት የምታድግና የአገራችንን ሁለንተናዊ ልማት የማቀላጠፍ ሚና የምትጫወት ዘመናዊና ታዳጊ ከተማ የማድረግ ግብ በመያዝ የተተለመ ነበር። ይህን ግብ እውን ለማድረግ የመኖሪያ ቤት ችግርን መፍታት፣ የግሉን ክፍለ ኢኮኖሚ ልማት በማፋጠን ስራ አጥነትንና ድህነትን መቀነስ፣ የተጐዱ የከተማው አካባቢዎችን መልሶ ማልማት፣ ትምህርትን በስፋትና በጥራት ማዳረስ፣ ኢንቨስትመንትን የሚያበረታታ የመሬት ልማትና አስተዳደር ስርአት ማስፈን፣ የመሰረተ ልማት አውታሮችን ማስፋፋት፣ መልካም አስተዳደርን ማስፈንና በአዲስ አበባ የተወጠኑ የልማት ተግባራትን ለማሳካትና እድገቷን ለማቀላጠፍ የሚያስችል የውስጣዊ ገቢ አቅም የመገንባት ተግባራት እንዲፈፀሙ ተወሰነ። ከነዚህ ውሳኔዎች ለመገንዘብ እንደሚቻለው የአዲስ አበባ የድህረ ተሃድሶ ጉዞ በአጠቃላዩ አገራዊ እድገት ላይ ብቻ ሳይሆን ራሷን አዲስ አበባን የእድገት ማእከልና የነዋሪዎቿ መጠቀሚያ ዘመናዊ ☞

ከተማ እንድትሆን በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነበር፡፡ ይህ ምእራፍ በንድፈ ሃሳብ ደረጃ ብቻ የማይወሰን በተግባርም የተረጋገጠ የአዲስ አበባ ትንሳኤ እውን መሆን የጀመረበት ምእራፍም ሆነ፡፡

የአዲስ አበባን ተሃድሶ ለመጀመር የከተማዋን አደረጃጀት መቀየርና ከቀበሌ እስከ ከተማ ድረስ አዲስ አመራር መመደብ አስፈላጊ ሆኖ ተገኘ፡፡ ኢህአዴግ ለጊዜውም ቢሆን ከክልሎች የተሻለ የማስፈፀም አቅም አላቸው ብሎ ያመነባቸውን አባላቱን መርጦ የከተማዋን ትንሳኤ እንዲያረጋግጡ መደባቸው፡፡ ጊዜያዊው አስተዳደር ከተቋቋመበት ከ1995 ዓ/ም እስከ መስከረም 1998 ዓ/ም በቆየባቸው ሁለት ተኩል አመታት ብቻ በፊት የነበረውን የምእተ አመት ጉዞዋን እጅግ አዝጋሚነት ወለል አድርገው የሚያሳዩ በርካታ ተግባራት ተከናወኑ፡፡ አዲስ አበባ በአይናችን ስር በከፍተኛ ፍጥነት መወንጨፍ ጀመረች፡፡ ይህን እውነታ በይበልጥ ለመገንዘብ ይቻል ዘንድ ጊዜያዊ አስተዳደሩ ካከናወናቸው አበይት ተግባራት ጥቂቶቹን መርጦ መመልከት የተሻለ ይሆናል፡፡

የአዲስ አበባ ህዝብ በከፍተኛ ደረጃ ከሚቸገርባቸው ጉዳዮች አንዱ የመኖሪያ ቤት እጥረት ነው፡፡ አብዛኛው ነዋሪ የሚኖርባቸው ቤቶች ያረጁ ያፈጁ፣ ሽንት ቤት የሌላቸው፣ ጠባብና ሰዎች ተጨናንቀው የሚኖሩባቸው ናቸው፡፡ ትንሽ ቁጥር የሌላቸው ነዋሪዎች ሽንት ቤቶችን ደፍነው መኖሪያ ቤት እስከማድረግ መድረሳቸው የቤት ችግር ምን ያህል ስር የሰደደ እንደሆነ ያሳያል፡፡ የራሳቸው ወይም የቀበሌ ቤት የሌላቸው ብዙዎች ናቸው፡፡ እነዚህ የሚከራይ ቤት በማጣትም ሆነ ሲገኝም በአከራዮች አስቸጋሪና ተለዋዋጭ ቅድመ ሁኔታዎች ቁም ስቅላቸውን ያያሉ፡፡ የቤት ባለቤትነት ቀርቶ የሚከራይ ቤት በወጉ ማግኘት ላልቻለው አዲስ አበ በቀላል ዋጋ የቤት ባለቤት እንዲሆን የማድረግ ጉዳይ የከተማው ህዝብ ዋነኛ ጥያቄ ነው፡፡ ጊዜያዊ አስተዳደሩ የኮንዶሚንየም ቤት ፈላጊዎችን ለመመዝገብና በቅደም ተከተል ቤት ሰርቶ ለማስተላለፍ በማሰብ ለ1 ወር የቆየ የቤት ፈላጊዎች ምዝገባ ባካሄደበት ወቅት በጥቂት ቀናት 490 ሺ ሰዎች መመዝገባቸው የፍላጐቱን ከፍተኛነት ያሳያል፡፡

ይህን በመገንዘብ ኢህአዴግ የአዲስ አበባ ነዋሪዎች በአነስተኛ ወጭ የሚሰሩ ዘመናዊ ቤቶች ባለቤት የሚሆኑበትን ዝርዝር እቅድ አዘጋጅቷል፡፡ በዚህ እቅድ መሰረት በየአ-

☞





መቱ 50 ሺ ቤቶችን በመስራት በአምስት አመታት ውስጥ የቤት ችግርን ከስረ መሰረቱ ለመቅረፍ ታቅዶ በመጀመሪያው አመት ብቻ ከ31 ሺ በላይ ቤቶች ተሰርተው ለኗሪዎች ተላልፈዋል፡፡ በመንግስት ፖሊሲ መሰረት መንግስት ለቤቶች ግንባታ የሚውለውን መሬት ለዜጐች በነፃ ያቀርባል፡፡ መሬት የመንግስት በመሆኑ ይህን አገራዊ ሃብት ለዜጐች የቤት ባለቤትነት በድጐማ መጠቀም ዝቅተኛ ገቢ ያላቸው ዜጐች በአነስተኛ ዋጋ ዘመናዊ ቤት እንዲያገኙ የሚያስችል ሆኗል፡፡ ይህ መሰረታዊ ጉዳይ እንደተጠበቀ ሆኖ የግንባታ ዋጋውን በከፍተኛ ደረጃ ለመቀነስ የሚያስችሉ ስልቶችን ከሰፊ የአነስተኛ ስራ ፈጠራ እድል ጋር አስተሳስሮ ለመተግበር በመቻሉ በተለይ ዝቅተኛ ገቢ ያላቸው ዜጐች በተወሰነ መነሻ ክፍያና ከዚያ በኋላ በየወሩ በሚከፈል ኪራይ የቤት ባለቤትነታቸው እንዲረጋገጥ የማድረግ አቅጣጫ ተከትሏል፡፡ በዚህ አቅጣጫ መሰረት በአንድ አመት ብቻ ከ31 ሺ በላይ ዜጐች የቤት ባለቤት የሚሆኑበት ሁኔታ ከመረጋገጡም በላይ ከ1500 በላይ አነስተኛና ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች እንዲደራጁና አብዛኞቹ ወደስራ እንዲገቡ ተደርጓል፡፡ የተሰሩ ቤቶችና የተፈጠሩ ኢንተርፕራይዞችን በተመለከተ ጊዜያዊ አስተዳደሩ ባዘጋጀው የሁለት አመት ተኩል የስራ

| bmgN¥ §Y Ãl ùbè C BÇT | | |
|---|---|---|
| KFl kt¥ | yBlQC BÇT | ybèC BÇT |
| አራዳ | 72 | 2,388 |
| አዲስ ከተማ | 43 | 1,416 |
| ልደታ | 51 | 1,671 |
| ቂርቆስ | 60 | 1,983 |
| የካ | 89 | 3,001 |
| ጉለሌ | 58 | 1,463 |
| ኮልፌ | 230 | 8,119 |
| ንፋስ ስልክ | 159 | 5,056 |
| ቦሌ | 152 | 5,083 |
| አቃቂ | 35 | 1,342 |
| DMR | 949 | 31,522 |

መስተዳድሩ በ1997 ዓ/ም 45 ሺ ቤቶችን ለመገንባት አቅዶ 31,522 ቤቶች ብቻ

☞

ለመስራት የተገደደው በአገሪቱ ውስጥ ከኮንስትራክሽን ስራ መስፋፋት ጋር ተያይዞ በተፈጠረው የሲሚንቶ እጥረትና ከምርጫው ጋር ተያይዞ በተከሰተው የፖለቲካ ውጥረትና የስራ መቀዛቀዝ ዋነኛ ምክንያትነት ነው:: ይህም ሆኖ በአመት ውስጥ የተባለውን ያህል ቤት የመስራት ብቃት በከተማችን ተገንብቷል:: ይህን እውነታ ለማዬት ይቻል ዘንድ በ... ...ቅን ኢ...

| የሥራው ዓይነት | የተፈጠሩ ኢንተርፕራይዞች ብዛት | ስራ የጀመሩ | ብዛት/መቶኛ |
|---|---|---|---|
| በግንብ ግንባታ | 130 | 81 | 62.3% |
| ኤሌክትሪክ ስራዎች | 82 | 64 | 78% |
| በሳንታሪ ስራዎች | 36 | 50 | 138.9% |
| የማጠናቀቂያ ስራዎች | 31 | 17 | 54.8% |
| በሳይት ስራዎች | 13 | 5 | 38.5% |
| በስትራክቸር ስራዎች | 182 | 182 | 100% |
| በብረታ ብረት ስራዎች | 373 | 195 | 52.3% |
| በፕሪካስት ቢ ምርት | 212 | 127 | 59.9% |
| በእንጨት ስራዎች | 75 | 24 | 32% |
| በብሎኬት ምርት | 349 | 184 | 52.7% |
| በጠጠር ምርት | 83 | 25 | 30.1% |
| DMR | **1,560** | **954** | **60.9%** |

በዚህ የቤቶች ግንባታ ሂደት ከ320 በላይ ኮንትራክተሮች የተሳተፉ ሲሆን ለ38 ሺ ያህል ወገኖች የስራ እድል ተፈጥሯል:: ይህ አሃዝ በአዲስ አበባ በራሱ በከተማው አስተዳደር በተሰሩ ቤቶች ዙሪያ የተሰራውን መኖሪያ ቤትና ከሱም ጋር ተያየዞ የተፈጠረውን የስራ እድል ብቻ የሚያመላክት ነው:: መስተዳድሩ በራሳቸው መንገድ የራሳቸውን ቤት መስራት ለሚፈልጉ የቤት ስራ ማህበራት ባደለው መሬት፣ እንዲሁም በሪል ስቴት ልማት ለተሰማሩ ወገኖች ባመቻቸው የመሬት አቅርቦት አማካይነት በተካሄደውና በሚካሄደው ግንባታ የተሰሩ መኖሪያ ቤቶችና የተፈጠረ የስራ እድል ከዚህም በላይ እንደሚሆን ለመገንዘብ ይቻላል::

☞





በአዲስ አበባ የነዋሪው መሰረታዊ ችግር የሆነውን የመኖሪያ ቤት ችግር ለመቅረፍ ከተሰራው ስራ በተጨማሪ የአነስተኛና ጥቃቅን ኢንዱስትሪዎችን ለማስፋፋት ከፍተኛ እንቅስቃሴ ተካሂዷል:: ከፍተኛ ሃብት ሊፈጥሩ እየቻሉ ነገር ግን በስራ ቦታና ሁኔታ አለመመቸት የተነሳ ተስፋቸው ጨልሞ የነበሩ 13,275 ሽማ ሰሪዎችን የሚያስተናግዱ 40 ባለ 4 ፎቆች፣ ለብረታብረትና እንጨት ማምረቻነት የሚያገለግሉ 793 ብሎኮች ተገንብተው ከ46 ሺ ተጠቃሚዎች ውስጥ አብዛኞቹ ቦታቸውን ተረክበው ስራ ጀምረዋል:: የማምረቻ ቦታዎች ከማመቻቸት በተጨማሪ የገበያና የመሸጫ ቦታዎች የማዘጋጀት ስራም በሰፊው ተሰርቷል:: የኢኮኖሚ መሰረተ ልማት አውታሮች በሰፊው ተገንብተዋል:: በማህበራዊ መስኮችም ትምህርትና ጤናን ለማስፋፋት ሰፊ ስራ ተሰርቷል:: እነዚህን ስራዎች ሁሉ ለማከናወን የአዲስ አበባ መስተዳድር የገቢ አቅሙን ማጠናከር እንዳለበት ታምኖበት በዚህም መስክ ሰፊ ስራ ተሰርቷል:: በዚህ መሰረት በ1995 ዓ/ም 871 ሚሊዮን ብር የነበረው የከተማው ገቢ በ1996 ዓ/ም ወደ 1.79 ሚሊዮን ከፍ ብሎ የ106.3% እድገት አሳይቷል:: እንደገና በ1997 ዓ/ም ደግሞ የገቢው እድገት ወደ 2.27 ቢሊዮን አድጓል:: ይህም ከ1996 ዓ/ም በ26.4% ከ1995 ዓ/ም ደግሞ በ160.7% እድገት አሳይቷል:: ወጭውም በ1995 ዓ/ም ከነበረው 969 ሚሊዮን ብር ወደ 1.98 ቢሊዮን ብር አድጓል::

## 2.3. ምርጫውና የአዲስ አበባ እጣ ፈንታ፣

አዲስ አበባ በተፋጠነ የእድገት ሂደት መንገዝ በጀመረች በ3ኛ አመቷ የተካሄደው ምርጫ በመላ አገራችን እንደተካሄዱት ምርጫዎች ዴሞክራሲያዊ ነበር:: ሰፊ የህዝብ ተሳትፎ እውን የሆነበት፣ ፓርቲዎች በቀጥታም ሆነ በመገናኛ ብዙሃን አማካይነት ከመራጩ ህዝብ ጋር በሰፊው የተገናኙበት፣ የማታ ማታ ደግሞ ቅንጅት ሙሉ በሙሉ ያሸነፈበት ምርጫ ተካሂዷል:: ቅንጅትና ሌሎች ተቃዋሚዎች በመላ አገሪቱ ባያሸንፉም ከዚህ በፊት ተቃዋሚዎች ሲያገኙት ከነበረው የምርጫ ውጤት በጣም የተሻለ ውጤት አምጥተው ፌዴራልና በአንዳንድ ክልላዊ ምክር ቤቶች ከ30% ያላነሰ ድምፅ ሊያገኙ ችለዋል::

☞

ይህን ሁኔታ የተገነዘበው ኢህአዴግ ቅንጅት በአዲስ አበባ በማሸነፉ ከተማውን ተረክቦ እንዲያስተዳድር፣ ተቃዋሚዎች በተሸነፉባቸው ነገር ግን ተጨማሪ ወንበሮች ባገኙባቸው የክልልና የፌዴራል ምክር ቤቶች ደግሞ ታማኝ ተቃዋሚ በመሆን እንዲቀጥሉ ጥሪ አደረገ፡፡ አዲስ አበባን ለማስረከብ ያለውን ዝግጁነትም ደግሞ ደጋግሞ አረጋገጠ፡፡ ቅንጅት ግን አዲስ አበባን የመረከብ ጉዳይ ላይ የተምታቱ መግለጫዎች መስጠት ጀመረ፡፡ አዲስ አበባን አንዴ እረከባለሁ ሌላ ጊዜ አዲስ አበባን ብቻ አልረከብም እያለ በሚሰጣቸው መግለጫዎችም ግራ ተጋብቶ ህዝብን ግራ ማጋባት ቀጠለ፡፡ በዚህ ብቻ ሳይወሰን በመላ አገሪቱ መንግስት ለመመስረት የሚያበቃ ውጤት ማግኘቱንና ኢህአዴግ አሸንፌያለሁ የሚለው በማጭበርበር ስለሆነ ከስልጣን ሊወርድና በቅንጅት ሊተካ እንደሚገባው በማስመሰልም ተንቀሳቀሰ፡፡ ይህን ለማሳካትም አመፅ ማደራጀት ቀጠለ፡፡

እውነታው ቀደም ብሎ የተገለፀው ሆኖ እያለ ቅንጅት ይህን አቅጣጫ መከተል የመረጠው በምርጫ ያጣውን አገራዊና ክልላዊ ስልጣን በአመፅ ለማግኘት ነበር፡፡ በመሆኑም በአዲስ አበባና በአንዳንድ ከተሞች የተከማቸውን የስራ አጥነት ችግር እንደመልካም አጋጣሚ በመጠቀም የመጀመሪያውን አመፅ ሰኔ 1 ሁለተኛውን ደግሞ ጥቅምት 22 ቀን ቀሰቀሰ፡፡ በዚህም 7 ፖሊሶችን ጨምሮ ለበርካታ ዜጎች እልፈትና በቢሊዮን ብር ለሚቆጠር ንብረት ውድመት ምክንያት ሆነ፡፡ የክልልና የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤትን እንደማያገኝ ከተገነዘበ በኋላም አዲስ አበባን መረከብ በሚፈልጉና በማይፈልጉ መካከል ተከፋፍሎ ሲሻኮት ከከረመ በኋላ አዲስ አበባን ላለመረከብ የቆረጠው ወገን በማየሉ አዲስ አበባን ተረክቦ የማስተዳደር ጉዳይ በቅንጅት አፍራሽ አስተሳሰብ ምክንያት በህዝብ ከተመረጠው ሃይል አፈትልኮ ወደባለአደራ መስተዳድር እጅ ገባ፡፡

አዲስ አበባን አንረከብም ያለውም ሆነ አዲስ አበባን ተረክበን ማስተዳደር አለብን የሚለው ወገን አዲስ አበባን ተረክቦ ቢያስተዳድር ኑሮ የአዲስ አበባ እጣ ፈንታ ምን ይሆን ነበር ለሚለው ጥያቄ በተግባር ተሞክሮ ያልታየ በመሆኑ በተጨባጭ መረጃዎች ላይ ተመ-ስርቶ ለመመለስ የተወሰነ ችግር ይኖረዋል፡፡ ነገር ግን አዲስ አበባን ተረክቦ በማስተዳደር ከኢህአዴግ የተሻለ ለመስራት የሚያስችል በራስ መተማመን በቅንጅት በኩል ቢኖር ኑሮ

☞





አዲስ አበባን ለመረከብ አፍታ አይወስድበትም ነበር ብሎ መገምገም አይከብድም፡፡ ቅንጅት ቅን ልቦናና ብቃቱ ቢኖረው ኑሮ ከጊዜያዊ አስተዳደሩ የሚረከበው በጣም ብዙ ጠቃሚ መነሻ ነበረው፡፡ 46 ሚሊዮን ብር ብቻ ተረክቦ ስራ የጀመረው ጊዜያዊ አስተዳደር ስራውን ለቅንጅት ለማስረከብ በተዘጋጀበት በመስከረም ወር ለስራ መነሻ የሚሆን 1.4 ቢሊዮን ያህል ብር ሊያስረክብ ይችል እንደነበር ይታመናል፡፡ በዚህ ላይ ያሰባሰበው ሰፊ የሙያተኛ ሀይል፣ በቤት ስራ፣ በጥቃቅንና አነስተኛ ኢንዱስትሪ፣ በከተማ የመሰረተ ልማት አውታር ዝርጋታ ወዘተ ረገድ የፈጠረው ምቹ ሁኔታ ከተማውን ተረክቦ ሊሰራ ለተዘጋጀ አካል እንደመልካም ብቻ ሳይሆን ከፍተኛ ፀጋ ሊታይ የሚችል ነበር፡፡

ቅንጅት እነዚህ ሁሉ መልካም አጋጣሚዎች እያሉት አዲስ አበባን ተረክቦ ሊያስተዳድር ያልፈለገው በአንድ በኩል አላማው ዴሞክራሲያዊ ሳይሆን የአመፅና ስልጣን በጉልበት የመንጠቅ ስለነበር ነው፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ ብቃቱ ስላልነበረው ነው፡፡ አዲስ አበባን ተረክቦ ማስተዳደር የብቃቱ መፈተሻ ሆኖ እንደሚያገለግል የተገነዘበውና በአንድ ወቅት በየአመቱ 2 ሚሊዮን ኮንዶሚንየም እገነባለሁ ብሎ ቃል የገባው ድርጅት ቃሉን ሊያከብር እንደማይችል በማወቁ ከአዲስ አበባ አስተዳዳሪነት ሸሽቷል፡፡

የቅንጅት አዲስ አበባን ተረክቦ አለማስተዳደር በህዝብ የተመረጠ ርቲ ችሎታው ቢኖረውም ባይኖረውም የህዝብ ድምፅን አክብሮ የመንቀሳቀስ ባህል እንዳይዳብር አድርጓል፡፡ በዚሁ ልክም ቅንጅት ሌላው ችግሩ እንደተጠበቀ ሆኖ በተሳትፎው ብቻ ለዴሞክራሲ መጎልበት ሊያበረክት ይችል የነበረውን አስተዋፅኦ ሳያበረክት ቀርቷል፡፡ በተጨማሪም ህዝቡ በተግባር ስለሁሉም ድርጅቶች ምንነት፣ የእቅድ ሃሳብና አፈፃፀም ተጨባጭ ግንዛቤ እንዳይኖረው አድርጎታል፡፡ ከዚህ በኋላ የሚነሳው ጥያቄ ቅንጅት አዲስ አበባን ተረክቦ ለማስተዳደር ዝግጁ ባልሆነበት አዲስ አበባ የጀመረችውን ትንሳኤ ሳታቋርጥ እንዴት ትቀጥል የሚለው ጥያቄ ሆነ፡፡ ኢህአዴግ ለዚህ ጥያቄ ደግሞ ደጋግሞ እንዳሳወቀው በአዲስ አበባ ህዝብ የተመረጠው ቅንጅት አዲስ አበባን አልረከብም ካለ በአዲስ አበባ ህዝብ ያልተመረጠው ኢህአዴግ ክፍተቱን ሊሞላ አይገባውም፣ ነገር ግን ሌላ አማራጭ አይታጣም የሚል ምላሽ ሰጠ፡፡ የተሻለው አማራጭ በአዲስ አበባ የኢህአዴግን የለውጥ ፕሮግራም

☞

ተግባራዊ አድርጐ ሰፊና ፈጣን ለውጥ ማምጣት የጀመረውን የኢህአዴግ ጊዜያዊ አስተዳደር አሰናብቶ ለአንድ አመት የሚቆይ ባለአደራ አስተዳደር ማቋቋም እንደሆነ በማመን ይህን በምክር ቤት አስወስኖ ባለአደራ አስተዳደር ለአንድ አመት አቋቋመ፡፡

የባለአደራ አስተዳደር መቋቋሙ በአዲስ አበባ አስተዳደር ላይ በቅንጅት አፍራሽ ፖለቲካ ምክንያት የተፈጠረው ክፍተት በገለልተኛ አስተዳደር ተሞልቶ እንዲቀጥል ያስችላል፡፡ የተመረጡት ተቃዋሚዎች ሃላፊነታቸውን ሊወጡ ባልፈለጉበት፣ ኢህአዴግም ባለመመረጡ በአስተዳዳሪነት ሊቀጥል ባልፈለገበት የባለአደራ አስተዳደር አቋቁሞ የአዲስ አበባ የትንሳኤ ሂደት ሳይቋረጥ እንዲቀጥል ማድረግ ትክክለኛ የመፍትሄ አቅጣጫ ነው፡፡ በምርጫ ያሸነፉ ርቲዎች ቀውስ ሲገጥማቸው ወይም ለማስተዳደር የተሰጣቸውን ውክልና ለመፈፀም የሚያስችል አብላጫ ድምፅ ባጡበት ሁኔታ በአገርም ሆነ በክልል ወይም በአንድ ከተማ የተጀመሩ የለውጥ ጉዞዎች ሳይደናቀፉ እንዲቀጥሉ ማድረግ የሚቻልበት ስርአት ቀይሶ መንቀሳቀስ ዴሞክራሲው እየጠራና እየዳበረ እንዲሄድ ለማድረግ ያስችላል፡፡ የልማቱም ጉዞ ፍጥነቱ እንዳይቀንስ ያደርጋል፡፡ ይህ መሰረታዊ ጠቀሜታ እንደተጠበቀ ሆኖ ባለአደራ አስተዳደሩ የአዲስ አበባን ጅምር ትንሳኤ የት ያደርሰው ይሆን ብሎ መጠየቅ ተገቢ ይሆናል፡፡

ባለአደራ አስተዳደሩ በብዙ መሰረታዊ ምክንያቶች የአዲስ አበባን ትንሳኤ የማስቀጠል ብቃት እንደሚኖረው ለማረጋገጥ ይቻላል፡፡ ከሁሉ በፊት በአዲስ አበባ ባለፉት ጥቂት አመታት የተካሄደውን ከፍተኛ ለውጥ ሊያጠናክረው በቁርጠኝነት የተነሳ አካል ነው፡፡ ከንቲባ ብርሃኑ ዴሬሳ ሃላፊነቱን በተረከቡ ጊዜ ባደረጉት ንግግር "የስደት ኑሮው ሲያልቅ ወደሃገሬ ተመለስኩ፡፡ ለስራ ፍለጋ አይደለም፣ የስራ ዘመኔን በጥሩ ሁኔታ ጨርሻለሁ፡፡ አሁን ከተደላደለ ሰላም ከሰፈነበት የእረፍት ጊዜየ አንደ አመት ለሃገርህ ስጥስባል እኔ ማነኝና ነው እምቢ የምለው፡፡ በዚህ መንፈስ ነው ይህን ሃላፊነት የተቀበልኩት" ማለታቸው አንድ ለአገሩና ለህዝቡ የሚቆረቆር በመልካም ስነ ምግባር የታነፀ ዜጋ ሊያደርገው የሚችለውን ለማድረግ ያላቸውን ቁርጠኝነት ያመላከተ ነው፡፡ ሌሎች የባለአደራ አስተዳደሩ አባላትም በተመሳሳይ የህዝብ አገልጋይነትና አገር የመገንባት ሃላፊነት መንፈስ ስራውን እንደተረከቡ ☞





ለመገንዘብ ይቻላል፡፡

አዲስ አበባን ለማስተዳደር የሚፈልግና የተዘጋጀ ሃይል በተለይም በአሁኑ ጊዜ ህዝቡ የልማት ጭላንጭል ባየበትና ስለልማት የራሱ መመዘኛዎችን ባዳበረበት ወቅት፣ ስራ አጥነት በተከማቸበትና አፋጣኝ ምላሽ በሚሻበት በአጠቃላይም በከተማዋ ውስጥ ያለው የተወሳሰበ ችግር ከየአቅጣጫው ፋታ የሚነሳ በሆነበት ሁኔታ አዲስ አበባን ተረክቦ የማስተዳደር ጉዳይ ከፍተኛ ቁርጠኝነትን የሚጠይቅ ነው፡፡ ይህን አስተዳደር ለመረከብ ዝግጁ የሚሆን ሃይል የተጀመሩ የልማት ውጥኖችን አጎልብቶ ዳር ለማድረስና የህዝቡን አመኔታ ለማትረፍ እንደሚችል በራሱ የሚተማመን ሃይል ነው፡፡ ስለዚህም አዲሱ የባለአደራ አስተዳደር በተወሳሰበ ሁኔታ ውስጥ አዲስ አበባን ተረክቦ ለማስተዳደር ዝግጁ መሆኑ የአዲስ አበባን ትንሳኤ የማስቀጠል ብቃቱ አንድ ምንጭ ነው፡፡

ከመስተዳድሩ ውጭ ያለው የአዲስ አበባ ሁኔታም በራሱ ትንሳኤውን የማስቀጠል ግፊት አለው፡፡ በአዲሱ አገራዊ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ምክንያት በኢትዮጵያ ያለው አጠቃላይ ሁኔታ ለጥገኛ አስተሳሰብና ተግባር ከነበረው አመችነት ለልማታዊ አመለካከትና ተግባር ያለው አመችነት እየዳበረ በመሄድ ላይ ነው፡፡ በአዲስ አበባም ለልማታዊ ሃይሉ የተመቸ ሁኔታ ለመፍጠር በተደረገው ጥረት የሃብት ፈጣሪነት አመለካከትና ተግባር እያደገ ሄዷል፡፡ አዲስ አበባ ለመፍረስና ለመገንባት የበቃችው የነዋሪዋና የልማታዊ ባለሃብቱ ልማታዊ አመለካከት እየጎለበተ በመሄዱ ነው፡፡ አዲሱ የፖለቲካ ኢኮኖሚ በመላ አገሪቱም ሆነ በአዲስ አበባ ቁም ቢሉት የማይቆም የለውጥ ማእበል ፈጥሯል፡፡ ይህ የለውጥ ማእበል ባለአደራ መስተዳድሩ በሚፈጥርለት ምቹ ሁኔታ ተጠቅሞ ይበልጥ ተጠናክሮ ሊቀጥል ይችላል፡፡ ዛሬ በአዲስ አበባ ትንሽ ድጋፍ ካገኘ ብዙ የሚሰራ ባለሃብት፣ የአነስተኛና ጥቃቅን ተቋማት አልሚ ወጣትና ህዝብ ይገኛል፡፡ ይህ ሁሉ ተዳምሮ የአዲስ አበባ ትንሳኤ ባለአደራ መስተዳደሩ በስልጣን በሚቆይበት አንድ አመትም ተጠናክሮ ይቀጥላል ብሎ ለመተማመን ያስችላል፡፡

በአዲስ አበባ የተጀመረው የለውጥ ጉዞ እንዲቀጥል አጠቃላዩ ፖለቲካዊ ሁኔታም ምቹ ሆኖ መቀጠል ይገባዋል፡፡ በዚህ ረገድ በአክራሪ የጥፋት ሃይሎች ላይ የተጎናፀፍነው ድልና ቀስ በቀስ በመቀየር ላይ ያለው አስተሳሰብ ምቹ ሁኔታውን ይበልጥ ያጠናክረዋል፡፡ ☞

አመፅና ነውጥ የችግር መፍቻ በሚሆንበት ጊዜ ሁኔታው ለልማት ሃይሎች አስቸጋሪ መሆኑ አይቀርም:: ሰላም ከሌለ ወጥቶ መግባት፣ ንብረትን ያለመሳቀቅ ማስተዳደርና ማልማት አይቻልም:: ከምርጫው ጋር ተያይዞ አክራሪ የጥፋት ሃይሎች በአመፅ ፍላጎታቸውን የበላይ ለማድረግ ያካሄዱት ጥረት በአስተማማኝ ሁኔታ ከሽፏል:: አመፅና ነውጥ አትራፊ እንዳልሆነ የተገነዘቡት ተቃዋሚዎችም በተለይ በርላማ ውስጥ የገቡት ወደ አክራሪነት የሚመልሳቸውን ድልድይ አቃጥለዋል:: በመሆኑም ሁኔታው ለሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ የሃሳብ ትግል ይበልጥ አመች ሆኗል:: ጥገኛ ሃይሎች በሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ ሂደት ካልሆነ በስተቀር በአመፅ የሚለውጡት ነገር እንደማይኖር በተረጋገጠበት ሁኔታም የአዲስ አበባን ልማት የሚያጎለብቱ አስተሳሰቦች ተጠናክረው የበላይ መሆናቸው አይቀርም::

ፈረንጆች "ዘመኑ የደረሰን ሃሳብ የሚያቆመው የለም" እንደሚሉት የአዲስ አበባን ትንሳኤ ማቆም የማይቻልበት ደረጃና ወቅት ላይ እየደረስን ይመስላል:: ምስጋና ለአዲሱ





# አንፀባራቂው የትምህርት ድላችንና ቀጣይ ፈተናዎች፣

ከግሪም ቤንዳሞ

ትምህርት አንድ አገር በልማትና በዴሞክራሲ አቅጣጫ እንዲጓዝና ባለንበት የግሎባላይዜሽን ዘመን ለሚገጥመው ጠንካራ ውድድር ራሱን ብቁ አድርጐ ለመገኘት ቁልፍ መሳሪያ ነው:: ቀደም ሲል የመበልፀግ እድል ያገኙ አገሮችም ሆኑ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በፍጥነት በመበልፀግ ላይ ያሉ አገሮች ለትምህርት ከፍተኛ ትኩረት እንደሰጡ ይታወቃል:: ለምሳሌ ላለፉት 30 አመታት ያለማቋረጥ ከፍተኛ የእድገት ምጣኔ እያስመዘገበች የተጓዘችው ቻይና ለትምህርትና ስልጠና ከፍተኛ ትኩረት ሰጥታለች:: በ20ኛው ክፍለ ዘመን ማብቂያ ላይ ቻይና 65 ሚሊዮን የሙያ ሰልጣኞች የነበሯት መሆኑ አገሪቱ ለዚህ መስክ የሰጠችውን ትኩረት ያሳያል:: ዛሬ የአለማችን ሌላዋ ፈጣን እድገት እያስመዘገበች የምትገኘው ህንድም ከተወሰኑ አመታት በኋላ የሚኖሯት የኮምፒውተር ኢንጅነሮች ቁጥር ከፍተኛ እንደሚሆን ይገመታል::

የትምህርት መስፋፋት በተለይ ደግሞ ጥራቱ የተጠበቀ ትምህርት መስፋፋት በርካታ ጠቀሜታዎች አሉት:: የመጀመሪያው ቁልፍ ጠቀሜታ ብዙ የተማረ ሰብአዊ ሃይል ያለው አገር በቀላሉ የቴክኖሎጅና የአመራረት ሽግግር ለማድረግ ይችላል:: በዘመናዊ መንገድ አምርቶ በአለም ገበያ ተወዳዳሪ ለመሆን ርካሽ ጉልበት ብቻ ሳይሆን የሰለጠነና በቀላሉ ሊሰለጥን የሚችል የተማረ የሰው ሃይል በብዛት መኖርን የግድ ይላል:: የተማረና የሰለጠነ የሰው ሃይል በብዛት ሲኖር የተሻሻሉ ቴክኖሎጅዎችን በመጠቀም የአመራረት ዘይቤን በቀጣይነት ለማሻሻል እድል ይሰጣል:: ይህም የማምረቻ ወጭና ጊዜን በመቀነስ በአለም ገበያ ተወዳዳሪ ለመሆን ከፍተኛ ችሎታን ያጐናፅፋል::

☞

ዴሞክራሲን በአገር ውስጥ ለማስፈን የሚካሄደው ጥረት በሚፈለገው ፍጥነት እንዲሳካ ለማድረግም የተማረ ህብረተሰብ የተሻለ እድል ይኖረዋል፡፡ በርግጥ ዴሞክራሲ የተማረ ዜጋ ብቻ ሊያውቀውና ተግባራዊ ሊያደርገው የሚችል ነገር አይደለም፡፡ ዴሞክራሲ በህብረተሰብ ውስጥ ያሉ ጥቅሞችና ፍላጎቶች በነፃ እንዲገለፁና ሚዛናዊ በሆነ መንገድ እንዲጠበቁ የማድረግ ጉዳይ በመሆኑ ያልተማረው የህብረተሰብ ክፍልም ስለጥቅሙ ዴሞክራሲን ማወቅና ተግባራዊ ማድረግ ይችላል፡፡ ይህ መሰረታዊ ጉዳይ እንደተጠበቀ ሆኖ የተማረ ህብረተሰብ ለማንበብና ለመፃፍ ባለው እድል ተጠቅሞ በዴሞክራሲ የበለጠ የመጠቀም ችሎታ ሊያዳብር ይችላል፡፡ ይህ የትምህርት መስፋፋት ከሚያስገኘው ቁልፍ ጠቀሜታ ሁለተኛው ነው፡፡

የትምህርት መስፋፋት በህብረተሰብ ደረጃ የገቢ መራራቅን የማጥበብ ከፍተኛ ፋይዳም አለው፡፡ ህብረተሰብ በገበያ ህግ ብቻ ይመራል ተብሎ ቢተው በዜጎች መካከል ያለው የገቢ ልዩነት እየተራራቀ መሄዱና ህብረተሰቡ ከዚህ ተከትሎ በሚመጣ ቀውስ መናጡ አይቀርም፡፡ ይህን የመሰለውን የገቢ ልዩነት ለማጥበብ ከሚቻልባቸው መንገዶች አንዱ የማህበራዊ አገልግሎቶችን በተለይም የአንደኛ ደረጃ ትምህርትን በነፃና ለመላው ዜጎች በማዳረስ ነው፡፡ መንግስት ከህብረተሰቡ በግብር መልክ የሚሰበስበውን ገንዘብ ትምህርት ቤቶች በመገንባትና በማስፋፋት ለዜጎች በየቀያቸው የትምህርት አገልግሎቶችን በጥራት ሲያቀርብ በዜጎች መካከል ያለውን የገቢ ልዩነት መራራቅ ለማጥበብ ወይም በጣም እንዳይሰፋ ለማድረግ ይችላል፡፡ በዚህም በገቢ ልዩነት ምክንያት የሚመጣውን ውጥረት ማስወገድ ይችላል፡፡

የትምህርት መስፋፋት እነዚህን የመሳሰሉ መሰረታዊ ጠቀሜታዎች ያሉት ቢሆንም ማንኛውም መንግስት ሊያስፋፋው ይችላል ተብሎ አይገመትም፡፡ ትምህርትን የማስፋፋት ብቃት የሚኖረው የተፋጠነ ልማት የሚሻ፣ ዴሞክራሲያዊ ስርአት ለመገንባት የቆረጠና ሁሉንም ህዝብ በመጥቀም አቅጣጫ ለመጓዝ የተዘጋጀ ተራማጅ መንግስት ብቻ ነው፡፡ ትምህርትን በሰፊው የማዳረስ ጉዳይ ከአገሪቱ ሃብት ውስጥ እያደገ የሚሄድ ድርሻ ለት-ምህርት መመደብን ይጠይቃል፡፡ እጅግ አብዛኛውን ጊዜ የትምህርት እድል የሚነፈገው

☞





ድሃው ህብረተሰብ እንደሆነ በመገንዘብ ከአገሪቱ ሃብት ውስጥ ቀላል የማይባል ድርሻ ለድሃው ህዝብ የትምህርት ፍላጎት መሟያ ለመመደብ የተዘጋጀና ከዚህ አኳያ የሚመጣን ተቃውሞ በፅናት ማለፍ የሚችል ህዝባዊ ባህሪ ያለው መንግስት ብቻ ነው፡፡ ይህን የመሰለ ባህሪ የሌለው መንግስት የትምህርት መስፋፋትን በሁሉም መልኩ በስጋት ይመለከተዋል፡፡ ትምህርት ከተስፋፋ ጠያቂና ሞጋች ህብረተሰብ ይፈጠራል ብሎ በመስጋት ለትምህርት መስፋፋት እድል ሊሰጥ አይሻም፡፡ ኋላቀር መንግስታት ትምህርትን የማስፋፋት ወጭ የገዥዎችን ምቾት ይቀንሳል ብለው ስለሚገምቱም ትምህርት እንደፀበል ከማቃመስ አልፈው ለመላው ዜጋ የሚዳረስ አገልግሎት ሊያደርጉት አይሹም፡፡ በመሆኑም እንደኛ ባሉ ያላደጉ አገሮች ትምህርትን የማስፋፋት ጉዳይ በአብዛኛው ከድሆች የወገነና ለዴሞክራሲና ለተፋጠነ ልማት የሚሰራ ተራማጅ መንግስት የሚሰራው ህብረተሰብን የመለወጥ ተግባር ነው፡፡ ከዚህ አኳያ የአገራችን ሁኔታ ሲመዘን በምን ደረጃ ላይ እንገኛለን?

# 1. ተራማጁ የትምህርት ፖሊሲና የተሳካው አፈፃፀም፣

አገራችን ካለፉት 15 አመታት ወዲህ በትምህርቱ መስክ መሰረታዊ የፖሊሲ ለውጥ አድርጋለች፡፡ ይህንኑ የፖሊሲ ለውጥ በተግባር ላይ ለማዋል የሚያስችሉ ልዩ ልዩ ስልቶችን ነድፋ ተንቀሳቅሳለች፡፡ በዚህ መስክ የመጣውን ለውጥ በዝርዝር መረጃዎች አስ-ደግፎ ማሳዬት የተጓዝነውን ርቀት በትክክል ሊያስገነዝበን ይችላል፡፡ ጥቂት ወረድ ብዬ አለም አቀፍ ተቀባይነት ባለው መስፈርት ላይ ተመስርተው የተጠናቀሩትን መረጃዎችና አንድምታቸውን የማቀርብ ሲሆን ከዚያ በፊት ግን ነባሩንና የተለወጠውን የትምህርት ፖሊሲ በአጭሩ መመልከት የአሁንና የወደፊቱን በውል ለመገንዘብ ይበጃልና ስለንጉሱና የደርግ ዘመን ትምህርት ጥቂት ነገሮችን ጠቅለል አድርጌ ላቅርብ፡፡

## 1.1. የቅድመ ግንቦት ትምህርት ፖሊሲ በኢትዮጵያ፣

☞

ወታደራዊው አምባገነንም ሆነ ንጉሳዊው አገዛዝ በትምህርት መስክ ስላስመዘገቧቸው ድሎች ብዙ ሲናገሩ እንደነበር ይታወሳል። ንጉሳዊው አገዛዝ ዘመናዊ ትምህርትን በኢትዮጵያ ያስጀመርን እኛ ነን የሚለውን እውነታ በማጉላት ያቀርብ የነበረ ሲሆን ደርግ ደግሞ ህዝብን ከመሃይምነት አላቅቄያለሁ በማለት ሰፊ ዘመቻ ያካሂድ እንደነበር ይታወቃል።

በኢትዮጵያ ዘመናዊ ትምህርት ሲጀመር ይዞት የተነሳው መሰረታዊ ግብ ለከፊል ፊውዳል ስርአቱ አመናዊ የአስተዳደር ቢሮክራሲ የሚያስፈልገውን የተማረ የሰው ሃይል ማፍራት ነበር።ስርአቱ የተመሰረተው መንግስታዊ ስልጣንን የሃብት ማጋበሻ አድርጎ በመጠቀም የኪራይ ሰብሳቢነት አስተሳሰብ ላይ ነበር። በመሆኑም ይህ ግብ በኢትዮጵያ የተጀመረውን ዘመናዊ ትምህርት ወርድና ቁመት የሚወስነው ዋነኛው ጉዳይ ሆነ።

በዚህ መሰረት ዘመናዊ ትምህርት ወደኢትዮጵያ ከገባበት ከ20ኛው ክፍለ ዘመን መባቻ ጀምሮ እስከ 1983 ዓ.ም ድረስ በነበረው የአንድ ክፍለ ዘመን ያህል ጊዜ የትምህርት ሽፋኑ ከ19% አልበለጠም ነበር። በመሆኑም ለምሳሌ በ1983 ዓ.ም እድሜያቸው ለትምህርት ከደረሰ 10 ሚሊዮን ያህል ህፃናት መካከል እድሉን ያገኙት ከ2 ሚሊዮን የማይበልጡ ብቻ ነበሩ። ከዚህ እውነታ በመነሳት ብቻ በሁለቱም ስርአቶች ከነበረው የትምህርት ፖሊሲ ብዙ ማለት ይቻላል።

የደርግም ሆነ የንጉሱ የትምህርት ፖሊሲዎች ትምህርትን በጥራት እንዲስፋፋ የሚያደርግ ይዘት አልነበራቸውም። ለትምህርት የሰጡት ትኩረትም ሆነ የመደቡት ባጀት እጅግ አናሳ ነበር። በዚህ ምክንያት ትምህርት በፍትሃዊነት እንዲሰፋፉ የሚያደርግ ተግባር አልነበራቸውም። በገጠር አልፎ አልፎ ትምህርት ቤቶች እንደነበሩ ባይካድም አብዛኞዎቹ አንድም በንጉሱ ዘመን በስዊድን ተራድኦ የተሰሩ፣ አለያም የዋርካ ስር የመሰረተ ትምህርት መስጫ ጣቢያዎች ነበሩ። አብዛኞቹ ትምህርት ቤቶች የተከማቹት በከተሞች ሲሆን እነ-ዚህም ቢሆኑ የሴቶችን መማር የሚያበረታቱ አልነበሩም። ህፃናት በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው እንዲማሩ ስለማይፈቀድ ጊዜያቸውን የሳይንስና የሂሳብ እውቀት በቀጥታ በመሸመት ላይ ከሚያሳልፉ ይልቅ የትርጉም ስራ በመስራት እንዲያሳልፉ ሲደረግ ቆይቷል።

ስርአቱ የኢኮኖሚ ልማት ላይ የሚረባረብ ስላልነበር ትምህርቱ ከተግባራዊ ጠቀሜታ

☞



አዲስ ራዕይ ግንቦት - ሰኔ 1998

የራቀ ከዝቅተኛው እስከ ከፍተኛው በቀለም ትምህርት ብቻ የታጠረ ነበር። ይህን የመሰለ ይዘት የነበረው የትምህርት ስርአት በአገራችን የተፋጠነ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ለውጥ የማምጣት ብቃት ያለው የተማረ ሃይል ሊፈጥር አይችልም ነበር። በመሆኑም የአገራችን የተፋጠነ ልማት እውን እንዲሆን ከተፈለገ ለተፋጠነ እድገት የማይበጅ የነበረው የትምህርት ፖሊሲ ተሽሮ በአዲስና ተራማጅ የትምህርት ፖሊሲ መተካት ነበረበት።

## 1.2. የአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መንግስታችን የትምህርት ፖሊሲ፣

ከደርግ መንግስት መገርሰስ በኋላ በአገራችን የትምህርት ስርአት ላይ መሰረታዊ ለውጥ መምጣት እንዳለበት ታምኖበት ከሁሉ በፊት የትምህርት ፖሊሲው እንዲቀየር ተደርጓል። መንግስት በጥራት የተነደፈ የትምህርት ፖሊሲ ቀርፆ ተግባራዊ ማድረግ ከጀመረ በኋላም በአገራችን የትምህርት ስርአት ላይ መሰረታዊ ለውጥ መጥቷል።

የአገራችን የትምህርት ፖሊሲ ዋነኛ ግቡ በህብረተሰብም ሆነ በግል ደረጃ እሴት መፍጠር ነው። ይህ ግብ የሚነሳው ከምንም ነገር ሳይሆን ከመንግስትና ከኢህአዴግ ልማታዊና ተራማጅ ባህሪ ጋር የተያያዘ ሲሆን የህብረተሰባችን እጣ ፈንታ የሚቃናው በሃብት /እሴት ፈጣሪነት ችሎታው  እንደሆነ በጥብቅ ከማመን የሚነሳ ነው። የፖሊሲው ዋና ዋና ቁምነገሮች ትምህርት ፍትሃዊ ስርጭት ኖሮት ለመላ የአገሪቱ ህዝብ በተለይ ደግሞ የትምህርት እድል ተነፍጓቸው ለኖሩ ወገኖች ትምህርት እንዲዳረስ ማድረግ፣ ከመጀመሪያ ደረጃ እስከ ሁለተኛ ደረጃ የመጀመሪያ ሳይክል የትምህርት አገልግሎት በነፃ እንዲሰጥ ማድረግ፣ የትምህርት እርከኖች በአዲስ መልክ ተዋቅረው በአጭር ጊዜ ሰፊ እውቀት የሚያስገበይ የትምህርት አደረጃጀት መከተል፣ የሚሰጠው ትምህርት ፋይዳ ያለውና ችግር ፈች እንዲሆን ማድረግ፣ ለዚህም ሲባል የቀለምና የሙያ ትምህርት ተመጋጋቢ ሆነው እንዲሰጡ ማድረግ፣ መካከለኛና ከፍተኛ ትምህርት ከኢኮኖሚያዊ ፍላጐታችን ጋር የተገናዘበ ሆኖ እንዲስፋፋ ማድረግና በሁሉም ደረጃዎች የሚሰጠው ትምህርት በስነምግባርና በስነዜጋ

☞

እሴቶች የበለፀገ ዴሞክራሲያዊ የተማረ ዜጋ ለማፍራት የሚያስችል እንዲሆን ማድረግና የከፍተኛ ትምህርት ወጭ በመጋራት ላይ የተመሰረተ እንዲሆን ማድረግን ያጠቃልላል:: እነዚህ የፖሊሲው አንኳር ይዘቶች በማንኛውም መስፈርት ቢመዘኑ ተራማጅና የአገራችን ህዝቦች ያላቸውን የልማትና የዴሞክራሲ ፍላጐት የሚያሟሉ እንደሚሆኑ ለማረጋገጥ አይከብድም:: ባለፉት 15 አመታት መንግስት የትምህርት ፖሊሲውን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ልዩ ልዩ ተግባራዊ ርምጃዎችን ከመውሰዱም በላይ አብዮታዊ ዴሞክራቶች ራሳችንን ቀና አድርገን እንድንራመድ የሚያስችሉን ውጤቶች ተመዝግበዋል:: የሚከተሉት አሃዛዊ መረጃዎች ይህን እውነታ በግልፅ ያሳያሉ::

## 1.2.1. የአንደኛ ደረጃ ትምህርትን ለማስፋፋት የተደረገ ጥረትና የተገኘው ውጤት፣

በአገራችን ሰፊውን ህዝብ የሚጠቅም የትምህርት ፖሊሲ መኖር አለመኖሩ በተ-ግባር ሊረጋገጥ የሚችለው መንግስት የ1ኛ ደረጃ ትምህርትን ለማስፋፋት በመቻል ወይም ባለመቻሉ ነው:: ዜጎች ሁሉ የ1ኛ ደረጃ ትምህርት የማግኘት መብታቸው እውን እንዲሆን ለማድረግ ትምህርት ቤቶችን በብዛትና በየቀበሌው የመገንባት፣ መምህራን በስፋት የማሰልጠንና የማቅረብ፣ መፃህፍትን በብቃት ማቅረብ ወዘተ ይጠይቃል:: ይህን የመሰለው ስራ እንደ ኢትዮጵያ ባሉ የመገናኛ መንገዶች ባልተስፋፉባቸውና አብዛኛው ህዝብ ተበታትኖ በሚኖርባቸው የገጠር ቀበሌዎች በጣም ከባድ ፈተና መሆኑ አያጠያይቅም:: የኢህአዴ[illegible]ለፉን ያረጋግጣ[illegible]ለው መረጃ [illegible]

የ1ኛ ደረጃ ተማሪዎች ቁጥር እድገት

| ዘመን | የተማሪዎች ብዛት | | | ምርመራ |
|---|---|---|---|---|
| | ሴት | ወንድ | ድምር | |
| 1966 | --- | ---- | 859,831 | የዳታ ስብጥሩ አልተገኘም |
| 1983 | 863,141 | 1,200,398 | 2,063,485 | |
| 1994 | 3,154,310 | 4,728,490 | 7,881,860 | |
| 1995 | 3,519,983 | 5,052,377 | 8,571,315 | |
| 1996 | 3,974,151 | 5,394,382 | 9,343,583 | |
| 1997 | 5,057,130 | 6,394,462 | 11,225,311 | |

ምንጭ፡- አመታዊ የስታቲስቲክስ መፅሄት 1997 ዓ.ም

☞





ከዚህ አሃዝ ብዙ ቁምነገሮችን መገንዘብ ይቻላል:: በ1980ዎቹ መጀመሪያ ላይ ኢህአዴግ ስልጣን ሲይዝ በአገር አቀፍ ደረጃ የነበሩት ተማሪዎች ቁጥር ከ2 ሚሊዮን ብዙም የማይበልጥ ነበር:: በ14 አመታት ጉዞው የ1ኛ ደረጃ ተማሪዎች ቁጥር ብቻ 11.2 ሚሊዮን ደርሷል:: ይህም ኢህአዴግ በስልጣን ላይ በቆየባቸው በእያንዳንዱ አመት በአማካይ ለ657 ሺ ህፃናት የትምህርት እድል እያጎናፀፈ መጓዙን ያረጋግጣል:: ይህ በማንኛውም መስፈርት ቢመዘን ከፍተኛ ድል ነው:: በየአመቱ የመማር እድል ካገኙት ከነዚህ ዜጎች መካከል 300 ሺ ያህሉ ሴቶች መሆናቸው ሲታይ የፖሊሲውም ሆነ የተግባሩ ፍትሃዊነት አውቆ ለተጨፈነ የድሮ ስርአት ናፋቂ ብቻ ካልሆነ በስተቀር ወለል ብሎ የሚታይ ነው:: ይህም ትምህርት ለድሃ ልጆች እንዲዳረስ በማድረግ ብቻ ያልተወሰነ ይልቁንም ሴቶች የትምህርት እድል እንዲያገኙ ለማድረግ ያስቻለ ፍትሃዊ የትምህርት ፖሊሲ እንዳለን ያረጋግጣል::

ኢህአዴግ በየአመቱ በአማካይ ለ657 ሺ ህፃናት የትምህርት እድል ሲያስገኝ በዚሁ [illegible]

| ዘመን | የመምህራን ቁጥር | የትምህርት ቤቶች ቁጥር |
|---|---|---|
| 1966 | 18,644 | 2,754 |
| 1983 | 68,457 | 8,434 |
| 1991 | 125,483 | 11,347 |
| 1997 | 188,717 | 17,217 |

ያለውን የመምህራንና የት/ቤቶች እድገት ጭምር በማገናዘብ ብንመለከት የሚከተለውን [illegible] እናገኛለን::

ምንጭ፡- የ1997 ዓ.ም አመታዊ የስታቲስቴክስ መፅሄት

☞

ከ1991-1997 ዓ.ም ባሉት 6 አመታት መንግስት በየአመቱ በአማካይ 978 አዳዲስ ትምህርት ቤቶችን ገንብቷል። ይህ የመሰለው ትምህርትን የማስፋፋት ስራ በመንግስት አቅም ብቻ ሊካሄድ የሚችል እንዳልሆነ ግልፅ ነው። መንግስት ከጊዜ ወደጊዜ በየመስኩ የህዝብን ሰፊ ተሳትፎ በተለይ በማህበራዊው መስክ ለማረጋገጥ ያደረገው ጥረት የተገለፀው በህብረተሰቡ ትምህርት ቤቶችን የመገንባት ተሳትፎ ነው። ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ አቅም የሚጠይቀው ይህ ግንባታ የህዝቡ ሰፊ ተሳትፎ ባይታከልበት ኑሮ እውን ሊሆን አይችልም ነበር። ዛሬ በመላ አገራችን ከተገነቡት ትምህርት ቤቶች ውስጥ 14,724 ያህሉ የሚገኙት በገጠር ነው። ይህም 85% ያህሉ ትምህርት ቤቶች በገጠር እንደሚገኙ ያሳያል። የገጠሩ ህብረተሰብ በአጠቃላይ 80% ያህል በሆነበት በአገሪቱ ውስጥ ካሉት ትምህርት ቤቶች 85% ያህሉ በገጠር የሚገኙ መሆናቸው ኢህአዴግ ህዝቡን በእኩል አይን ተመልክቶ የማህበራዊ [illegible]

| | 1995 | 1996 | | 1997 | |
|---|---|---|---|---|---|
| ጾታ | ብዛት | ብዛት | እድገት በመቶኛ | ብዛት | እድገት በመቶኛ |
| ወንድ | 351,555 | 414,165 | (17.7%) | 521,901 | (26.0%) |
| ሴት | 196,396 | 215,980 | (11.0%) | 279,528 | (28.4%) |
| ድምር | 548,053 | 632,095 | (15.3%) | 801,659 | (26.8%) |

[illegible]





ከዚህ አነስተኛ አሃዝ ለመረዳት እንደሚቻለው የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት የመጀመሪያ ሳይክል ከ1995 እስከ 1997 ዓ.ም ባሉት ሶስት አመታት በከፍተኛ ምጣኔ እያደገ መሄዱን ማየት ይቻላል። በአማካይ 15.3% የነበረው የ1996 ዓ.ም እድገት በ1997 አ.ም ወደ 26.8% አድጓል። የወንድ ተማሪዎች ተሳትፎ መጠን ከ17.7% እድገት ወደ 26% እድገት በመሸጋገር ከፍተኛ እድገት ያሳየ ሲሆን የሴት ተማሪዎች ተሳትፎ ደግሞ ከ11% ወደ 28.4% የእድገት ምጣኔ በመሸጋገር ከወንዶችም የላቀ የእድገት ፍጥነት አሳይቷል። ኢህአዴግ በትምህርት ፖሊሲው ለሴቶች ተሳትፎ የከፈተው በር በ1ኛ ደረጃ ሳይወሰን በፍጥነት ወደ ሁለተኛ ደረጃና ከፍተኛ ትምህርት እየተሸጋገረ እንደሆነ ከዚህ መረጃ ለመገንዘብ ይቻላል።

## 1.2.2 የቴክኒክ ሙያና የከፍተኛ ትምህርት እድገት፣

ኢህአዴግ በትምህርት ፖሊሲው ላይ የኢኮኖሚውን ፍላጎት ተከትሎ የሚሄድ የቴክኒክና ሙያ እንዲሁም የከፍተኛ ትምህርት ማስፋፋት አቅጣጫን ይከተላል። በዚህ መሰረት በአገራችን በከፍተኛ ፍጥነት እያደገ ያለውን ኢኮኖሚ መነሻ በማድረግ በመስኩ የሚፈለገውን የሰለጠነ የሰው ሃይል ለማፍራት የቴክኒክና ሙያ ማሰልጠኛ ማእከላትን፣ ኮሌጆችንና ዩኒቨርሲቲዎችን በሰፊው በመገንባት ላይ ነው። የሰለጠነው የሰው ሃይል ፍላጎት ታዳጊ ኢኮኖሚ ባላቸው አገሮች ውስጥ በቀላሉ የማይረካ መሆኑን በመገንዘብ ኢህአዴግ በነዚህ መስኮች የሚሰለጥነው የሰው ሃይል ኢኮኖሚው ከሚፈልገው ቁጥር በለጥ ያለ እንዲሆን ማድረግን መርጧል። በዚህ መሰረት በ1983 ዓ.ም በ16 የሞያ ማሰልጠኛ ተቋማት ከ2,500 የማይበልጥ ተማሪ ተቀብሎ የማስተናገድ አቅም የነበራት አገር በ1997 ዓ.ም በሙያ ማሰልጠኛ ተቋማት ብቻ 63,046 ተማሪዎችን ተቀብሎ የማስተናገድ አቅም ገንብታለች። ለዩኒቨርሲቲ ማዘጋጃ በሆኑት የ11ኛና የ12ኛ ክፍል የቀለም ትምህርት ቤቶችም እስከ 90ሺ ተማሪዎች የማስተናገድ አቅም ተፈጥሯል።

ኢህአዴግ የደርግን አገዛዝ በገረሰሰበት ወቅት አገራችን አንድ ዩኒቨርሲቲ ብቻ ነበራት። የተማሪዎች አመታዊ የቅበላ አቅም ከ3000 አይበልጥም ነበር። ዛሬ በ8 የተሟሉ ዩኒቨርሲቲዎች አመታዊ የቅበላ አቅማችን 36ሺ ደርሷል። አዲስ በመገንባት ላይ ያሉት 13 ዩኒቨርሲቲዎች ከሁለትና ሶስት አመታት በኋላ ሲጠናቀቁ በየአመቱ 110 ሺ አዳዲስ ተማሪዎችን የምንቀበልበት ደረጃ ላይ እንደርሳለን። ይህም በማንኛውም መስፈርት ሲመዘን ኢህአዴግ ትምህርትን በዝቅተኛው ደረጃ ላይ ብቻ ሳይሆን በከፍተኛውና የሙያና የቴክኒክ መስኩም ለማስፋፋት የሰጠውን የላቀ ትኩረትና ያስገኘውን ውጤት ያመላክታል።

## 1.2.3. ለትምህርት የተመደበ ባጀት፣

በሚሊዮን ብር

| [illegible] | [illegible] | [illegible] | | [illegible] | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] |

[1] በፌዴራል መንግስት ብቻ የተመደበና የክልሎችን የማይጨምር፣

ምንጭ:- አመታዊ የስታቲስቲክስ መፅሄትና ረቂቅ የ1999 ዓ.ም የመንግስት ባጀት ነጋሪት ጋዜጣ

☞





ክልሎች ከተመደበላቸው ድጎማ ባጀት የፌዴራሉን መርህ በመከተል 15% ያህል እንኳ ለትምህርት ማስፋፋት እንደሚመድቡ ታሳቢ በማድረግ የ1999 ዓ.ም የትምህርት ባጀታችን ከ5.6 ቢሊዮን ብር በላይ እንደሚሆን ለመገመት ይቻላል። ይህም በ99 ዓ.ም ለትምህርት የተመደበው ባጀት ከጠቅላለው አገራዊ ባጀት ከ15% በላይ እንደሚሆን ያሳያል። ከ79-83 ዓ.ም ባሉት በመጨረሻዎቹ የደርግ አምስት አመታት ለትምህርት የተመደበው አገራዊ ባጀት ከጠቅላላው አገራዊ ባጀት በአማካይ 8.94% ነበር። ከሰሃራ በታች ያሉ አገሮች ለትምህርት የሚመድቡት ባጀት በአማካይ ከ13% አይበልጥም። የላቲን አሜሪካና በማደግ ላይ ያሉ የእስያ አገሮችም ከ6.20% አይበልጥም። በመሆኑም በአገራችን ለትምህርት የተሰጠው ትኩረት በቃል ብቻ ሳይሆን በተግባርም የተረጋገጠ ነው።

በዛሬዋ ኢትዮጵያ ያለው እውነታ እንግዲህ ይህ ነው። መንግስት ለሁሉም የማህበራዊና የኢኮኖሚ ልማት መስፋፋት ከፍተኛ ትኩረት እንደሰጠው ሁሉ ለትምህርት መስፋፋትም ከምንም ነገር በላይ ቅድሚያና ትኩረት ሰጥቷል። ይህ በባጀት፣ በትምህርት ቤት ግንባታ፣ በመምህራን ቅጥር፣ በመፃህፍት ህትመት ወዘተ የሚገለፅ ከፍተኛ ትኩረት ውሎ አድሮ አገራችንን ከድህነት በአስተማማኝ ሁኔታ የሚያላቅቅ ብቻ ሳይሆን በዘመነ ግሎባላይዜሽን ብቁ ተወዳዳሪ እንድንሆንም የሚያበቃን ነው። ኢህአዴግ በትምህርት መስክ በተጎናፀፍነው ድል አብዮታዊ ዴሞክራቶች ራሳችንን ቀና አድርገን ልንሄድ ይገባናል ሲል ከዚህ ሁሉ በመነሳት ነው። ነገር ግን በትምህርት መስክ በተጎናፀፍነው አንፀባራቂ ድል ውስጥ ከፍተኛ የስጋት ምንጭ ሊሆን የሚችል ነገር ደግሞ መኖሩ መዘንጋት የለበትም።

## 1.3. በትምህርት መስክ አጣዳፊ መፍትሄ የሚሹ ጉዳዮች፣

☞

በትምህርት መስክ ፖሊሲያችንን ተግባራዊ ለማድረግ ከፍተኛ እንቅስቃሴ አካሂደን አንፀባራቂ ድሎች አግኝተናል፡፡ ድሎቻችን ለአዳዲስና የበለጡ ድሎች መነሻ ሁነው ማገልገል አለባቸው፡፡ ስለዚህም ድሎቹን የሚያጎለብቱ አዳዲስ ጥረቶች ማድረግ ይኖርብናል፡፡ ነገር ግን ይህ ብቻ በቂ አይደለም፡፡ ድሎቹን ለከፍተኛ አደጋ ሊያጋልጡ የሚችሉ ድክመቶችም ተነቅሰው ሊወጡና መፍትሄ ሊፈለግላቸው ይገባል፡፡ ታዋቂው የሊደር ሽፕ ኢንተርናሽናል ዋና ስራ አስኪያጅ ሮቢን ሻርማ ስኬትን ያህል ለውድቀት የተጋለጠ ነገር የለም ይላል፡፡ ስኬት ለውድቀት ሊጋለጥ የሚችለው በተገኘው ድል ተኩራርቶ ድክ-መትን ለማየት ፍቃደኝነት ሲጠፋ ነው፡፡ በመሆኑም በአንፀባራቂው ድላችን ውስጥ ሆነን ከፍተኛ አደጋ የሚደቅኑ ችግሮችን መመርመርና መፍትሄ መሻት የምንጊዜም ስራችን ሊሆን ይገባዋል፡፡

## 1.3.1. የትምህርት ጥራትን የማስጠበቅ ችግሮች፣

መንግስት ትምህርትን ለማስፋፋት ከፍተኛ ትኩረት እንደሰጠው ሁሉ ለጥራቱም ከፍተኛ ትኩረት እንደሚሰጥ አረጋግጧል፡፡ በርግጥ የትምህርትን ጥራት የማስጠበቅ ጉዳይ የበርካታ ተዋናዮችን ተሳትፎ የሚጠይቅ በመሆኑ በዚህ ረገድ የተጓዝንበት ርቀት መሆን በሚችለውና በሚገባው ደረጃ ላይ የደረሰ አይደለም፡፡

የትምህርትን ጥራት ለማስጠበቅ ትምህርት ቤቶችን በብዛት ገንብቶ ለተማሪዎች ምቹ እውቀት የመገብያ ማእከላት እንዲሆኑ ከማድረግ ጀምሮ የመፃህፍትና የትምህርት መርጃ መሳሪያዎችን አሟልቶ ማቅረብ፣ እንዲሁም ጥራት ያለው ስርአተ ትምህርት ቀርፆ ብቁና ለሞያው ፍቅርና አክብሮት ያላቸው ብቁ መምህራን በብዛት አሰልጥኖ ማቅረብ ወዘተ ይጠይቃል፡፡ በትምህርት ቤት ውስጥና ከትምህርት ቤት ውጭ ያለው ሁኔታ ለተማሪው አካላዊና አእምሯዊ ግንባታ የተመቸ እንዲሆን ማድረግም ያስፈልጋል፡፡ መንግስት ከዚህ ግንዛቤ በመነሳት በነዚህ መስኮች ሁሉ ከፍተኛ ጥረት አድርጓል፡፡ አበረታች ውጤትም አምጥቷል፡፡

ከፍ ሲል የገለፅነው የትምህርት ቤት ግንባታ፣ ጥራት ያለው ካሪኩለም የመቅረፅና
☞





የትምህርት መርጃ መሳሪያዎችን በብዛት የማቅረብ ስራዎች ተሰርተዋል፡፡ በርግጥ በነዚህ ሁሉ መስኮች የአገራችን ትምህርት በጥራት የሚሰጥበትን ሁኔታ የሚያረጋግጡ ስራዎች ተሰርተዋል፡፡ ስርአተ ትምህርቱን ብንወስድ ለአገራችን እድገት ተፈላጊነት ያለው የሞያና የቀለም ትምህርትን አዋህዶ የሚሰጥ፣ ዜጎችን በስነ-ዜጋና በስነ-ምግባር እሴቶች ገንብቶ የሚያወጣ እንዲሆን ለማድረግ ጥረት ተደርጓል፡፡ በትምህርት ቤቶች ውስጥ ያለውን የመማር ማስተማር ሂደት የሚያውኩ ውጫዊና ውስጣዊ ችግሮችን ለመፍታት ተደጋጋሚ ጥረቶች ተካሂደዋል፡፡ መምህራንን ለማትጋትና በሞያና ስነ-ምግባራቸው የላቁ እንዲሆኑ ለማድረግ ልዩ ልዩ እርምጃዎች ተወስደዋል፡፡

የመምህራን ቅጥርና ምልመላ በኮታ መሆኑ ቀርቶ ለሞያው ፍላጎት ያላቸው በፍቃዳቸው በሚመለመሉበት አግባብ እንዲሆን ተደርጓል፡፡ ለመምህራን የሞያ ማዳበሪያ ስልጠናዎች በየክረምቱ እየተዘጋጁ ከሞላ ጎደል ለሁሉም መምህራን እንዲዳረስ ተደርጓል፡፡ የመምህራን ደሞዝ ለስራው የተሰጠውን ክብደት እንዲያንፀባርቅ ከሌላው የመንግስት ሰራተኛ በእርከን የበለጠ እንዲሆን ተደርጓል፡፡ በአጠቃላይ መምህራን በሞያቸው የላቀ ደረጃ የሚደርሱበትና ለህብረተሰብ እድገት በሚያበረክቱት አስተዋፅኦ ልክ ተጠቃሚነታቸው እየሰፋ እንዲሄድ ለማድረግ የሚያስችል የስልጠናና የደረጃ እድገት ስርአት ተበጅቷል፡፡

እነዚህ መልካም ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆኖ መምህራን የተጣለባቸውን ጥራት ያለው ትምህርት የመስጠት ተልእኮ ለመፈፀም በሚያስችል የብቃት ደረጃ ላይ ደርሰዋል ማለት ግን አይቻልም፡፡ በዚህ ምክንያት እያንዳንዱ የትምህርት ክፍለ ጊዜ ተማሪው ብቁ እውቀት የሚጨብጥበት እንዲሆን ለማድረግ የሚያስችል ዝግጅት ያለማሟላት፣ ተማሪውን በስነምግባርና በስነ-ዜጋ እሴቶች ማነፅ አገራችንን ከድህነትና ከኋላ ቀርነት ማላቀቅ የሚችል ብቁ ዜጋ የማፍራት ጉዳይ እንደሆነ ተገንዝቦ በዚህ መስክ ያለውን የመምህራን ሃላፊነት በአግባቡ ያለመወጣትና የመሳሰሉ ችግሮች በሁሉም ባይሆን ቀላል ቁጥር በሌላቸው መምህራን ዘንድ ይታያል፡፡ ይህም አንፀባራቂውን የትምህርት ድላችንን ሊጎዳ የሚችል ስትራተጅያዊ አደጋ ሆኖ መታየት ያለበት ጉዳይ ነው፡፡

የስነ-ምግባርና የስነ-ዜጋ እሴቶችን ያዳበረ ዜጋ ስራ በመፍጠርም ሆነ በዴሞክራሲያዊ የአገር ግንባታ ሂደት ብቁ ሚና ይጫወታል፡፡ በአንፃሩ በስነ-ምግባርና በስነ-ዜጋ እሴቶች
☞

ያልታነፀ ወጣት የፈለገውን ያህል የቀለምና የሞያ ትምህርት እድል ቢያገኝ የሚፈለገውን የአገር ግንባታ ሚና ሊጫወት አይችልም፡፡ አልፎ ተርፎም አገር በልዩ ልዩ ምክንያቶች ጊዜያዊ ችግር ሲያጋጥማት በችግር ፈችነት ከመሰለፍ ይልቅ ባለማወቅና በገንቢ እሴቶች እጦት ችግሩን የማባባስ ሚና ይጫወታል፡፡ በመሆኑም በትምህርት ስርአታችን ውስጥ የሚታየውን በስነ-ምግባርና በስነ-ዜጋ እሴቶች ወጣቱን ትውልድ ኮትኩቶ የማሳደግ ጉዳይ በልዩ ትኩረት ተመልክቶ ለመፍታት መረባረብ ወቅቱ የግድ የሚለው ሆኖ ይገኛል፡፡

በትምህርት ስርአታችን ውስጥ ከሚታዩት ችግሮች ሌላው እንደአፋርና ሶማሌ ክልል በመሳሰሉ አካባቢዎች አሁንም ዝቅተኛ ሽፋን ያለ መሆኑ ነው፡፡ በአገራችን በነበረው የተዛባ የአስተዳደርና የትምህርት ፖሊሲ ምክንያት በነዚህ ክልሎች አስቀድሞ ተገንብቶ የቆየ መነሻ አልነበረም፡፡ በመሆኑም ክልሎቹ ዛሬም በዝቅተኛ የትምህርት ሽፋን ላይ ይገኛሉ፡፡ ትምህርት የድህነት መቅረፊያ መሳሪያ በሆነበት በነዚህ ክልሎች የሽፋኑ ማነስ እንደ አንድ ስትራተጅያዊ ችግር ታይቶ በፌዴራልም ሆነ በራሳቸው በክልላዊ መንግስታቱ ብርቱ ጥረት ሊፈታ ይገባዋል፡፡ በርግጥ ከቅርብ አመታት ወዲህ ክልሎቹ በተፈጠረላቸው ምቹ ሁኔታ በመጠቀም በርካታ ስራ እየሰሩ ነው፡፡ ነገር ግን በነዚህ አካባቢዎች ያለው ሁኔታ ከሌሎች የአገራችን አካባቢዎችም የባሰ በመሆኑ የተለየ ርብርብ የሚጠይቅ እንደሆነ ሊሰመርበት ይገባል፡፡

ዛሬም የሴት ልጆችን መማር የማያበረታቱ ይልቁንም የሚያዳክሙ ችግሮች አሉ፡፡ የጠለፋ ጋብቻ፣ የህፃናት ጋብቻ፣ የሴት ልጆች በከባድ የቤት ስራ መጠመድ ወዘተ የሴት ልጆችን ትምህርት የሚገድቡ ችግሮች መሆናቸው አልቀረም፡፡ በአጠቃላይ በህብረተሰብ ውስጥ ተንሰራፍቶ እስከትምህርት ቤት የዘለቀው የወንድ የበላይነት በሴቶች ትምህርት ላይ በልዩ ልዩ መንገዶች ተፅዕኖውን ማሳረፍ ቀጥሏል፡፡





## ዓለም አቀፍ

# የሻዕቢያ የአፍሪካ ቀንድ ትርምስ ስትራቴጂ

ከታደሰ ገ/ወልድ

ሻዕቢያ የአፍሪካ ቀንድ አውራ መሆን ይመኛል፡፡ ምኞቱ ቅዥት ሲሆንበት ደግሞ "እኔ ከሞትኩ ሰርዶ አይብቀል" የሚል መርህ ይዞ አካባቢውን የትርምስ ቀጠና በማድረግ ላይ ይገኛል፡፡ ከአፍሪካ ቀንድ አገሮች የላቀ ስፍራ ያላቸውን ሱዳንና ኢትዮጵያን ለማበጣበጥ፣ በኪሳራ የሚንቀሳቀሱ ተቃዋሚዎቻቸውን አሰልጥኖና አስታጥቆ እያሰማራ ነው፡፡ የሶማሊያን ችግር በሰላማዊ መንገድ ለመፍታት የሚደረገውን ጥረት ለማሰናከል የማይቧጥጠው ተራራ፣ የማይፈነቅለው ድንጋይ የለም፡፡ ሻዕቢያ ይህን የትርምስ መንገድ ለምን መረጠ? የትርምስ ስትራቴጂው ምንጭ ምንድነው? የትርምሱ ይዘትና የወደፊት ገፅታው ምን ሊሆን ይችላል? እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ የስትራቴጂውን ታሪካዊ አመጣጥና የሻዕ ቢያን ገመና መፈተሽ ያስፈልጋል፡፡

## ሻዕቢያን የተጣባው የወታደራዊነትና የጥገኝነት ተውሳክ፣

ድርጅቱን በቅርበት የሚከታተሉ የፖለቲካ ታዛቢዎች የሻዕቢያ የወታደራዊነትና የጥገኝነት አባዜ እየተጠናከረ የመጣው በትጥቅ ትግሉ ወቅት፣ ሳህል ተራሮች ላይ በመሸገባቸው ዓመታት እንደሆነ ይስማማሉ፡፡ የኤርትራ ህዝብ ከሚኖርባቸው ገጠሮችና ከተሞች አፈግፍጎ ሰው በማይኖርባቸው የሳሕል ተራሮች ላይ መሽጎ፣ ፍልሚያው የሁለት ወታደራዊ ሃይሎች ፍልሚያ የሆነበት ሁኔታ መፈጠሩ ለሻዕቢያ የወታደራዊነትና የጥገኝነት አስተሳሰብ መጠናከር ምክንያት እንደሆነ በርካታ መረጃዎች ይመሰክራሉ፡፡

የኤርትራ ህዝብ በቀጥታ በፍልሚያው ላይ ሳይሳተፍበት የደርግን ፈተናዎች ተቋቁሞ መመከት መቻሉ፣ የሻዕቢያ የወታደራዊነት አስተሳሰብን አጠናክሮታል፡፡ ይህም በመጀመሪያ ደረጃ ፈተናዎችን ተቋቁሞ መቀጠል ከተቻለ በወታደራዊ ሃይል ብቻ ዓላማን ማሳካት ይቻላል

☞

የሚል እምነት አደረበት። ቀጥሎም የወታደራዊ ሃይልና የሰራዊት አምልኮ ተጠናወተው። ከዚህ ጋር ተያይዞም ራሱን ማንም ሊበግረው እንደማይችል ልዩ ሃይል፣ ከማንም በላይ ፈተናን የሚቋቋም፣ ማንኛውንም ወታደራዊ ሃይል መመከትና ማሸነፍ እንደሚችል ቆጠረው። ይህ ራስን እንደልዩና አይበገሬ ወታደራዊው ሃይል የማየትና ወታደራዊ ሃይል ሁሉንም ነገር ማድረግ የሚችል አቅም አድርጎ የመመልከት የወታደራዊነት (Militarism) አመለካከት እየዳበረ መጥቶ የሻዕቢያ፣ አንድ መሰረታዊ መለያ ባህሪ እየሆነ ሂዷል።

ሻዕቢያ በሳሕል ተራሮች በመሸገባቸው ዓመታት ውስጥ ጦርነቱን ለማካሄድ የሚያስፈልገው ስንቅና ማቴሪያል ከሆነ ምንጭ ማግኘት ነበረበት። በሂደትም ይህንኑ ፍላጎት ለማሟላት የሚያስችለው የአቅርቦት ስርዓት ገንብቷል። አንዱ የገቢ ምንጭ በውጭ የሚኖሩ ኤርትራዊያንን በማደራጀት ገንዘብና ማቴሪያል እያዋጡ ሰራዊቱን እንዲመግቡ የማድረግ ነበር። ሁለተኛውና ከላይ ከተጠቀሰው ምንጭም የላቀ ድርሻ የነበረው ከተለያዩ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ያሰባስብ የነበረው የድርቅና መሰል እርዳታ ነው። በሶስተኛ ደረጃ የሚጠቀሰው ሻዕቢያ በተለያዩ አገሮች የዘረጋቸው ሕጋዊና ሕገወጥ ንግድ አውታሮቹ ያስገኙለት የነበረው ገቢ ነው። ሶስቱም ምንጮች ከኤርትራ ህዝብ የልማት እንቅስቃሴ ጋር አንዳችም ግንኙነት ያልነበራቸው ናቸው። ሶስቱም ባንድ ወይም በሌላ መልኩ በጥገኝነት ዙሪያ የሚታዩ ምንጮች ናቸው። በዚህም ምክንያት ሻዕቢያ በሳሕል ተራሮች በመሸገበት ወቅት የኢኮኖሚ ምንጩን ከኤርትራና ከኤርትራ ህዝብ ጋር ምንም ዓይነት ትስስር በሌለው መንገድ በጥገኝነት ላይ መመስረት እንደሚችል ተምሯል።

በኤርትራ ነፃ መንግስት ተቋቁሞ ሻዕቢያ የፖለቲካ ስልጣኑን ሲረከብ ከወታደራዊነትና ከጥገኝነት ይላቀቃል ብለው ተስፋ ያደረጉ የፖለቲካ ተመልካቾች ብዙዎች ነበሩ። በርግጥም በመነሻው ወቅት ሰላም የጠማውን የኤርትራ ህዝብ ማስተዳደር ስላለበት ከጎረቤት አገሮች ጋር ባጭር ጊዜ ውስጥ የመልካም ጉርብትና ግንኙነት ለመመስረት ችሎ ነበር። የጦርነትና የወታደራዊነት አባዜውን ሳሕል ተራሮች ላይ አራግፎ ወደሰላምና ልማት ጎዳና ሊመለስ የሚችልበት ሰፊ ዕድል ስለነበር ሻዕቢያ ከወታደራዊነት ይላቀቃል ብሎ መገመትና ተስፋ ማድረግ ተገቢ ነበር። በተመሳሳይ መልኩ የጦርነት ሁኔታው አስገድዶት በሰፊው የገባበትን የጥገኝነት ጉዞውን በመተው በመንግስትነት በሚያስተዳድረው የኤርትራ ህዝብ ጥረትና ☞



አዲስ ራዕይ ግንቦት - ሰኔ 1998

ዓቅም ላይ የተመሰረተ የኢኮኖሚ ልማት እንቅስቃሴ ወደማካሄድ ይመለሳል ብሎ ተስፋ ማድረግ የማይታሰብ ጉዳይ አልነበረም።

ይሁንና ሻዕቢያ ብዙዎች እንዳሰቡትና እንደተመኙት ሳይሆን ቀረ። የተጠናወተውን የወታደራዊነትና የጥገኝነት ባህሪውን አቀናጅቶና ከተፈጠረው አዲስ ሁኔታ ጋር አጣጥሞ ለመቀጠል ወሰነ። የወታደራዊ አይበገሬነት ህልሙን ወደመላው የኤርትራ ህዝብ በተለይ ወደ ወጣቱ ትውልድ ለማስተላለፍ ጦርነቱ ባበቃ በጥቂት ዓመታት ውስጥ የብሄራዊ ውትድርና አገልግሎትን አውጆ ተግባራዊ አደረገ። የወታደራዊ ሃይል አድራጊ ፈጣሪነት እምነቱን ተከትሎ ሰራዊቱን በስፋት በማደራጀት (ከግማሽ በላይ የብሄራዊ ውትድርና አገልጋዮች ናቸው) የአካባቢያችን ወታደራዊ ልዕለ-ሐይል መሆን እንደሚችል ተስማሙ። በተለይም በአፍሪካ ቀንድ በህዝብ ብዛትም ሆነ በእምቅ ኢኮኖሚያዊ ዓቅም ዋነኛ ሊባሉ የሚችሉት ሱዳንና ኢትዮጵያ በየራሳቸው ምክንያት ከፍተኛ የወታደራዊ ሃይል በማይገነቡበት ወቅት ለሻዕቢያ ወታደራዊ የበላይነት ምቹ ሁኔታ የተፈጠረ መስሎ ታየው። ሱዳን፣ ከደቡብ ሱዳን ተቃዋሚዎች ጋር ረጅምና አስከፊ ጦርነት ውስጥ ተዘፍቃ ስለነበር ሻዕቢያ በወታደራዊ ሃይል ከኔ ጋር ልትፎካከር አትችልም ብሎ ገምቷል። ኢትዮጵያም የጦርነትን ዓላማ እርግፍ አድርጋ በመተው በልማት ላይ እንደምትረባረብ ግልፅ ከማድረጓም ባሻገር የሰራዊቷን ብዛት በእጅጉ ቀንሳ ስለነበር በአካባቢው ለሻዕቢያ ወታደራዊ የበላይነት ምቹ ሁኔታ የተፈጠረ መስሎ ታየው። በዚህ ላይ ሻዕቢያ ራሱን ማንም እንደማይበግረው ልዩ ወታደራዊ ሃይል አድርጎ የመቁጠር አባዜው ጠኖበት ስለነበር ሱዳንና ኢትዮጵያ ጠንከር ያለ ወታደራዊ ሀይል መመስረት ቢፈልጉ እንኳን እንደኔ ልዩና አይበገሬ ወታደራዊ ሃይል ሊፈጥሩ አይችሉም ብሎ እንዲገመት አድርጎታል።

ወታደራዊ ሃይሉን እንደ ዋነኛና መጨረሻ ካርድ በመውሰድ ከኢትዮጵያና ከሱዳን ጋር በመጀመሪያዎቹ ዓመታት የመሰረተውን መልካም የጉርብትና ግንኙነት በመጠቀም የጥገኝነት አጀንዳውን በይበልጥ ለማጠናከር ቆርጦ ተነሳ። የሳሕል ተራሮች ላይ በመሸገበት ወቅት መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች ያገኝ የነበረውን ገቢ ስልጣን ከያዘ በኋላ ከመንግስታቱም ጭምር በሰፊው ለማግኘት የአካባቢው አድራጊ ፈጣሪ ሆኖ መታየት እንዳለበት አመነ። በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ጥቅማቸውን ለማስከበር የሚፈልጉ ሃይሎች ሁሉ የአካባቢው “አጋፋሪ” ☞

ሻዕቢያ መሆኑ ተገንዝበው ከሻዕቢያ ጋር ጥሩ ግንኙነት በመመስረትና “የደንቡን” ከፍለው ማስጠበቅ እንደሚችሉና እንደሚገባቸው፣ ከዚሁም ከፍተኛ ኪራይ በመሰብሰብ ተጠቃሚ ለመሆን ተራወጡ። ኤርትራ በህዝብ ተቀባይነት ያለው ጠንካራ መንግስት፣ ተወዳዳሪ የሌለው ወታደራዊ ዓቅም እንዳላት፣ ሱዳንና ኢትዮጵያን በእጅ አዙር የምታሽከረክር አገር ነች ተብሎ በተለያየ መንገድ እንዲለፈፍ ለማድረግ ጣረ። ወታደራዊነትንና ጥገኝነትን አቀናጅቶ ከኤርትራ ህዝብ የመልማት ጥረት ጋር ምንም ተያያዥነት የሌለው የኢኮኖሚ መሰረትና ዓቅም ለመገንባት ቆርጦ ተነሳ።

በሳህል ተራሮች በመሸገበት ወቅት የተማራቸውን የጥገኝነት ትምህርቶች በሙሉ ከሁኔታው ጋር አጣጥሞ ተግባራዊ የማድረግ አላማውን ለመተግበር በውጭ ከሚኖሩ ኤርትራውያን ኪራይ የመሰብሰብ ስልቱን አሻሻለ። በመዋጮ መልክ ያገኝ የነበረው ገቢ አልበቃ ስላለው በውጭ የሚኖረው ኤርትራዊ በሙሉ ለፖስፖርት ወዘተ እያለ ከሚከፍለው ክፍያ በተጨማሪና በየአገሩ ከሚከፍለው ግብር ባሻገር ለሻዕቢያ ከገቢው 2% በየአመቱ እንዲከፍል የሚያስገድድበት ስርዓት ዘርግቶ ተግባራዊ አደረገ። ይህንን ያልከፈለ ሰው ወደአገሩ ተመልሶ ቤተሰቦችን የሚጠይቅበት ዕድል እንደሚዘጋ በራሱና ኤርትራ ውስጥ በሚኖሩ ቤተሰቦቹ ላይ ከፍተኛ ተፅእኖ እንደሚያርፍበት እንዲገነዘብ አደረገ። እያንዳንዱ በውጭ አገር የሚኖር ኤርትራዊ ለቤተሰቡ የሚልከው ገንዘብ ሻዕቢያ ባቋቋመው የድርጅቱ የሃዋላ ተቋም አማካኝነት እንዲከናወን በማድረግም ከዚሁ የደንቡን እያስከፈለ ተጠቃሚ የሚሆንበት ስልት ቀየሰ። ምርጥ የከተማ መሬት በአገር ቤት ከሚኖረው ህዝብ እየተነጠቀና እንዳያለማው እየተከለከለ በውጭ ለሚኖረው ኤርትራዊ በሰፊው የሚቸበቸብበት ስልት ተነድፎ ተግባራዊ ሆነ። በዚሁ መልኩ በውጭ የሚኖረው ኤርትራዊ እንደማትነጥፍ ጥገት ተወስዶ ታለበ፤ ከኤርትራ ብሔራዊ ገቢ ውስጥ ከ1/4ኛ የማያንሰው ከዚሁ ክፍል የሚገኝበት ደረጃ ላይ ተደረሰ።

ሻዕቢያ ሶስተኛውንና በሳሕል ተራሮች ቆይታው የተማረውን “የኪራይ መሰብሰብ”፣ የጥገኝነት ስልትንም አጠናክሮ ቀጥሎበታል። በመንግስትነቱ የከፈታቸውን ኤምባሲዎች በመጠቀም፣ ተባባሪ ግለሰቦችንም በመመልመል በተለያዩ አገሮች ህገወጥ ንግዱን

☞





አጧጧፈው። ይኸው የጥገኝነት ስራ በኢትዮጵያና በሱዳን ብቻ የታጠረም አልነበረም። በበርካታ የአፍሪካ አገሮች አስፋፍቷል። በኮንጎ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ እንኳን ሳይቀር ዘርግቶታል። በመካከለኛ ምስራቅም በተለይ በየመንና በሳውዲ አረቢያ ከዚያም አልፎ እስከ አውሮና አሜሪካ ድረስ መረቡን ዘርግቷል። መረቡ ዓለም አቀፍ ባህሪ የነበረው ቢሆንም ሱዳንና ኢትዮጵያን እንደ ማድ ቤት በመቁጠር የጥገኝነት ኢኮኖሚውን ለመገንባት ዋነኛዎቹ አድርጓቸው ነበር ማለት ይቻላል።

የሻዕቢያ የወታደራዊነትና የጥገኝነት ህልም በሳህል ተራሮች ቆይተው እንደነበረው ሁሉ ከኤርትራና በአገሩ ከሚኖረው የኤርትራ ህዝብ ጋር ምንም ዓይነት ቀጥተኛ ትስስር የነበረው ጉዳይ አልነበረም። ህዝቡን ወደጎን በመተው የህዝቡን የልማት ፍላጎትና ጥረት ከምንም ባለመቁጠር የሻዕቢያን ድርጅታዊና መንግስታዊ ኢኮኖሚያዊ ዓቅም በመገንባት ላይ ያነጣጠረ ህልም ነው የነበረው። በዚህ ሂደት ከሚሰበሰበው የጥገኝነት ገቢና ኪራይ የሚጠቀሙ ከስርዓቱ ጋር በቅርብ የተቆራኙ ሰዎች መኖራቸው የማይቀር ቢሆንም የሻዕቢያ ስትራቴጂ እንደወትሮው ለኤርትራ ህዝብ ከቲፎዘነት ያለፈ ሚና የሚሰጥ አልነበረም።

## የሻዕቢያ የጥገኝነት አጀንዳ ሲፈረካከስ፣

የሻዕቢያ የጥገኝነትና የወታደራዊነት አጀንዳ፣ የኤርትራ ነፃ መንግስት በተቋቋመ በጥቂት አመታት ማግስት ውስጥ ገሃድ መውጣት ሲጀምር ከሁሉም አቅጣጫዎች ተቃውሞ አጋጠመው። በመጀመሪያ ደረጃ ከሁሉም ጎረቤት አገሮች ጋር ወደመጋጨት አመራው። በዚህ ረገድ የግጭት አሃዱን የጀመረው ለጥገኝነት አጀንዳው ወሳኝ ካልነበሩት ከጂቡቲና ከየመን ጋር ነበር። ብዙም ሳይቆይም ከሱዳን ጋር ተጋጨ፤ በመጨረሻም ከኢትዮጵያ ጋር ወደመጋጨት ገባ። ከኢትዮጵያ ጋር የፈጠረው ግጭት የሻዕቢያን የጥገኝነት አጀንዳ በማፈረካከስ ረገድ ወሳኝ ድርሻ ስለነበረውና በሌሎችም አገሮች ከሰራው ስራ ጋር በእጅጉ ተመሳሳይ ስለሆነ የኢትዮ-ኤርትራን ግጭት በመመርመር የሻዕቢያን የትርምስ ስትራቴጂ አመጣጥ በተሟላ መልኩ መገንዘብ ይቻላል።

☞

ኢህአዴግ የኤርትራን ህዝብ የራሱን እድል በራስ የመወሰን መብት በመርህ የሚያምንበትና የሚደግፈው በመሆኑ፤ የኤርትራና የኢትዮጵያ ህዝቦች የሰላም ጥማትን በፍፁም አማራጭ ያልነበረው ጉዳይ በመሆኑ፣ የኤርትራ ህዝብ ነፃ መንግስት ለማቋቋም ሲወስን ውሳኔውን በፀጋ ተቀብሎታል፡፡ ሁሉም ህዝቦች ከሰላምና ከልማት ተጠቃሚ እንደሆኑና ዋነኛ ጥያቄያቸውም ሰላም፣ ልማትና ዴሞክራሲ መሆኑን በመገንዘብ ፊቱን ወደልማት፣ ሰላምና ወደ ዴሞክራሲ ስርዓት ግንባታ አዞረ፡፡ ይህንኑ ዓላማ ለማሳካት ከሁሉም ጎረቤቶች ጋር የመልካም ጉርብትናን ግንኙነት መመስረት እጅግ አስፈላጊ መሆኑን አምኖ ከሁሉም ጎረቤቶች ጋር ኤርትራንም ጭምር የሁሉንም ጥቅም በእኩልነት የሚያስከብር ግንኙነት በመመስረት ተንቀሳቀሰ፡፡

በዚህም መሰረት በጥናት ላይ የተመሰረተ የአገራችንን የልማት አጀንዳ ከሽግግሩ ዘመን ማብቃት በኋላ ቀይሶ ተግባራዊ ማድረግ ጀመረ፡፡ ይኸው የልማት አጀንዳ ከጎረቤት አገሮችም ጋር የጋራ ጥቅምን ለማራመድ የሚያስችል ስለነበር ከኤርትራም ጋር በወንድማማችነትና የጋራ ጥቅም በእኩልነት በማራመድ ላይ የተመሰረተ ይዘት ነበረው፡፡

ይህ የልማት አጀንዳ የሻዕቢያን የጥገኝነት ዓላማ ከስሩ የሚነቅል ሆኖ በመገኘቱ አላስደሰተውም፡፡ ኢትዮጵያ ግፋ ቢል በግብርና ላይ የታጠረች የሻዕቢያ ፋብሪካዎች ውጤት ማራገፊያ ትሆናለች ብሎ የተመኘው ሻዕቢያ አገራችን በግብርና ልማት ላይ ተመስርታ ፈጣን የኢንዱስትሪ ልማት ለማከናወን ማቀድዋን በተግባር ማረጋገጥ ጀመረ፡፡ ኢትዮጵያ ከውጭ የምትገዛውም ሆነ ወደ ውጭ የምትሸጠው ነገር በሕጋዊና በነፃ ገበያ መርህ ላይ የተመሰረተ እንደሚሆን፣ ስለሆነም ለሻዕቢያም ሆነ ለሌላ ማንኛውም የጥገኝነት አጀንዳ የማይመች እንደሆነ ግልፅ ሆነ፡፡ እነዚህ ፖሊሲዎች ደረጃ በደረጃ ተግባራዊ እየሆኑ ሲመጡ የሻዕቢያ የጥገኝነት ፀሃይ በዚያው መጠን እያሽቆለቆለች ሄደች፡፡ በዚሁ ሂደት የመጨረሻው ምዕራፍ የነበረው ሻዕቢያ በኢትዮጵያ ብር መጠቀሙን አቋርጦ የራሱ ናቅፋ ብሎ የሰየመው ገንዘብ ያተመበት ምዕራፍ ነው፡፡ ሻዕቢያ በኢትዮጵያ ብር ይጠቀም በነበረበት ወቅት፣ ኢትዮጵያ ከኤርትራ ለምትገዛው ሸቀጥና አገልግሎት በተለይም ለወደብ አገልግሎት ክፍያውን በብር ትፈፅም የነበረ ሲሆን ሻዕቢያም በተመሳሳይ መልኩ ከኢትዮጵያ ለሚገዛው ሸቀጥና አገል-

☞





ግሎት ክፍያውን በብር ይፈፀም ነበር፡፡ ይህ ሂደት ለሻዕቢያ ሕገ-ወጥ ተግባር በር የከፈተ በመሆኑ ሻዕቢያ የራሱን ገንዘብ ሲያትም ኢትዮጵያ አዲስ የብር ኖት በማተም ለሻዕቢያና ለሌሎች ጥገኞች የጥገኝነት በሩን አጠበበች፡፡ በተመሳሳይ መልኩ በኤርትራና በኢትዮጵያ የሚደረገው ግብይት በውጭ ምንዛሪ እንደሚሆን ግልፅ አደረገች፡፡ ይህ እርምጃ ቀደም ሲል ከተወሰዱት ሌሎች የልማት ፖሊሲዎች እርምጃዎች ጋር ተያይዞ ሻዕበያ ከኢትዮጵያ በጥገኝነት የመጠቀሙን ዕድል ዘጋው፡፡ ሻዕቢያ በፈጠረው ግጭት የመንና ሱዳንም በራቸውን ለኤርትራ ጥገኝነት ዝግ አደረጉ፡፡ በዚህም ሳቢያ አስቸጋሪ ውጥረት ውስጥ ገባ፡፡

የጥገኝነት መንገድ እንደተዘጋ ተገንዝቦ በጋራ ጥቅምና በልማት ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ሀ ብሎ ለመገንባት ያልቻለው ሻዕቢያ በሌሎችም አገሮች እንዳደረገው ሁሉ በኢትዮጵያም ዝጉን መንገድ በወታደራዊ ሀይል ለመፍታት ወሰነ፡፡ ባይካለልም እንኳን ለሰላም ጠንቅ ሳይሆን ቆይቶ የነበረውን የድንበር ጥያቄ በአዲስ መልክ አንስቶ ግጭት በመቀስቀስ ወረራውን ፈፀመ፡፡ ወረራውንም ሲፈፅም ኢትዮጵያ ለጦርነት እንዳልተዘጋጀች በመገመትና የወታደራዊ አይበገሬነት ህልሙን መሰረት በማድረግ፣ ኢትዮጵያ ተገዳ ወደ ድርድር በመግባት ለሻዕቢያ የጥገኝነት በር ትከፍታለች ብሎ ገምቶ ነበር፡፡ ኢህአዴግ እዋጋለሁ ቢል ይሸነፋል፣ የኢትዮጵያ ህዝብ አይዋጋለትም፤ ስለሆነም በስልጣን ለመቆየት ከሻዕቢያ ጥገኝነት ጋር ይሞዳሞዳል የሚል ግምትና ተስፋ ነበረው፡፡

ኢህአዴግ በወቅቱ የወሰደው አቋም ሰላማዊ ግን በመርህ ላይ የተመሰረተና ጠንካራ ነበር፡፡ ሻዕቢያ የፈፀመው ወረራ በሰላማዊ መንገድ መቀልበስ እንዳለበት፣ ወረራው ከተቀለበሰ በኋላ የድንበር መካለል ጉዳይ በሕጋዊና በሰላማዊ መንገድ ሊፈፀም እንደሚችል፣ ወረራው በሰላማዊ መንገድ ካልተቀለበሰ ግን ወረራውን በሃይል እንደሚቀለበስ ግልፅ አደረገ፡፡ ሻዕ ቢያ በዚሁ መልኩ ቁርጡን ካወቀ በኋላ የሰላም መንገድን በመከተል ከጥገኝነት ነፃ የሆነ የመልካም ጉርብትና ግንኙነት ከኢትዮጵያ ጋር ባዲስ መልኩ ለመመስረት የነበረውን ዕድል ሊጠቀምበት አልቻለም፡፡ ለተወሰነ ጊዜ ካቅማማ በኋላ የሰላም መንገዶችን በሙሉ ዘጋ፡፡

ኢህአዴግ፣ የሻዕቢያን ወረራ ከመመከት ጎን ለጎን መላውን የኢትዮጵያ ህዝብ በማነሳሳት ባጭር ጊዜ ውስጥ ሰፊና ጠንካራ የመከላከያ ሃይል ለመገንባት ተንቀሳቀሰ፡፡

☞

የሻዕቢያን ሰራዊት ድባቅ መትቶ ወረራውን በሃይል ለመቀልበስም ቻለ። ሻዕቢያ ሳይወድ በግድ የሰላም አማራጭን ተቀብሎ የአልጀርሱን ስምምነት ለመፈረም ተገደደ።

የኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ሻዕቢያ በጎረቤት አገሮች ላይ በመለጠፍ በጥገኝነት ለመጠቀም የነበረውን ምኞት ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ዘጋበት። የወታደራዊ አይበገሬነት ህልሙም አብሮ ተፈረካከሰ። ይህ ሂደት ሌሎች የጥገኝነት አማራጮችንም አብሮ አደረቀ። ሻዕቢያ የአካባቢው "አጋፋሪ" በመሆን ከውጭ ሃይሎች አገኝዋለሁ ብሎ አስቦት የነበረው ጥቅም አብሮ ሚሸሸ። በአፍሪካ ቀንድ ጥቅማቸውን ለማስከበር የሚፈልጉ ሃይሎች ሻዕቢያ በኤርትራ ህዝብ ውሱን የህዝብ ብዛትና የኢኮኖሚ ዓቅም ላይ ተመስርቶ "አጋፋሪ" መሆን ይችላል ብለው ሊገመቱ የሚችሉበት ሁኔታ ያልነበረ ቢሆንም በአፍሪካ ቀንድ በተፈጠረው አዲስ ሁኔታ ውስጥ ግን ገንቢ ሚና ሊጫወት የሚችል ሃይል ነው ብለው ገምተው እንደነበርና በዚህም ምክንያት ሻዕቢያ የተለያዩ ጥቅሞችን አግኝቶ እንደነበረ የማይካድ ነው። ከሁሉም ጎረቤቶቹ ጋር ጦርነት ከፍቶ የሰላም መንገድ አልቀበልም ብሎ ከተንኮታኮተ በኋላ ግን ገንቢ ሚና ሊጫወት የማይችል ተናዳፊ ሃይል መሆኑን ለመገንዘብ ችለዋል። በአካባቢው ሰላም ከመፍጠር አኳያ ያለው ድርሻ እጅግ ውስን መሆኑን ከመገንዘባቸው ሌላ በተግባሩና በጋጠ ወጥነቱ ከነሱም ጋር ከመጋጨት ወደኋላ እንደማይል በተግባር ተገንዝበው የሚሰጡት ብድርና እርዳታ እየቀነሰ ሄዶ በአሁኑ ሰዓት ትርጉም ወደሌለው ደረጃ ደርሶ ይገኛል።

ሁለቱ የጥገኝነት ምንጮች እየደረቁ ከሄዱ በኋላ ሻዕቢያ በውጭ ከሚገኙ ኤርትራውያን የሚሰበስበውም ኪራይ በእጅጉ ቀንሷል። የሻዕቢያን አጥፊነት እየተገነዘቡ የመጡ ብዙ ኤርትራውያን የሻዕቢያን ግብር አንከፍልም፤ ህዝባችን እየተነቀለ የሚሸጥልንን መሬት አንገዛም በማለታቸው ገቢው ቀንሷል። በዚያው ልክ በአገሩ የሚኖረውን የኤርትራ ህዝብ በተጠናወተው የወታደራዊነትና የጥገኝነት አጀንዳ ዙሪያ በሰፊው ለመመዝበር የሚያስችል ስልት እንዲነድፍ የሚያስገድደው ሁኔታ ተፈጠረ።

## የጥገኝነትና የወታደራዊነት አበሳ በኤርትራ ህዝብ ጫንቃ ላይ ሲጫን፣

የሻዕቢያ የጥገኝነትና የወታደራዊነት አጀንዳ በኢትዮ-ኤርትራ ግጭት ሂደት እስኪፈረካከስ ድረስ ሻዕቢያ በኤርትራ ለሚኖረው ህዝብ የሰጠው ድርሻ ከታዛቢነትና ☞





ከቲፎዞነት ብዙም የዘለለ አልነበረም። የውጭ የጥገኝነት ምንጮች እየደረቁ ሲሄዱ ግን ይህንኑ አጀንዳ በዋነኛነት በኤርትራ ኗሪ በሆነው ህዝብ ላይ ከመጫን ውጪ ሌላ አማራጭ አልነበረውም። ስለሆነም ስልቱን ከሁኔታው ጋር አስተካክሎ ቀጥሎበታል። በዚሁ መሰረት የቀየሰው ዋናው ስልት፣ መላውን የኤርትራ ወጣት በሰራዊቱ ውስጥ በመክተት ባንድ መልኩ አሁንም ሃይል አለኝ ለማለት በሌላ በኩልና በዋናነት ግን የወታደራዊነት አስተሳሰቡን በወጣቱ ትውልድ ላይ በመጫን ጉልበትን በሰፊው ለመመዝበር የሚያስችል ነበር።

ማንኛውም ወጣት የ11ኛ ክፍል ትምህርቱን ሲጨርስ ሳዋ ብሎ በሚጠራው የወታደራዊ ስልጠና ካምፕ እንዲገባ፣ በዚሁ ተቋም የ12ኛ ክፍል ትምህርትንና ውትድርናን አብሮ እንዲማር በዚህ መልክ ስልጠናውን ከጨረሰ በኋላ በሰራዊቱ ተመድቦ ወደጉልበት ስራ እንዲሰማራ እያደረገ ይገኛል። ለሰራዊቱ የተወሰነ ቀለብ ከመስጠት አልፎ ሌላ ወጪ ሳያስፈልገው ሻዕቢያ የመሰረተ-ልማት ስራዎችን በዚሁ ነፃ ጉልበት ላይ ተመስርቶ ለመፈፀም ለበርካታ ዓመታት በመንገዳገድ ላይ ይገኛል። በዚህ ብቻ ሳይወሰን ይኸው ወጣት ለአዛዦቹ ጥቅም የሚውል የግብርና ልማት (የመስኖ እርሻ፣ የእንስሳት ርቢ ወዘተ) ስራ እየሰራ የስርዓቱ አዛዦች ገቢውን ለራሳቸው እንደሚጠቀሙበት በማድረግ ላይ ይገኛል።

የወጣቱን ጉልበት በውትድርና ሽፋን በጥገኝነት ከመመዝበር ጎን ለጎን የአገሪቱን የኢኮኖሚ እንቅስቃሴዎች በሙሉ በሰራዊት ስም፣ በድርጅቱና በብዙሃን ማህበራት ስም በተቋቋሙ ድርጅቶች ቁጥጥር ስር በማስገባት የግል ባለሃብቱን አክስሞ ኪራይ በመሰብሰብ ላይ ይገኛል። በአሁኑ ወቅት ህዝቡ የሚፈልጋቸው ተራ ሸቀጣ ሸቀጦች ሳይቀሩ በሻዕቢያ ሱቆች ብቻ የሚገኙበትና ሻዕቢያ በኮንትሮባንድም ይሁን በሌላ መንገድ እነዚህን ሸቀጦች እያስገባ በጥገኝነት ለመኖር የሚሞክርበት ሁኔታ ይስተዋላል።

ሻዕቢያ እነዚህን አዳዲስ ስልቶች ተግበራዊ ከማድረጉም ጎን ለጎን ከነባሮቹ የጥገኝነት ምንጮች የቻለውን ያህል ገቢ ለማግኘት ጥረት ከማድረግ ወደኋላ አላለም። የውጭ እርዳታና ብድር ከላይ እንደተጠቀሰው በእጅጉ የደረቀ ቢሆንም ከዚህ ሊገኝ የሚችለውን የተወሰነ ገቢ ለመቃረም እየሞከረ ነው። በውጭ ከሚኖሩ ኤርትራውያን የሚገኘው ገቢ በእጅጉ የቀነሰ ቢሆንም ደርቆ አልደረቀም። በተለይም በውጭ የሚኖሩ ኤርትራውያን ወደቤተሰቦቻቸው

☞

የሚልኩትን ገንዘብ ወደናቅፋ የመመንዘሩ ጉዳይ ፈተና ነው:: ለምን ቢባል ከሻዕቢያ እውቅና ውጪ የውጭ ምንዛሪ ይዞ የተገኘ ማንኛውንም ሰው አሳዶ ያስራል:: ስለዚህ የምንዛሬውን ስራ ራሱ ይሰራል:: ከጎረቤት አገሮች ሊያገኝ የተመኘውን ጥቅም ቢቀርበትም ከዚሁ ራቅ ብሎ በሕገ-ወጥ መንገድ ገቢ የማግኘት ሙከራውን አልተወም::

የሻዕቢያ የጥገኝነትና የወታደራዊነት አበሳ በዋናነት በኤርትራ ኗሪ በሆነው ህዝብ ላይ የተጫነ በሆነበት ወቅት ህዝቡም ከታዛቢነት ወይም ከቲፎዞነት ተላቆ ደረጃ በደረጃ የስርዓቱ ጠንካራ ተቃዋሚ እየሆነ መጥቷል:: ህዝቡ ለነፃነት ከነበረው ጠንካራ ድጋፍ ተነስቶ በመጀመሪያዎቹ ዓመታት ለሻዕቢያ በጎ አመለካከት ነበረው:: ይኸው አመለካከት ደረጃ በደረጃ እየተሸረሸረ ሄዶ የነበረ ቢሆንም በኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ወቅት ቀላል በማይባል ደረጃ ህዝቡን ከጎኑ ለማሰለፍ የቻለበት ሁኔታ ተፈጥሮ እንደነበር ይታወሳል:: የህዝቡ ድጋፍ ተመልሶ ነበር:: የዚህ ዋነኛ ምክንያቱ ሻዕቢያ የጦርነቱን አጀማመር አውገርግሮ በማቅረብ፣ የኢህአዴግ አጀንዳ ሻዕቢያን በራሱ አሻንጉሊት ድርጅት ተክቶ ኤርትራን በእጅ አዙር በቁጥጥር ስር ማዋል ነው የሚል የውሸት ፕሮፖጋንዳ በሰፊውና በተነፃፃሪም በተራቀቀ አኳኋን በመንዛት ህዝቡን ለማወናበድ በመቻሉ ነው:: ከጦርነቱ ጋር ተያይዞ በኢትዮጵያ በሚኖሩ ኤርትራውያን ላይ የተወሰደው እርምጃ የፈጠረውን ቀዳዳ በመጠቀም ጦርነቱ በሻዕቢያ ላይ ሳይሆን በኤርትራ ህዝብ ላይ የተቃጣ አስመስሎ በማቅረብም ድጋፍ አሰባስቦበታል::

ከጦርነቱ ማግስት ግን በህዝቡና በሻዕቢያ መካከል እጅግ በጣም ከፍተኛ ቅራኔ ተፈጥሯል:: ለዚህም የተለያዩ ምክንያቶች ይጠቀሳሉ:: የኤርትራ ኢኮኖሚ ክፉኛ ማሽቆልቆሉን አንዱ ምክንያት ነው:: ጦርነቱ ካስከተለው እልቂት በተጨማሪ የኤርትራን ኢኮኖሚ ክፉኛ እንዳደቀቀው ይታወቃል:: በዚያ ላይ ሻዕቢያ በፈጠረው ግጭት ምክንያት ኤርትራ ከሁሉም ጎረቤት አገሮች ጋር የነበራት የኢኮኖሚ ግንኙነት ሙሉ በሙሉ ሊባል በሚችል ደረጃ ተቋርጧል:: በተለይም ከኢትዮጵያና ከሱዳን ጋር የነበረው የጠበቀ የኢኮኖሚ ግንኙነት መቋረጡ ኢኮኖሚውን የበለጠ ጎድቶታል:: በአገሪቱ ሊሰራ የሚችለው የሰው ሃይል በሰራዊቱ ውስጥ ገብቶ መታሰሩና ከክፍያ ነፃ ለሆኑ ስራ መጋለጡ ኢኮኖሚው ከፍተኛ የሰራተኛ ጉልበት እጥረት እንዲያጋጥመው አድርጓል:: አርሶ አደሮች አፍላ የሰራተኛ ጉልበት ☞





አጥተው በአግባቡ ማረስ አልቻሉም፣ የግሉ ሴክተር ደረጃ በደረጃ ከኢኮኖሚው እንቅስቃሴ እንዲወጣ በመደረጉና የሰራተኛ ጉልበትም በማጣቱ ከሞላ ጎደል ከስሟል:: ኢኮኖሚው በዋናነት በውጭ የሚኖሩ ኤርትራውያን ለቤተሰቦቻቸው በሚልኩት እርዳታና ተንጠባጥባ በምትገኘው የውጭ እርዳታ ላይ ብቻ ተንጠልጥሎ የውድቀት አዙሪት ውስጥ በመግባቱ መንከላወስ ተስኖታል:: ባንፃሩ ኢትዮጵያና ሱዳን በተለያዩ ምክንያቶች በፈጣን እድገት ሂደት ውስጥ የገቡበት ወቅት መሆኑ የኤርትራ ችግር ለህዝቡ በእጅጉ ጎልቶ እንዲታየው አድርጓል:: የኢኮኖሚው መላሸቅና መውጫ በር የሌለው ሆኖ መገኘት ህዝቡን ለከፋ ኑሮ ስለዳረገው በህዝቡና በሻዕቢያ መካከል ያለው ቅራኔ በእጅጉ ተባብሷል::

ጦርነቱ ካበቃም በኋላ ሻዕቢያ የወታደራዊነት ሱሱን ለማስታገስና የወጣቱን ነፃ ጉልበት ለመመዝበር እንዲያመቸው ብሎ የብሄራዊ ውትድርና አገልግሎቱን ከላይ እንደተጠቀሰው ቀጥሎበታል:: ወጣቱና ቤተሰቡ ከጦርነቱ ጊዜ ጀምሮ ለሰባት ዓመታት በውትድርናና በነፃ ጉልበት አገልግሎት ውስጥ መኖርን አልተቀበሉትም:: ስለሆነም ወጣቱ ይህን በመቃወም ባንድ በኩል ወደሰራዊቱ ባለመቀላቀል በሌላ በኩል ደግሞ ሰራዊቱን ከተቀላቀለ በኋላ በመሸሽ ተቃውሞውን ገልጿል:: ተማሪዎች 11ኛ ክፍልን ከጨረሱ ሰራዊቱን ለመቀላቀል እንደሚገደዱ ስለሚያውቁ 11ኛ ክፍል ሳይደርሱ በየክፍሉ እየደገሙ በመኖር ወይም ወቅቱ ሲደርስ በመደበቅ ከውትድርና ለማምለጥ ይሞክራሉ:: ሻዕቢያ ይህንኑ ተገንዝቦ ዕድሜው ለውትድርና የደረሰውን ሁሉ ከአንደኛ ደረጃ ጀምሮ አንድ በአንድ እየለቀመ በመውሰድ፣ በየቤተሰቡ የተደበቀውን በየጊዜው አፈሳ በማካሄድና ልጁን ያላስረከበ ቤተሰብ ከሻዕቢያ ሱቆች ሸቀጥ የሚገዛበትን ወረቀት በመከልከል ለማስገደድ ይሞክራል:: ይህ ሂደት ሻዕቢያን ከወጣቱና ቤተሰቡ ጋር እያጋጨው ግን ደግሞ ባለፈውም ቢሆን የወጣትን ጉልበት እያሟላለት ይገኛል:: ይሁንና የወጣቱ ተቃውሞ በዚህ ብቻ አላበቃም:: ወደሰራዊቱ ከገባ በኋላም በአስር ሺዎች በየዓመቱ ወደሱዳንና ኢትዮጵያ በመሸሽ ላይ ይገኛሉ:: ይህንን ማድረግ ያልቻለው ደግሞ ከሰራዊቱ ሸሽቶ በየቤተሰቡ ይደበቃል:: ሻዕቢያ ይህን ማቆም ስላቃተው በየቤተሰቡ የተደበቀውን ወታደር በመሰብሰብ በየጊዜው አፈሳዎችን ከማካሄዱ ባሻገር ልጆቻቸው ወደውጭ የኮበለሉ ቤተሰቦች እያንዳንዳቸው እስከ 50 ሺ ናቅፋ የሚያስከፍልበት ደረጃ ላይ ደርሷል:: በመሆኑም የብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት በሻዕቢያና በኤርትራ ☞

ህዝብ መካከል ለተፈጠረው ቅራኔ አንድ ምንጭ ሆኗል::

ሻዕቢያ በጦርነቱ ከተሸነፈ በኋላ በውስጡ የሽንፈቱ ምንጭ ምንድነው? ጦርነቱ ለምንና እንዴት ተጀመረ? በሚል ጥያቄ ዙሪያ ከፍተኛ መከፋፈል ተፈጥሯል:: የኢሳያስን አምባገነን አመራር የተቃወሙ ከፍተኛ የሻዕቢያ መሪዎችና ደጋፊዎቻቸው ታስረው እስከዛሬ ድረስ ክስ ሳይመሰረትባቸውና የታሰሩበትም ቦታ ሳይታወቅ ማቅቀው ቀርተዋል:: ከዚህ ጋር ተያይዞ የስርዓቱ አምባገነንነት እየተባባሰና ለህዝቡ ገሃድ እየሆነ መጥቷል:: በኢኮኖሚው ውድቀትና በብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት ዙሪያ የህዝቡ ተቃውሞ እየተጠናከረ ሲሄድ ወጣቱን በሺዎች በየወታደራዊ ካምፑ በተመሰረቱ እስር ቤቶች አጉሮ የማሰቃየት ተግባሩ ጨምሯል:: ጭፍጨፋው፣ እስራቱና እንግልቱ በሻዕቢያና በኤርትራ ህዝብ መካከል ለተፈጠረው የተባ ቅራኔ ሌላኛው ምንጭ ሆኗል::

# የሻዕቢያ የትርምስ ስትራቴጂ የወቅቱ ገፅታ፣

ሻዕቢያ ከላይ በተጠቀሰው አኳኋን ከጥገኝነትና ከወታደራዊነት በሽታው መላቀቅ ተስኖት በከፍተኛ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ቀውስ ውስጥ እየተናጠ ባለበት ወቅት፣ በጥገኝነት እመዘብራቸዋለሁ ብሎ የተመኛቸው ጎረቤቶቹ በተለይም ሱዳንና ኢትዮጵያ በእጅጉ በተሻለ ሁኔታ ላይ ይገኛሉ:: ሱዳን፣ በደቡብ ሱዳን የነበረውን ግጭት በሰላም ፈትታ የነዳጅ ዘይት መገኘት የፈጠረላትን ዕድል ተጠቅማ ከፍተኛ የኢኮኖሚ እድገት በማስመዝገብ ላይ ትገኛለች:: ሻዕቢያ የምስራቅ ሱዳንን ፀጥታ በማደፍረስ የዳርፉርን ችግር በማባባስ፣ ሱዳንን ለከፍተኛ የውጪ ተፅእኖ ቢያጋልጣትም፣ አገሪቱ ግን እንደሻዕቢያ መውጪያ ወደሌለው የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ቀውስ አዙሪት ውስጥ አልገባችም::

ኢህአዴግ በጦርነቱ ማግስት ራሱን ገምግሞ የተሃድሶ እንቅስቃሴ በማካሄድ የጠራ የሰላም፣ የልማትና የዴሞክራሲ ስትራቴጂን ቀይሶ በመራመድ ላይ ይገኛል:: በተለይም ባለፉት ሶስት ዓመታት ይኸው ጥረት እጅግ አጥጋቢ የሆነ ውጤት በማስገኘቱ ኢኮኖሚያችን በከፍተኛ ፍጥነት በማደግ ላይ ይገኛል:: ከዚሁ ጋር ተያይዞ ከኤርትራ ጋር በተያያዘ ያለውን

☞





ችግር አፈታት በተመለከተም ትክክለኛ ስትራቴጂ በመንደፍ ተግባራዊ በማድረግ ላይ ይገኛል::

የኢህአዴግ ስትራቴጂ መነሻ ምንጊዜም ቢሆን በአገር ውስጥ የሚከተለው የሰላም የልማትና የዴሞክራሲ አጀንዳ ነው:: ይህንን ዓላማ ለማሳካት የሚቻለው ከጎረቤት አገሮች ጋር ጤናማ ግንኙነት መመስረት ሲቻልና ሁሉም ህዝቦች ከዚሁ የመልካም ጉርብትና ግንኙነት በእኩልነት ተጠቃሚ መሆን ሲችሉ ብቻ ነው ብሎ ያምናል:: ከዚህ በመነሳትም ከኤርትራ ህዝብም ጋር በወንድማማችነትና በመልካም ጉርብትና መንፈስ መኖር ይገባናል ብሎ ያምናል:: ከጥገኝነት ነፃ የሆነ ግንኙነት ቢመሰረት የሁለቱም አገሮች ህዝቦች ከሚካሄደው ህጋዊ ንግድ ተጠቃሚ ይሆናሉ:: የኢትዮጵያ ህዝብ በኤርትራ ወደቦች በህጋዊ መንገድ ተጠቃሚ ይሆናል፣ የኤርትራ ህዝብም ከዚሁ ተጠቃሚ ይሆናል:: ስለሆነም በኤርትራና በኢትዮጵያ ህዝቦች መካከል እኩል ተጠቃሚ የሚሆኑበት ሰላማዊ የመልካም ጉርብትናና ወንድማማችነት ግንኙነት መመስረቱ አማራጭ የሌለው ጉዳይ ነው ማለት ይቻላል::

ከዚህ አኳያ ጥያቄ መነሳት ካለበት ከሻዕቢያ ጋር እንደዚህ ዓይነቱን ግንኙነት መመስረት ይቻላል ወይ የሚል ብቻ ነው ሊሆን የሚቻለው:: ሻዕቢያ የተጠናወተው የወታደራዊነትና የጥገኝነት ተውሳክ እንደማያስኬደው ተገንዝቦ ይህንኑ አጀንዳ እርግፍ አድርጎ ከተወ ከሻዕቢያም ጋር ቢሆን በሰላም የማንኖርበት ምንም ምክንያት የለም:: እኛ ጎረቤቶቻችንን መምረጥ አንችልም:: ከኛ ጋር በሰላም ለመኖር ከሚፈልጉት ጎረቤት መንግስታት ጋር በሰላም የመኖር ምርጫን ብቻ ነው መከተል የምንችለው:: መንግስታቱን የመምረጥና የመቀየር ስራ የኛ ሳይሆን የየአገሩ ህዝብ ድርሻ ነው:: ስለሆነም ከሻዕቢያም ጋር ቢሆን ከጥገኝነት ነፃ በሆነ አኳኋን በሰላም ለመኖር የምንችልበት ስትራቴጂ መቀየስ አለብን::

ሻዕቢያ ስልጣን ላይ በሚገኝበት ሁኔታ ከኤርትራ ጋር በሰላም መኖር የሚቻለው ሁለት ነገሮች ሲሟሉ ብቻ ነው:: በመጀመሪያ ደረጃ ሻዕቢያ ዳግም ወደጦርነት ልግባ ቢል ያ ሙከራው የመጨረሻው ሙከራ እንደሚሆን ለማረጋገጥ የሚያስችል ሁኔታ መኖር አለበት:: ሻዕቢያ ተዋግቼ አሸንፋለሁ ብሎ ካመነ ላፍታም ቢሆን ሳያቅማማ ጦርነት እንደሚከፍት

☞

ጥርጥር የለውም:: የወታደራዊ አይበገሬነቱን ህልም የሰበረበትን ሃይል አሸንፎ ህልሙን ለማደስ ወታደራዊነትና ጥገኝነትን አቀናጅቶ የመኖር አጀንዳውን ለማደስ እንደሚመኝ ግልፅ ነው:: ሻዕቢያ ከዚሁ የጥፋት መንገድ ሊላቀቅ የሚችለው ጦርነት ቢቃጣ ተሰባብሮ እንደሚወድቅ የሚያረጋግጥበት ተጨባጭ የሃይል አሰላለፍ መኖሩን ሲያረጋግጥ ነው:: በመሆኑም የሰላም ስትራቴጂያችን አንዱ ገፅታ ይኸው መሆን አለበት:: በሌላ በኩል ደግሞ ሻዕቢያ የጥገኝነት ጎዳናውን እንደማያዋጣው እርግጠኛ ከሆነ በሰላምና በጋራ ጥቅም ዙሪያ ተከባብሮ የመኖር ዕድል እንዳለም ማወቅ ይኖርበታል:: ሁሉም በእኩልነት ተጠቃሚ የሚሆንበት የሰላም ዕድል ለኤርትራ ህዝብ መከፈት ይኖርበታል:: እንደዚህ ዓይነቱ የሰላም ዕድል ሲከፈት ሻዕቢያ በዚህ ዕድል የመጠቀሙ ሁኔታ ሰፊ ነው ባይባልም ጭራሹን ሊሆን የማይችል አይደለም:: ሻዕቢያ በዚሁ ዕድል ሳይጠቀም ቢቀር አንድ ወቅት የኤርትራ ህዝብ ሌላ መንግስት ተክቶ በአግባቡ ሊጠቀምበት ይችላል::

ኢህአዴግ እነዚህን ሁለት መሰረታዊ ነጥቦች ያካተተ ስትራቴጂ ተግባራዊ በማድረግ ላይ ይገኛል:: የሻዕቢያ ወረራ እንደተቀለበሰ በጦርነቱ ወቅት በገባው ቃል መሰረት ጦርነ-ቱን አቁሞ የድንበር ጉዳይ በህጋዊ አኳኋን የሚፈታበት የሰላም ስምምነት እንዲፈረም አድርጓል:: የድንበሩ ጉዳይ ለመወሰን የተቋቋመው ኮሚሽን ጎዳዩን በእጅጉ በተሳሳተ አኳኋን ብይን ከሰጠበት በኋላ ሻዕቢያ ጉዳዩ ኢህአዴግን ከስልጣን ለማስወገድ የተመቻቸ ሁኔታ እንደፈጠረለት አድርጎ ነበር የተመለከተው:: ኢህአዴግ ውሳኔውን ተቀብሎ ተግባራዊ ያደረገ እንደሆነ ወረራውን ለመቀልበስ ከተሰለፈው ህዝብ ጋር ተጋጭቶ ይወድቃል:: ወይም ቢያንስ በእጅጉ ይዳከማል፣ አልፈፅምም ያለ እንደሆነ የዓለምን ህግ በመጣሱ ከዓለም ህብረተሰብ ጋር ተጋጭቶ ብድርና እርዳታ አጥቶ ከፍተኛ ጫና ደርሶበት ይንኮታኮታል:: ወይም ቢያንስ በእጅጉ ይዳከማል የሚል ትንተና በመያዝ ነበር ሻዕቢያ የፈነደቀው:: ውሳኔውን ቢቀበልም ባይቀበልም ኢህአዴግ መውደቁ ወይም ቢያንስ በእጅጉ መዳከሙ አይቀርም የሚል ተስፋም ጭሮበት ነበር::

ኢህአዴግ የድንበር ኮሚሽኑን የተሳሳተ ውሳኔ ቢቃወምም በሂደት የተሟላ የሰላም ሃሳብ አቅርቧል:: የኮሚሽኑ ውሳኔ ስህተት ቢሆንም በመርህ ደረጃ ተቀብሎ በአፈፃፀሙ ላይ ውይይት እንዲደረግ ጠይቋል:: በውይይቱ አማካኝነት ድንበሩ ዘላቂ ሰላምን ለማረጋገጥ ☞





በሚያስችል አኳኋን እንዲከለል ይደረግ ብሏል:: በዚህ ላይ ብቻ ሳይወሰን በሁለቱ አገሮች መካከል የመልካም ጉርብትና ግንኙነት ለመመስረት የሚያስችል ከጥገኝነት ነፃ የሆነና በጋራ ጥቅም ላይ የተመሰረተ ግንኙነት የሚፈጥር ድርድር እንዲካሄድ ጠይቋል:: ኢህአዴግ የቀየሰው የሰላም ስትራቴጂ በሂደት የዓለም ህብረተሰብን እያሳመነ ስለመጣ ሻዕቢያ የተ-መኘው ነገር ሊሆንለት አልቻለም:: ይኸው የሰላም ሃሳብ የኤርትራ ነፃነት ያልተዋጠላቸው ወገኖችን ማስኮረፉ ባይቀርም እጅግ የሚበዛው ሰላም ወዳዱ የኢትዮጵያ ህዝብ ተቀብሎታል:: በዚህም ሻዕቢያ የተመኘው ነገር ሳይሆን ቀርቷል:: የሰላም ሃሳቡ የኢትዮጵያ መንግስት ሰላም ፈላጊነትን ለኤርትራ ህዝብም ጭምር ለማረጋገጥ ችሏል:: በመሆኑም የድንበር ኮሚሽኑ ውሳኔ ሻዕቢያ እንደተመኘው ኢህአዴግን መፍትሄ ወደሌለው አዙሪት የከተተ ሳይሆን ሰፊ ተቀባይነት ያገኘ የሰላም ሃሳብን ለማቅረብ የሚያስችል መንደርደሪያ ሆኗል:: የኢህአዴግ የሰላም ስትራቴጂ አንዱ ምሰሶ ለመሆን በቅቷል::

ከዚሁ ጎን ለጎን ኢህአዴግ የልማት ትግላችንን እያፋጠንን የመከላከያ አቅማችንን የምንገነባበት ስትራቴጂ ቀይሶ ተግባራዊ አድርጓል:: የመደበኛ ሰራዊታችንን ቁጥር በመቀነስ ወታደራዊ ብቃቱንና ትጥቁን በማሻሻል፣ ሰፊ ተጠባባቂ ሃይል መገንባትን ማዕከል ያደረገ ስትራቴጂ ተቀይሶ ተግባራዊ ሆኗል:: በዚሁ መልኩ ሻዕቢያ መላውን የኤርትራ ወጣት በማሰባሰብና በቋሚነት በመመደብ ከፈጠረው ሃይል በጥራትም በመጠንም የተሻለ ነገር ግን በኢኮኖሚያችን ላይም ሆኖ በህዝቡ ላይ ይህ ነው የሚባል ጫና የማያሳርፍ ሃይል ፈጥረናል:: ኢኮኖሚችን በይበልጥ እየተጠናከረ በሄደ ቁጥር የመከላከል ዓቅማችንም በዚያው መጠን በመጠናከር ላይ ይገኛል:: በአንፃሩ የሻዕቢያ ኢኮኖሚ እየደቀቀ የመከላከል አቅሙም በዚያው መጠን እየሟሸሸ በመሄድ ላይ ይገኛል:: ከ70 ሚሊዮን ህዝብ ውስጥ እጅግ አነስተኛውን ክፍል በፍላጎቱ በተጠባባቂና በመደበኛ ወታደርነት በመመልመል ጠንካራ የመከላከያ ዓቅም መገንባት ችለናል:: በአንፃሩ ሻዕቢያ መላውን ወጣት በሰራዊቱ ውስጥ አጉሮ በመመዝበር የገነባው ሰራዊት በየዓመቱ በአስር ሺዎች እየተናደ በሂደት ባዶ ቀፎ እየሆነ በመሄድ ላይ ይገኛል:: ባጭሩ ሂደቱ የመከላከል ዓቅማችን ያለማቋረጥ እየጎለበት የመጣበት በአንፃሩ የሻዕቢያ ባለማቋረጥ እየተዳከመ የሄደበት ሂደት ሆኗል ማለት ይቻላል::

☞

ከላይ የተጠቀሰው ስትራቴጂ ሻዕቢያን አንድ መውጫ በር ብቻ ያለው አጥር ውስጥ ከቶታል:: ራሱን ከጥገኝነት አላቆ በጋራ ጥቅም ላይ ወደተመሰረተ ሰላም የሚያመራ በር ተከፍቶለታል:: ከዚህ ውጪ በጦርነት እሞክራለሁ ካለ በራሱ ላይ የጥፋት ብይን መበየን የሚሆንበት ተጨባጭ የሃይል አሰላለፍ የሚኖርበት ሁኔታም ተፈጥሯል:: ከሰላም ውጪ መፍትሄ እንደሌለ ሊገነዘብ የሚችልበት ሁኔታ ተፈጥሮለታል::

ይሁንና ሻዕቢያ አሁንም በዕድሉ ሲጠቀም ሳይሆን የአፍሪካ ቀንድን የማተራመስ ስትራቴጂ ሲከተል ይታያል:: ሰላሙም የጥገኝነት ዓላማውን እንደማይሳካለት ስለሚያውቅ በቀላሉ የሚቀበለው አልሆነም:: ጦርነቱም ውድቀቱን እንደሚያቀላጥፍበት ተገንዝቦ የሚደፍረው አልሆነም:: በአሁኑ ሰዓት ሶስተኛ አማራጭ ብሎ የያዘው እንደእርሱ እኔ ከሞትኩ ሰርዶ አይብቀል የሚል መርህ የተከተሉ የጥፋት ሃይሎችን አደራጅቶና አስታጥቆ ማሰማራት ነው:: ይህ የትርምስ ስትራቴጂ በሁሉም የኤርትራ ጎረቤት አገሮች ላይ የተቃጣ ቢሆንም ዋነኛው ገፅታው በሱዳንና በኢትዮጵያ በተለይም በኢትዮጵያ ላይ ያነጣጠረ ነው::

ሻዕቢያ በአሁኑ ሰዓት ከየትኛውም የአገራችን አካባቢ በሆነ ምክንያት መሳሪያ ሆኖ ሊያገለግለው የሚችለውን ሰው እያሰባሰበ ለጥፋት ስራ እያሰማራው ይገኛል:: ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ ለዚሁ ዓላማ በዋነኛ መሳሪያነት እየተጠቀመባቸው ያሉት ሃይሎች ኦነግ፣ ኦብነግና፣ የቅንጅትና የደርግ ቅሪቶችን ነው:: ኦነግና የኦጋዴን ብሄራዊ ነፃ አውጪ ግንባር ብሎ ራሱን የሚጠራው ድርጅት የመገንጠል ዓላማን የሚያራምዱ ሲሆን ከተሳካላቸው ኢትዮጵያ ትፈረካከስና ሻዕቢያ የአካባቢው "አጋፋሪ" የመሆን ህልሙ የሚለመልምበት ዕ ድል ያሚላሉ ብሎ ያምናል:: የቅንጅትና የደርግ ቅሪቶች ሌላው ቀርቶ የኤርትራንም ነፃነት እንደማይቀበሉ ሻዕቢያ አሳምሮ ያውቃል:: ይሁንና እነዚህ ሃይሎች ተሳክቶላቸው ስልጣን ከያዙ ጭቁን ብሄር/ ብሄረሰቦች ማመፃቸው ስለማይቀር ኢትዮጵያ ትታመሳለች፣ ትበታተናለች የሚል ግምት ስላለው እነዚህ ሃይሎች ስልጣን ላይ ቢወጡ ያሰጉኛል ብሎ አይገምትም:: ስለሆነም አገሪቱን ለመበታተን ይጠቅማል:: ብሎ የሚያስበውን መሳሪያ በሙሉ፣ ጠባቡንም፣ ትምክህተኛውንም አንድ ላይ አሰልፎ አሰማርቷል:: የትርምስ ስትራቴጂ

☞





ይሏል እንደዚህ ነው::

የከሰሩት ሃይሎች አንድ ላይ ተሰባስበው ኢትዮጵያን ባጭር ጊዜ ውስጥ ይበታትናሉ የሚል ህልምና ምኞት ሻዕቢያ ቢኖረውም ሁኔታው በጥሞና እየመረመረው ሲሄድ ከህልምና ከምኞት የማያልፍ ነገር እንደሆነ መገንዘብ አያዳግተውም:: ነገር ግን እነዚህ ሃይሎች የሻዕቢያን የመጨረሻ ግብ ካጭር ጊዜ አኳያ ባያሳኩም የተጀመረውን ፈጣን ልማት ካሰናከሉ፣ በወጣቱና በኢህአዴግ መካከል ግጭት እየቀሰቀሱ በሚከሰተው ጉዳይ የኢህአዴግንና የኢትዮጵያን ገፅታ በማበላሸት ወደአገራችን የሚፈሰው የኢንቨስትመንትና የልማት ገንዘብ እንዲቋረጥ ወይም በከፍተኛ ደረጃ እንዲቀንስ ካደረጉ ለሻዕቢያ በቂው ነው:: በዚሁ አማካኝነት ኢትዮጵያ እንደኤርትራ በሂደት በኢኮኖሚ ቀውስ ተወጥራ ቅራኔዎች እየተባባሱ ሊሄዱ ይችላሉ ብሎ ስለሚገምት አብረን ተንገራግረን እንወድቃለን ብሎ ያስባል:: ምናልባትም ኢትዮጵያ ቀውሱን መቋቋም አቅቷት ስትወድቅ እኔ በሳሕል ተራሮች በለመድኩት ልምድ ቀውሱን ተሸክሜ ጊዜ እገዛና በመጨረሻ አካባቢው ሲተራመስ ተራራ ጫፍ ላይ ሆኜ ማቅራራት እችላለሁ ብሎ ያስብ ይሆናል:: የትርምስ ስትራቴጂ ይሏል እንዲህ ነው::

የሻዕቢያን የትርምስ ስትራቴጂ በኢትዮጵያ በኩል የስትራቴጂ ለውጥ ሳያስፈልግ ማስተናገድ ይችላል:: ሻዕቢያ ያሰማራቸው የጥፋት ሃይሎች ዋነኛ ጉዳት ፖለቲካዊ እንጂ ወታደራዊ አይደለም:: እነዚህ ሃይሎች ሊፈጥሩት የሚችሉት ወታደራዊ ስጋት ባለው የመከላከያና የፖሊስ ዓቅም ሊመከት የሚችል ከዋናው ሻዕቢያን የመመከት ስራ በማያስተጓጉል መልኩ የሚፈፀም ነው:: የሻዕቢያ ተላላኪዎች ሊፈጥሩ የሚያስቡትን የፖለቲካ ትርምስ ህዝቡ ውስጥ ቀውስ መፍጠር ተስኗቸው በጥቂት ትምህርት ቤቶች የተወሰነ ትርምስ የመፍጠር ሙከራ ነው እያደረጉ ያሉት:: ይህንን ማድረቅ ከተቻለ የሻዕቢያና የጋሻ አጃግሬዎቹን የትርምስ ስትራቴጂ በህዝቡና በፀጥታ ሃይሎች የተቀናጀ ጥረት ማምከን ይቻላል::

በመሆኑም የኢትዮጵያና የሻዕቢያ ስትራቴጂዎች እንደተጠበቁ ናቸው ማለት ይቻላል:: የኢትዮጵያ ስትራቴጂ ሻዕቢያን አንድ መውጫ በር፣ የሰላም በር ብቻ ያለው አጥር ውስጥ የከተተ ገንቢ የሰላም የልማት ስትራቴጂ ሲሆን፣ እስካሁን ድረስ ስኬታማነቱ በተግባር እየተረጋገጠ ያለ ነው:: አገራችን በከፍተኛ እድገት ጎዳና የተጓዘችበት ሰላም ፈላጊነታችንን

☞

ለዓለም ህዝብና ለኤርትራ ህዝብ ለማረጋገጥ የቻልንበት፣ በሻዕቢያ በኩል የኢኮኖሚ፣ የፖለቲካና የማህበራዊ ቀውስ ውስጥ እየታመሰ የሚገኝበት ሁኔታን የፈጠረ ስትራቴጂ ነው። የሻዕቢያም ስትራቴጂ መልኩን ቀየረ እንጂ ያው የጥገኝነትና ወታደራዊነት ስትራቴጂ ነው። በወረራ መልኩ ይገለፅ የነበረው ይህ ስትራቴጂ አሁን ትርምስ በመፍጠር እየተገለፀ ነው። የሻዕቢያ የወረራ ስትራተጂን ያከሸፈው የኢትዮጵያ ስትራቴጂ የትርምሱንም ስትራቴጂ እንደሚያከሽፍ መገመት ይቻላል። የትርምሱ ስትራቴጂ አይቀሬ ሽንፈቱን ሲከናነብ ሻዕ ቢያ አንድም የጥገኝነት በር ዳግም ላይከፈት መዘጋቱን አውቆ በተከፈተለት የሰላምና የጋራ ጥቅም በር አማካይነት ከገባበት አጥር ይወጣል፣ አሊያም አሁን የገባበት ቀውስ ጫፉ ላይ ደርሶ የኤርትራ ህዝብ በሌላ የሰላም ሃይል ይተካዋል። የትርምስ ስትራቴጂ ሲወድቅ የሚኖረው ውጤት የትኛውን እንደሚመስል የሚወስነው ሻዕቢያ ሲሆን፣ የትርምስ ስትራቴጂው መክሸፉን የሚወስኑት ግን ኢህአዴግና የኢትዮጵያ ህዝቦች ናቸው።🖉





# ከኢህአዴግ አምባ

# ለጉባኤያችን ስኬት ብቁ ዝግጅት

ከኢህአዴግ ጉባኤ አዘጋጅ ኮሚቴ

ኢህአዴግ 6ኛ መደበኛ ጉባኤውን መስከረም 1999 ዓ.ም ያካሂዳል። በ5ኛ ድርጅታዊ ጉባኤው በፀደቀው የግንባሩ መተዳደሪያ ደንብ "የኢህአዴግ ጉባኤ ከሁለት እስከ ሁለት አመት ተኩል ባለው ጊዜ ውስጥ ይካሄዳል፤ ሆኖም ምክርቤቱ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ጉባኤውን ከስድስት ወራት ላልበለጠ ጊዜ ሊያራዝመው ይችላል፡ በሚል ተደንግጓል። 5ኛው ጉባኤ የተካሄደው መስከረም 1996 ሲሆን በመተዳደሪያ ደንቡ መሰረት 6ኛው ጉባኤ ከመስከረም እስከ የካቲት/98 ባሉት ጊዜያት ውስጥ መካሄድ እንደሚገባው ቢታወቅም መተዳዳሪያ ደንቡ የሰጠውን ስልጣን በመጠቀም የኢህአዴግ ምክርቤት ለስድስት ወር እንዲራዘም በመወሰኑ ለመስከረም 1999 ዓ.ም እንዲካሄድ ተላልፏል። የምክርቤቱን ውሳኔ ተከትሎም መተዳደሪያ ደንቡ በሚደነግገው መሰረት የጉባኤ አዘጋጅ ኮሚቴ ተቋቁሞ ስራውን ጀምሯል። የኢህአዴግ አባላት የሆኑት አራቱ ብሔራዊ ድርጅቶችም በተመሳሳይ አኳኋን የየድርጅታቸውን ጉባኤ እንደሚያካሂዱ ይጠበቃል።

## 1. በፖለቲካ ድርጅቶች ውስጥ የጉባኤ ፋይዳ ምንድን ነው?

የድርጅትን መተዳደሪያ ደንብ ጠብቆ ጉባኤን በወቅቱ ማካሄድና አለማካሄድ ብቸኛው ባይሆንም የአንድ ድርጅት ዴሞክራሲያዊነትን መመዘኛ በመሆን ያገለግላል። ከውልደት እስከ ውድቀት ድረስ አንድም ድርጅታዊ ጉባኤ ሳያደርጉ፤ በጥቂቶች ፍላጎትና ውሳኔ ተመስርተው ጥቂቶች ያሻቸውን በሚወስኑበት ሁኔታ ኖረው እኒያው ጥቂቶቹ በተከተሉት የጥፋት መንገድ ከከሰሙት አንዳንድ የአገራችን ፖለቲካዊ ድርጅቶች /ሞረሽ/ አንፃር

☞

ሲታይ ወቅቱን ጠብቆ ጉባኤ ማካሄድ የዴሞክራሲያዊነት መመዘኛነቱ ይጎላል፡፡ በሌላ በኩል መተዳደሪያ ደንቡን አክብሮ ጉባኤ ቢያካሂድም ግለሰብ ከጉባኤ በላይ ስልጣን እንዲኖረው የተደረገበትና ጉባኤው ለይስሙላ ብቻ የሚሰየምበት ርቲም በአገራችን ያየን በመሆናችን በወቅቱ ጉባኤ በመካሄዱ፣ መተዳደሪያ ደንቡ በመከበሩ ብቻ አንድን ድርጅት በዴሞክራሲያዊነት መመዘን እንደማይቻል እንረዳለን፡፡

በዴሞክራሲያዊ ድርጅት ውስጥ ድርጅታዊ ጉባኤ ተራ ስብሰባ አይደለም፡፡ የድርጅቱ ተቋማዊ እንቅስቃሴ አንድ መገለጫ፣ በድርጅቱ ውስጥ የብዙሃን የበላይነት ማረጋገጫ መድረክ ነው፡፡ ቁንጮ የሚባሉ መሪዎች በድርጅቱ ውስጥ የአድራጊ ፈጣሪነት ሚና የሚጫወቱበት ሁኔታ እንደማይኖር የመከላከል ፋይዳም ይኖረዋል፡፡ በዴሞክራሲያዊ ድርጅት ውስጥ ድርጅታዊ ጉባኤ መላ የድርጅቱ አባላት አስቀድመው በጉባኤው አጀንዳዎች ላይ ከተወያዩ በኋላ በወኪሎቻቸው አማካይነት የሚሳተፉበትና የድርጅቱን ቀጣይ ጉዞ የሚወስኑ መሰረታዊ ውሳኔዎች የሚሰጡበት የድርጅቱ የመጨረሻው የበላይ አካል ነው፡፡

ኢህአዴግ መተዳደሪያ ደንቡን አክብሮ ጉባኤውን ለማካሄድ የሚያደርገው እንቅስቃሴ በመሰረቱ ከዴሞክራሲያዊ ተፈጥሮው የሚመነጭ ነው፡፡ ድርጅታዊ ጉባኤ የሚመክርባቸው ጉዳዮች፣ ጉባኤው የሚያሳልፋቸው ውሳኔዎች የግንባሩን ድርጅታዊ ህይወት የሚወስኑ እንደሆኑ በፅናት ስለሚታመንበት ነው በተከታታይ ጉባኤ የሚያካሂደው፡፡ የጉባኤውን ተግባርና ሃላፊነት አስመልክቶ የግንባሩ መደተደደሪያ ደንብ በአንቀፅ 16.3 የሚከተለው ሰፍሯል፡፡

- ጉባኤው የግንባሩ የመጨረሻው ከፍተኛ የአመራር አካል ነው፡፡
- የግንባሩን ኘሮግራምና መተዳደሪያ ደንብ ያፀድቃል፣ ያሻሽላል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም ይቀይራል፡፡
- ግንባሩ የሚመራባቸውን አገር አቀፍ ፖሊሲዎችና ስትራተጅዎች ይነድፋል፡፡
- የግንባሩን ምክር ቤትና የቁጥጥር ኮሚሽን ሪፖርቶችን ያዳምጣል፤ ይገመግማል፣ ውሳኔም ይሰጣል፡፡

☞





- እስከቀጣዩ ጉባኤ ድረስ ግንባሩ የሚያከናውናቸውን አጠቃላይ ተግባራት፣ ማሳካት ያለበትን ግቦች ይወስናል፡፡

ከዚህ መረዳት እንደሚቻለው የኢህአዴግ ጉባኤ የግንባሩን ድርጅታዊ ህይወት በመለወጥ ረገድ የላቀ ፖለቲካዊ ፋይዳ አለው፡፡ በኢህአዴግ እምነት ጉባኤ በወቅቱ አለማካሄድ እነዚህን ተግባራትና ሃላፊነቶች ለሌላ አካል አሳልፎ መስጠት፤ የግንባሩን የመጨረሻ ከፍተኛ የአመራር አካል ሽባ የሚያደርግ፤ የግንባሩን ተቋማዊ እንቅስቃሴ የሚያሰናክል፤ ግንባሩ በጥቂት መሪዎች ገደብ የለሽ ስልጣን ስር እንዲወድቅ የሚያደርግ የውድቀት መንገድ ነው፡፡ ጉባኤው ህያው ሆኖ እነዚህን ተግባራትና ሃላፊነቶች የሚያከናውንበት ሁኔታ መፈጠሩ ደግሞ የአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ አላማው ሁሌ እየታደሰና እየጎለበተ መሄዱን የሚያረጋግጥ የእድገትና የድል ጎዳና ነው፡፡

## 2. የኢህአዴግ ድርጅታዊ ጉባኤ ግቦች፣

ኢህአዴግ በይፋ እንደግንባር የተመሰረተው ሚያዚያ/1980 ዓ.ም ሲሆን የመጀመሪያ ድርጅታዊ ጉባኤውን ያካሄደው ደግሞ ቆላ ተምቤን በ1983 ጥር ወር ነው፡፡ ባለፉት 15 አመታት ያካሄዳቸው አምስት ድርጅታዊ ጉባኤዎች የየራሳቸው ግብና ታሪካዊ ፋይዳ ነበራቸው፡፡

1ኛው ድርጅታዊ ጉባኤ በኢህአዴግ የሚመራው ህዝባዊ ትግል ወደ ላቀ ደረጃ በመሸጋገር ላይ እንደሚገኝና የደርግ ግብአተ መሬት እውን የሚሆንበት ወቅት ዋዜማ ላይ እንደምንገኝ የተገመገመበት፣ የሰላም ጉዳይና የሽግግር መንግስት ምሰረታ አቅጣጫዎች የተቀየሱበት፤ የኢትዮጵያ አብዮትን ወደ አዲስ ምእራፍ የማሸጋገር ግብ የነበረው ታሪካዊ ጉባኤ ነበር፡፡

ታህሣሥ/1987 በአዋሳ ከተማ የተካሄደው 2ኛው ድርጅታዊ ጉባኤ የሽግግሩ መድረክ ጉዞ የተገመገመበትና በአገራችን ውስጥ ህገመንግስታዊ ስርዓት እውን የሚሆንበት አቅጣጫ የተመከበረበት፤ በአገራችን ታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜ በህዝብ የተመረጠ ህዝባዊ መንግስት ለመመስረት መደረግ የሚገባው ዝግጅት የተወሰነበት፤ የኢህአዴግ የሰላም፣ የልማትና

☞

የዴሞክራሲ መርሃ ግብር የፀደቀበት፤ ኢትዮጵያን በአዲስ የፖለቲካና የኤኮኖሚ መሰረት ላይ መልሶ የመገንባት ግብ የነበረው ታላቅ ጉባኤ ነበር::

ታህሳስ/1990 በጅማ የተካሄደው 3ኛ ጉባኤ ኢህአዴግ በህዝብ ተመርጦ መንግስት ከመሰረተ በኋላ የነበሩት ሁለት አመት ተኩል የሰላም፣ ዴሞክራሲና ልማት መርሃግብር አፈፃፀም የተገመገመበት፤ ከአገራዊና አለማቀፋዊ ሁኔታው ጋር በተገናዘበ አግባብ በአንዳንድ የኘሮግራም ጥያቄዎች ላይ መሻሻሎች የተደረጉበትና የኢህአዴግ መለያ እምነቶች በሆኑት ወሳኝ ጉዳዮች ላይ ኢህአዴግ ያለው የመስመር ፅናት ጎልቶ የወጣበት፤ የኢህአዴግን አብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመሮች በፅናት በመጠበቅና ህዝቡን በስፋት በማሳተፍ መርሃግብራችንን የማሳካት ግብ የነበረው ወሳኝ ጉባኤ ነበር::

ነሃሴ/1993 በአዲስ አበባ የተካሄደው 4ኛ ድርጅታዊ ጉባኤ ሻእቢያ በአገራችን ላይ ባካሄደው ወረራና የኢህአዴግ የ10 አመት ጉዞ ግምገማ ጋር በተያያዘ ምክንያት የአባላትን ይሁንታ ባረጋገጠ አኳኋን ከመደበኛ ጊዜው ለአንድ አመት ያህል ዘግይቶ የተካሄደ ጉባኤ ሲሆን እንደሌሎቹ ጉባኤዎች ሁሉ የራሱ ታሪካዊ ፋይዳና ግብ ነበረው::

4ኛው ድርጅታዊ ጉባኤ “የተሃድሶ ጉባኤ” የሚል ስያሜ የነበረው ሲሆን የሻእቢያን ወረራ በመመከትና ድል በመንሳት ረገድ ኢህአዴግና መንግስት የተከተሏቸው ስትራተጅዎች ትክከለኛነት የተገመገመበት፤ የመጀመሪያው አምስት አመት የሰላም፣ የልማትና ደሞክራሲ መርሃግብር እንዲሁም የሁለተኛው አገራዊ ምርጫ አፈፃፀሞች የተገመገሙበት፤ ቀጣይ የሰላም፣ የዴሞክራሲና የልማት መሰረታዊ አቅጣጫዎች የተወሰኑበት፤ በአብዮቱ ላይ ተጋርጦ የነበረው የጥገኛ ዝቅጠት አደጋና አደጋውን ለማስወገድ የተደረገው ውስጠ ድርጅት ትግል በስፋት የተዳሰሱበት፤ የተሃድሶው ውጤቶች ተቋማዊ መልክ የሚይዙበትና በአዲስ መንፈስና ወኔ የኢህአዴግን አገራዊ አመራር የማጠናከር ግብ የነበረው ጉባኤ ነበር::

መስከረም/1996 በባህርዳር የተካሄደው 5ኛው ድርጅታዊ ጉባኤ “እመርታ ጉባኤ” የሚል ስያሜ የተሰጠው ሲሆን የተሃድሶውን ውጤቶች ተቋማዊ በማድረግና የኢህአዴግ አብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመር ከድርጅት አጥር በማውጣት ወደ ህብረተሰቡ በማስረፅ ረገድ የተሄደበት ርቀት በትኩረት የታየበት፤ የልማትና መልካም አስተዳደር እቅዶች አፈፃፀም የተገመገመበትና ቀጣይ የትኩረት አቅጣጫዎች የተቀየሱበት፤ በልማትና መልካም ☞





አስተዳደር መስክ እመርታ የማረጋገጥ ግብ ነበረው::

ካለፉት አምስት ጉባኤዎች ሂደት እንደምንረዳው እያንዳንዱ ጉባኤ እስከሚቀጥለው ጉባኤ ድረስ ግንባሩና አባል ድርጅቶች የርብርብ ማእከል አድርገው የሚንቀሳቀሱበት ግብ የሚወሰንበት፤ ባለፈው ጉባኤ የተደረሰበትን ውጤት መሰረት በማድረግ በቀጣይ በይበልጥ ውጤታማነት ለመንቀሳቀስ የሚያስችሉ ውሳኔዎችና አቅጣጫዎች የሚቀመጡበት ከፍተኛ ድርጅታዊ ክንውን ነው:: እያንዳንዱ ጉባኤ የየራሱን አብዮታዊ ዴሞክራሲ አላማዎቻችንን በተደማሪ ስኬት ወደ ፊት የማራመድ ታሪካዊ ሚና ተጫውቷል::

6ኛው ጉባኤያችንም እንዳለፉት ጉባኤዎች ሁሉ የራሱ መለያና ግልፅ ግብ ይኖረዋል:: 6ኛው ድርጅታዊ ጉባኤ ኢህአዴግ በኢትዮጵያ ህዝብ ተመርጦ ለሶስተኛ ጊዜ መንግስት የመመስረትና አገሪቱን የመምራት ሃላፊነቱን በተረከበበት፤ ከምርጫው ጋር በተያያዘ በአመፅ ስልጣን ለመያዝ የተሯሯጡ ተቃዋሚ ሮቲዎችና ሁከትና ብጥብጥ ለመፍጠር ሲባዝኑ የከረሙ ፀረ ሰላም ሃይሎች ጥረት በከሰመበት፤ ኢህአዴግ በመላ የአገራችን ገጠሮች መሰረቱን ከመቸውም ጊዜ ይበልጥ የተደራጀ ህልውና ማረጋገጥ በቻለበት፤ በከ-ተሞችም አልፎ አልፎ በኢህአዴግና በህዝቡ መካከል ተፈጥሮ የነበረው የእምነት መላላት ማንሰራራት በጀመረበት፤ በአገራችን ለመጀመሪያ ጊዜ ለሶስት ተከታታይ አመታት ኤኮኖሚያዊ እድገት ባስመዘገብንበትና ከድህነት መላቀቅ እንደሚቻል በህዝቡ ዘንድ ተስፋ በፈነጠቀበት፤ በልማትና መልካም አስተዳደር ረገድ በአገራችን ከፍተኛ ለውጥ ለማምጣት እንደሚያስችል የታመነበት የአምስት አመት እቅድ ፀድቆ በስራ ላይ በዋለበት፤ የመድብለ ሮቲ ዴሞክራሲያዊ ስርዓታችን ትክክለኛ ፈር የመያዝ ጅምር በታየበት ..... በአጠቃላይ አገራችን የመላ ህዝባችንንና የአጋር አገሮችን ህዝብታትና መንግስታትን ትኩረት በሳበ የለውጥ ሂደት ላይ በምትገኝበት ወቅት የሚካሄድ ጉባኤ በመሆኑ በሁሉም መስክ ወደ ላቀ የእድገት ምእራፍ ለመሸጋገር የሚያስችለን ታሪካዊ ጉባኤ እንደሆነ ይታመናል::

6ኛው ድርጅታዊ ጉባኤያችን በ5ኛው ጉባኤ የተላለፉ ውሳኔዎችና አቅጣጫዎች አፈፃፀም የሚገመገምበት፤ የሰላም፣ የዴሞክራሲና የልማት ጥረታችን ከደረሰበት ደረጃ በመነሳት ቀጣይ ጉዞአችን የሚቀየስበት፤ ውስጠ ድርጅት ፖለቲካዊና ድርጅታዊ ስራዎቻችንን ወደ ላቀ ደረጃ በማሸጋገርና የአብዮታዊ ዴሞክራሲ መሰረትን በማጠናከር ☞

ዙሪያ የሚመከርበት፣ በመልካም አስተዳደርና ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ግንባታ መስክ እመርታ በማምጣት ፈጣን ልማትን የማስቀጠል ግብ የሚኖረው ጉባኤ ይሆናል፡፡

## 3. በ6ኛው ጉባኤ ዝግጅት ከኢህአዴግ አባላት ምን ይጠበቃል?

የ6ኛው ጉባኤያችን ዝግጅት የተጀመረ ቢሆንም በዋነኛነት የሚቀጥሉት ሶስት ወራት የጉባኤ ዝግጅት ወቅቶች ናቸው፡፡ የጉባኤው ዝግጅት የሚሸፍናቸው በርካታ ተግባራት ይኖራሉ፡፡ የጉባኤ ዝግጅት ለአዘጋጅ ኮሚቴ ወይም ለሌሎች አግባብ ያላቸው አካላት ብቻ የሚተው ተግባር አይደለም፡፡ መላ የድርጅቱ አባላት በዝግጅቱ እስካልተሳተፉ ድረስ የጉባኤው ዝግጅት የተሳካ ይሆናል ተብሎ አይጠበቅም፡፡ ከዚህ አኳያ ከአባላት ምን ይጠበቃል? የሚለውን ዘርዘር አድርገን እንመልከት፡፡

## ሀ/ በጉባኤው ፋይዳ ዙሪያ መግባባት መፍጠር፣

ከፍ ሲል እንደተቀጠሰው ሁሉ በኢህአዴግ ጉዞ ውስጥ ጉባኤ ከፍተኛ ፖለቲካዊና ድርጅታዊ ፋይዳ አለው፡፡ ኢህአዴግ ጉባኤ የሚያካሂደው የደንቡን ለመወጣት ሳይሆን በጉባኤ አማካይነት ከምእራፍ ምእራፍ በመሸጋገር አብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ አላማውን ለማሳካት ነው፡፡ በዚህ ረገድ 6ኛው ድርጅታዊ ጉባኤያችን ካለፉት ጉባኤዎች ለየት የሚያደርጉት የራሱ ባህሪያትና ጉልህ ፋይዳዎች እንዳሉት ከፍ ብሎ ተጠቅሷል፡፡

በመሆኑም በ6ኛው ጉባኤያችን አማካይነት በአገራችን የተጀመረውን የሰላም፣ የዴሞክራሲና የልማት ጉዞ ከመቸውም በተሻለ ሁኔታ ለማጎልበትና በውስጠ ድርጅት ደረጃም ይበልጥ የምንጠናከርበትን ሁኔታ ለመፍጠር እንደምንችልና እንደሚገባን መላ አባላት የማያሻማ አቋም መያዝ ይጠበቅባቸዋል፡፡ ይህ እንዳይሆን የሚያደናቅፉን ውስጣዊና ውጫዊ ሁኔታዎችን በዝርዝር መገምገምና ችግሮቹን ለመፍታት በተደራጀ አግባብ መን-ቀሳቀስ ይኖርባቸዋል፡፡

☞





## ለ/ ለጉባኤው ግብ መሳካት መረባረብ፣

የ6ኛ ድርጅታዊ ጉባኤያችን ግብ በመልካም አስተዳደርና በዴሞክራሲያዊ ስርዓት ግንባታ መስክ እመርታ በማምጣት ፈጣን ልማትን ማስቀጠል ነው፡፡ ባለፉት አመታት ባደረግናቸው እንቅስቃሴዎች በመልካም አስተዳደርና በዴሞክራሲ መስክ የሚፈለገውን ያህል ውጤት እንዳላስመዘገብን ግልፅ ነው፡፡ በመሆኑም በመጪዎቹ አመታት በዚህ መስክ እመርታ የሚታይበት ውጤት ማምጣት ይጠበቅብናል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ በልማቱ መስክ የተሻለ ለውጥ ታይቷል፣ ለሶስት ተከታታይ አመታት ከፍተኛ ኤኮኖሚያዊ እድገት ማስመዝገብ ተችሏል፡፡ ይህንን እድገት ቀጣይ እንዲሆን መረባረብ ከመላ አባላት ይጠበቃል፡፡

በዚህ ረገድ ተቀዳሚው ተግባር በክረምት የተያዙትን የውስጠ ድርጅት ስራ፣ የገጠር ልማትና የመልካም አስተዳደር እቅዶች ሳይንጠባጠቡ በተሟላ መንገድ እንዲተገበሩ ማድረግ ይሆናል፡፡ በሌላም በኩል ስለ ኢህአዴግ አባላት ስንናገር ስለየብሔራዊ ድርጅቱ አባላት ማንሳታችን እንደሆነ ግልፅ ሆኖ አባላት የ6ኛ ድርጅታዊ ጉባኤያችንን ግብ ለማሳካት የሚያደርጉት እንቅስቃሴ በግለሰብ ደረጃ አባል የሆኑበትን ብሔራዊ ድርጅት ጉባኤ ዝግጅት ውጤታማ በሆነ መንገድ እንዲካሄድ በማድረግ እንደሚረጋገጥ ግንዛቤ ሊያዝበትና በትኩረትም ተግባራዊ ሊያደርጉት ይገባል፡፡

## ሐ/ በጉባኤው አጀንዳዎች ላይ ብቁ ውይይት ማድረግ፣

በኢህአዴግ እምነትና አሰራር ጉባኤውን የብዙሃን አባላት የበላይነት ማረጋገጫ መድረክ ከሚያደርጉት ጉዳዮች አንዱና ዋነኛው አባላት ጉባኤው በሚነጋገርባቸው አጀንዳዎች ላይ አስቀድመው የሚወያዩባቸውና አቋም የሚያዙባቸው መሆኑ ነው፡፡

6ኛው ድርጅታዊ ጉባኤያችን ከሚኖሩት አጀንዳዎች ውስጥ አንዱ ባለፉት ሶስት አመታት በሰላም፣ ደሞክራሲና ልማት እንዲሁም በውስጠ ድርጅት ፖለቲካዊና ድርጅታዊ

☞

ስራዎች ዙሪያ የነበረን አፈፃፀም ጠንካራና ደካማ ጎኖችን መገምገም፣ በቀጣይ ትኩረት የሚሰጣቸውን አቅጣጫዎች መቀየስ ይሆናል። በዚህ አጀንዳ ላይ በየደረጃው አግባብ ያላቸው መድረኮች እየተዘጋጁ የአባላት ውይይት እንደሚካሄድ ይጠበቃል። በውይይቱ አባላት በንቃት መሳተፍና ውጤታማ የሆንባቸውን መስኮች በይበልጥ ለማጠናከርና ቀጣይ ለማድረግ፣ ጉድለት በታየባቸው ሁሉ ደግሞ ፈጣን እርምትና ማስተካከያ ለመውሰድ በላቀ የሃላፊነት መንፈስ መዘጋጀት ይጠበቅባቸዋል።

አባላት እንደሚወያዩበት ከሚጠበቀው አጀንዳ ሌላው የድርጅት መተዳደሪያ ደንብ ነው። ባለፉት ጉባኤዎች እንደተደረገው ሁሉ በ6ኛ ጉባኤያችንም የምንገኝበትን ድርጅታዊ ሁኔታ መሰረት በማድረግ መተዳደሪያ ደንባችንን ማሻሻል ይኖርብናል። መተዳደሪያ ደንባችን ቀልጣፋና ውጤታማ ተቋማዊ አሰራርን ለማጎልበት፣ የአባላትን ፖለቲካዊ ግንባታና የተደራጀ እንቅስቃሴ ለማዳበር ...... በሚያመች አግባብ መቅረፅ ይቻል ዘንድ አባላት ከጉባኤ አዘጋጅ ኮሚቴው በሚቀርበው ረቂቅ ሰነድ ላይ በብቃት መሳተፍና ገንቢ አስተዋፅኦ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል።

## መ/ ብቁ ወኪሎችን መምረጥ፣

ጉባኤው ግቡን ለማሳካት የሚያስችል ውይይት ማድረግና በሳል ውሳኔዎችን መወሰን የሚችለው የጉባኤው አባላት ይህንን ተልእኮ ለመወጣት የሚያስችል ብቃት ሲኖራቸው ነው። በመሆኑም አባላት ለጉባኤው የሚመርጧቸው ወኪሎች መሰረታዊ በሆኑ የፖለቲካ ብቃት መመዘኛዎች የተመዘኑ፣ በጉባኤው የአባላትን ፍላጎትና አቋም በአግባቡ ማንፀባረቅና የተሳሳቱ አስተሳሰቦችን በፅናት የሚታገሉ ሊሆኑ ይገባል። የአባላት ውክልና የሌለው የጉባኤው አባል መሆን ስለማይችል በወኪሎች ምርጫ ላይ ከፍተኛ ጥንቃቄ መደረግ ይኖርበታል።

በዚህ ረገድ በጉባኤው እንዲሳተፉ የተለየ ትኩረት ሊሰጣቸው ከሚችሉ ክፍሎች /ሴቶች፣ ብሄረሰቦች ... ወዘተ./ ውጭ በብቃቱ የጉባኤ አባል እንዲሆን ቅድሚያ ሊሰጠው

☞





የሚገባው እያለ የማይገባው የማይወከልበትን ሁኔታ ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

## ሠ/ ለድህረ ጉባኤ ስራዎች ራስን ማዘናጀት፣

ጉባኤው ከሚመክርባቸው ጉዳዮች አንዱ እስከሚቀጥለው ጉባኤ ድረስ በሁሉም መስኮች ሊከናወኑ የሚገባቸው ተግባራት እንደሆነ ይታመናል። በመልካም አስተዳደርና ዴሞክራሲያው ስርዓት መስክ እመርታ ለማምጣት የሚደረገው እንቅስቃሴ ከጉባኤያችን ማግስት ጀምሮ ርብርብ ይጠይቃል፣ ፈጣንና በየደረጃው ህዝቡ ተጠቃሚ የሚሆንበትን ልማት ቀጣይ ለማድረግ የሚካሄደው ርብርብ ከጉባኤውም ማግስት ይቀጥላል። የድርጅታችንን ተቋማዊ አሰራር የማጎልበትና በጉባኤው በተሻሻለው መተዳደሪያ ደንብ መሰረት የተጠናከረ ድርጅታዊ እንቅስቃሴ ማድረግ ከጉባኤው ማግስት አንስቶ በትኩረት የሚቀጥል ተግባር ይሆናል።

በአጠቃላይ በጉባኤያችን አማካይነት ወደ ላቀ ድርጅታዊ ብቃት፣ አገራዊ ኤኮኖሚያዊ እድገትና የዳበረ የዴሞክራሲያዊ ስርዓት ግንባታ ምእራፍ ለመሸጋገር መላ አባላት ከመቸውም ጊዜ በላቀ አብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ንቃትና ወኔ መረባረብ ይጠበቅባቸዋል። ይህንን ለማሟላትም አባላት ከወዲሁ ራሳቸውን ማዘጋጀት፣ ለዚህ ከፍተኛ

☞

## ከዚህም ከዚያም

# እነማን የት ናቸው? እኛስ?

እ.ኤ.አ በ2004 በአለም አጠቃላይ ምርት 5 በመቶ እድገት ማሳየቱን የኢኮኖሚ ጥናቶች ያመላክታሉ። ይህ በአለም አቀፍ ደረጃ የተመዘገበው እድገት በቀጣዩ አመት በ4.5 በመቶ አድጓል።

አለም አቀፉ የገንዘብ ድርጅት (IMF) እና አለም አቀፉ የኢኮኖሚ ጥናት ተቋም በጋራ ያወጡት አንድ ጥናት እንደሚያመለክተው በያዝነው አመት የአለም ጠቅላላ ምርት (GDP) 4 በመቶ እድገት ያሳያል።

የአገሮቹን የኢኮኖሚ ሁኔታ ተንተርሶ በሚደረግ የትንበያ ስሌት መሰረት 4 በመቶ እድገት በአለም አቀፍ ደረጃ መመዝገቡ መልካም ተደርጎ ሊታይ ይችላል። ምክንያቱም የእድገቱ ጋሬጣዎች ወይም ፈተናዎች በቀላሉ ሊታዩ የሚችሉ አይደሉምና!!

የሃይል አቅርቦት ዋጋ ንረት፣ የኮንስትራክሽን እቃዎች ዋጋ ማሻቀብ፣ የአእዋፍ ኢንፉሌዛ መዛመት፣ የተመጣጠነ የንግድ ሚዛን በሀገሮች መካከል አለመኖር፣ ይህን ተከ-ትሎም የዋጋ ግሽበትና ንረት በአንዳንድ አገሮች ሊኖር መቻሉ፣ የአለምን ኢኮኖሚያዊ እድገት በቅጡ የሚፈታተኑ ናቸው። እነዚህ በነባሮቹ የእድገት ማነቆዎች ላይ ተጨማሪ ናቸው። ይህም ሆኖ ግን እ.ኤ.አ ከ1970ዎቹ ወዲህ ባሉት አመታት የአለም አጠቃላይ የምርት እድገት (GDP) 4 በመቶ በተከታታይ ተጉዞ አያውቅም። ሆኖም ባለፉት 5 አመታት ይህ እድገት በቋሚነት መዝለቅ መቻሉ አንድ ብሩህ ምልክት ነው።

ጥቅሉን የእድገት ትንበያ ወደ አህጉሮችና አገሮች ተጠግተን ማየት እንችላለን። በጠቅላላው አለማዊ የምርት እድገት ውስጥ የእሲያ አህጉር ሰፊውን ድርሻ ይይዛል - 36 በመቶ። ቻይናና ህንድ መራሽ የሆነው ታዳጊ የእሲያ የገበያ ኢኮኖሚ፣ የላቀ ድርሻ

☞





እየያዘ መምጣቱ፣ በርካታ የኢኮኖሚ ሙያተኞችና ተንታኞችን አስገርሟል። አስገራሚ የሚያደርገው ደግሞ የቻይናና የህንድ ድርሻ ነው። እነዚህ ሁለት አገሮች ከ36ቱ ፐርሰንት ውስጥ 28 በመቶውን ለብቻቸው ይወስዱታል። ቀሪውን 8 በመቶ ጃን፣ ኒውዝላንድና አውስትራሊያ ይጋራሉ። ይህ የእድገት ስሌት የላቀ ቁጥር መያዙ አስገራሚ ባያደርገውም በተለይ የህንድና ቻይና ምርቶች የአለምን ገበያ ከጫፍ እስከ ጫፍ እያጥለቀለቁ መሆናቸው የማይሸፈን ሀቅ ነው።

የቻይና ኢኮኖሚ በየአመቱ ተአምር ሊሰኝ በሚችል የእድገት ጉዞ ውስጥ ይገኛል። የቅርብ ጊዜ የአለም አቀፉ ገንዘብ ድርጅት ጥናት እንደሚያመለክተው ቻይና ባለፉት 10 አመታት በአማካይ ኢኮኖሚዋ ከ8-10 በመቶ እድገት እያሳየ መጥቷል። ይህ ማለት አመታዊ የእድገት ስሌቷ በአማካይ 10 በመቶ እየተጓዘ ይገኛል።

የቻይና ኢኮኖሚ እድገት መሰረቱ ጠቅላላ ምርቷ የአገር ውስጥና የውጪ ገበያን በተመጣጣኝ የአቅርቦት ደረጃ መሸፈን መቻሏ ነው። አለም አቀፉ የኢኮኖሚ ጥናት ተቋም (IEI) ያደረገው ጥናት እንዳመለከተው በቻይና የገቢና የወጪ ንግድ በእኩል ደረጃ እያደገ መጥቷል። እንዲሁም የአገር ውስጥ ፍላጎትን ለማሟላት የማምረት አቅምን በእጥፍ የመጨመር አቅጣጫን መቀየሷ እንደጠቀማት ይነገራል። እ.ኤ.አ በ2006 እና በ2007 የቻይና አመታዊ ጠቅላላ የምርት እድገት 10 በመቶ ሊቀጥል እንደሚችል ተገምቷል። በቻይና ገበያ ውስጥ የዋጋ ንረትም ሆነ ግሽበት በስጋት ደረጃ እንደማይቀመጥ ጥናቱ ያሳያል።

ልክ እንደቻይና በርካታ የህዝብ ቁጥር ያላት ህንድም በአስገራሚ ኢኮኖሚያዊ እድገት ውስጥ እየተጓዘች ነች። የቻይናና የህንድ የእድገት ፍጥነት ወደመጨረሻው አካባቢ የቅርብ ተፎካካሪ ሊያደርጋቸው ይችላል የሚል ግምት አለ። ህንድ ባለፉት ሶስትና አራት አመት አመታዊ የጠቅላላ ምርት እድገቷ በ7.5 በመቶ እየተጓዘ ቢመጣም ዘንድሮ በ7 በመቶ ብቻ ልታድግ እንደምትችል የአለም አቀፉ የኢኮኖሚ ጥናት ተቋም ትንበያ ያመለክታል። የህንድን እድገት ሊፈታተኑ ከሚችሉ ጋሬጣዎች መካከል፡- የሀገሪቱ የሀይል ፍላጎት እያደገ መምጣት፣ የገቢና ወጪንግዱ ሚዛን የተመጣጠነ አለመሆን፣ ባለፉት አመታት 6 በመቶ አካባቢ የታየው የዋጋ ግሽበት አሁንም 2 በመቶ ሊቀጥል የሚችል መሆኑ ተጠቃሽ ያደርገዋል። ይህም ሁሉ ሆኖ ግን በገበያ ላይ የተመሰረተው የህንድ

☞

ኢኮኖሚ አመታዊ እድገቱን 7 በመቶ ይዞ ይቀጥላል። ምናልባትም የወጪና ገቢ ንግዱ ከተመጣጠን፣ የሀይል ፍላጎቱን ለማሟላት የሚወጣ ወጪ በአማራጭ የሃይል አቅርቦት መተካት ከተቻለ የህንድ አጠቃላይ አመታዊ የምርት እድገት ከቻይና ጋር አቻ ለአቻ መሆን ይችላል።

በኢንዱስትሪ ከበለፀጉ አገሮች እኩል የገበያና የእድገት ተፎካካሪ ለመሆን እየጣሩ ያሉት ቻይናና ህንድ ብቻ አይደሉም። በአለም አቀፉ ገንዘብ ድርጅት ትንበያ መሰረት ኤንዶኔዥያ፣ ታይዋንና ሲንጋፖር ተጠቃሽ ናቸው። እነዚህ አገሮች ከ5-6 በመቶ እድገት እያሳዩ የመጡ ሲሆን ይህን እድገታቸውን በ2006 እና በ2007 ይዘው ሊጓዙ ይችላሉ የሚል ግምት አለ። ስለዚህ እነሱም በቅርብ አመታት ውስጥ ፉክክራቸው ጠንከር ማለት እንደሚችል መገመት ይቻላል።

ከነዚህ አገሮች በተለየ ጎራ የምትጠቀሰው ጃፓን ነች። ጃፓን ባንድ ወቅት ተመንጥቃ በመውጣቷ በኢንዱስትሪ የበለፀጉ አገሮች ተርታ ውስጥ ገብታለች። የጃፓን ስልጣኔና ኢኮኖሚያዊ እድገት ታምር የማሰኘቱን ያህል፣ የቴክኖሎጂያዊ ርቀትና ምጥቀትም የዚህችን አገር መድረሻ በርካቶችን አጓጉቷል።

የጃፓን ጠቅላላ የምርት እድገት እ.ኤ.አ ከ1990ዎቹ ወዲህ ብዙም የመጠቀና የበለፀገ የሚያሰኝ አይደለም። የቅርብ ጊዜ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት፣ ከ1990ዎቹ በኋላ በቀጠሉት 12 አመታት የጃፓን አጠቃላይ የአገር ውስጥ ምርቷ ከ1 በመቶ በላይ ከፍም ዝቅም ሳይል ቆይቷል። በኢንዱስትሪ ከበለፀጉ አገሮች ጎራ የተሰለፈችው ጃፓን አመታዊ እድገት ከነሱ አንፃር ሲሰላ ጉዞዋ የኤሊ ነበር የሚባል ነው። ጃፓን ከዚህ የኤሊ ጉዞዋ የተላቀቀችው ካለፉት 3 አመታት ወዲህ ነው። ለምሳሌ በ2003 እድገቷ የ1.75 በመቶ ሲደርስ፤ በቀጣዩ አመት ወደ 2.25 በመቶ አድጓል። እንደገናም በ2005 ወደ 2.75 በመቶ ከፍ ብሏል። ዘንድሮም ባምናው አመታዊ የእድገት ስሌት ውስጥ ልትገኝ ትችላለች።

የጃፓን ኢኮኖሚያዊ እድገት ባለበት እንዲረግጥ ያደረጉ በርካታ ምክንያቶች ቢኖሩም፣ አሁን ድረስ የቀጠሉትን ማነቆዎች ግን ማስታወስ ተገቢ ይሆናል። አንዱና ዋናው መንስኤ በርካታ ኢንዱስትሪዎቿ የጥሬ እቃ ጠኔ የሚያንጠራውዛቸው መሆናቸው ነው። ሁለተኛው ምክንያት የህዝብ ቁጥር እየቀነሰ መሄድ ነው። የወሊድ ምጣኔው በዜሮ ☞





ደረጃ የሚገኝ ነው። ሌላው የገንዘብ ምንዛሪው የመረጋጋት ስሜት የማይታይበት መሆኑም እንዲሁ። ነገር ግን ባለፉት ሶስት አመታት ግን የጃፓን ገንዘብ (የን) የምንዛሪ አቅሙ እያደገ መጥቷል።

ወጣም ወረደ የጃፓን ኢኮኖሚ ከአዝጋሚ ጉዞ ተላቆ ወደ ፈጣን ሃዲድ እየገባ ነው። በጠቅላላ እድገቱ ላይ የእሲያ አህጉር የላቀውን ድርሻ ይውሰድ እንጂ ከአሜሪካ ቀጥሎ የምዕራብ አውሮ ሀገሮች ከጠቅላላ የአለም የጠቅላላ ምርት እድገት (GDP) ውስጥ 15.3 በመቶ ይወስዳሉ። እነዚህ የምዕራብ አውሮ አገሮች 12 ሲሆኑ፣ ከነሱ ውስጥ አራት አገሮች የአንበሳውን ድርሻ ያገኛሉ። ጀርመን 4.3 በመቶ፣ ፈረንሳይ 3.1 በመቶ፣ ጣሊያን 2.9 በመቶ እና ስፔን 1.7 በመቶ ሲወስዱ ቀሪዎቹ አገሮች 3.2 በመቶ ይጋራሉ። በአለም አቀፉ የገንዘብ ድርጅት ጥናትና ትንበያ መሰረት እነዚህ አገሮች አመታዊ እድገታቸው ያን ያህል የሚያስደስት አይደለም። ከነሱ ይልቅ በመካከለኛውና ምስራቅ አውሮ ውስጥ የምትገኘው ሩሲያ እድገት፣ ከማገገም አልፎ በፍጥነት ወደ ማምለጥ ሁኔታ ውስጥ ገብታለች። ሩሲያ ባለፉት ሶስት አመታት በአጠቃላይ ምርቷ 7 በመቶ እያደገች መጥታለች። በዚህ ጉዞዋም ትቀጥላለች። ሌላው ቀርቶ እነ ካዛኪስታን፣ ዩክሬን ቀሪዎቹ የባልቲክና የባልካን አገሮች ከ4-6 በመቶ በየመቱ እያደጉ ይጓዛሉ።

የሩሲያን እድገት ፍጥነቱን ባለበት እንዲረግጥ ሊያደርጉት የሚችሉ ሁኔታዎች ሊኖሩ ግን ይችላሉ። እንደ አለም አቀፉ ገንዘብ ድርጅት ግምት መሰረት የጠነነ ሙስናና ውስጣዊ የፖለቲካ መቆራቆሶች ሩሲያን ከነቻይና እኩል እንድትራመድ ላያደርጓት ይችሉ ይሆናል።

በአለም አቀፉ የኢኮኖሚ ጥናት ተቋም ግምገማ መሰረት የመካከለኛው ምስራቅና አፍሪካ አህጉሮች አመታዊ እድገታቸው ወይም ድርሻቸው ከእሲያ፣ ከአሜሪካና ከአውሮ አንፃር ሲታይ የጎላ ላይሆን ይችላል። ሆኖም እነዚህ አህጉሮች ተስፋ ሰጪ በሆነ የጠቅላላ ምርት እድገት (GDP) ውስጥ ይገኛሉ። መካከለኛው ምስራቅ ላለፉት 3 አመታት በአማካይ በየመቱ 5.5 በመቶ እድገት እያስመዘገበ መጥቷል። የአፍሪካ አህጉር ደግሞ በ4.5 በመቶ እድገት አሳይቷል። የመካከለኛው ምስራቅ እድገት ከነዳጅ ዋጋ ንረት ጋር የሚያያዝ ነው። ይህ እድገት የነዳጅ ዋጋ ቢያሽቆለቁል አብሮ የሚያሽቆለቁል ይሆናል። ☞

በመጠኑ የየሀገሮቹን አመታዊ የእድገት ምጣኔና ስሌት ለማሳየት የሞከርነው እኛስ የትነን ያለነው የሚለውን ለመገመት ስለሚያስችለን ነው:: ባለፉት ሶስት አመታት በአማካይ ኢኮኖሚያችን 10 በመቶ እድገት አስመዝግቧል:: ይህ እድገት በራሱ አንድ ድል ነው:: ምክንያቱም እንደ ፈጣን እድገት የሚቆጠር ስለሆነ:: ኢኮኖሚያችን ከ7-10 በመቶ ባለው የእድገት ስሌት ውስጥ እንዲቀጥል ለማስቻል የተነደፈው ስልት፣ የጉዟችን ፍጥነት በየትኛው ሀዲድ ውስጥ እንደሆነ ያመለክታል::

በቀጣዮቹ አምስት አመታት ውስጥ አማካይ አመታዊ የኢኮኖሚ እድገታችን ከ7-10 በመቶ መጓዙ አንድ ነገር ነው:: ይህ እድገት ድህነትን በመቀነስ ረገድ የላቀ ትርጉም አለው:: በአሁኑ ሰአት ከድህነት ወለል በታች የሚኖረው ህዝብ 36 በመቶ ነው:: ይህ አሀዝ ከ10 አመት በፊት ወደ 50 በመቶ ይጠጋ ነበር:: በተደረገው ርብርብ መጠኑ መቀነስ ተችሏል:: በቀጣዩ 5 አመታት ብቻ ከድህነት ወለል በታች የሚኖረው ህዝባችን ቁጥር ከ36 በመቶ ወደ 25 በመቶ ዝቅ ይላል:: የነፍስ ወከፍ ገቢ እድገት ከ2.3 በመቶ ወደ 4 በመቶ ያድጋል::🖉





# ልቤ ተሸበረ

ልቤ ተሸበረ፣ ከሩቁ ስትጠሪ ሰማሁሽ ሃገሬ፣
ስንቱን ብሶት ላውራሽ እናቴ ዘርዝሬ::

የረኞቹ ዜማ፣ የገበሬው «ሆ በል»
ከሜዳው ከዳሩ፣ ከጉድባው ካፋፉ፣ መጣ እያስተጋባ፣
ባህር የብሱን አልፎ ከስሜቴ ገባ::
አልቻልሁም ልሰራ፣
ተናወጠ አሳቤ፣ ተሸበረ ልቤ ሰማሁኝ ስትጠራ፣
ያቺው እምዬ እንጂ እናት ሃገር ከዚያ ቁማ ከተራራ::
ሃገሬ ድምፅሽን ቀርቤ እንዳልሰማ፣
አላጥፍ አልጠቀልል መሬት አይደል ሸማ::
ክል እያለ መጥቶ የዝማሬሽ ቃና፣
ያማልለኝ ገባ፣ ያዘነጋኝ ገባ ከሩቁ ሆነና::

ከወንዝ ከፏፏቴው ከተራራው ቁንጮ፣
ከተረት ከወጉ ከነእንኮዬ ጦጢት ከናያ ብልጮ፣
ከደብረ ሊባኖስ አክሱም ላሊበላ ደብረ ቢዘን ዳሞ፣
ሰልቶ እየዘለቀ ዝማሬሽ አድሞ፣
ከቅጠል ከሳሩ ከሜዳው አበባ፣
ከቅኔው ተማሪ ከዚያ ከውብ አምባ፣
ከጎሽ ከድኩላው ካንበሳ ካነሩ፣
ከሜዳዋ ቆንጆ ከዚያች አይነ ጥሩ፣
ከግልገል ከንቦሳው ከንብና ጣዝማ፣
በዕዝነ ልቡናዬ ድምፅሽን ብሰማ፣
ክል እያለ መጥቶ የዝማሬሽ ቃና፣
ያማልለኝ ገባ ያዘነጋኝ ገባ ከሩቁ ሆነና::

ከሩቁ ቢሆንም ድምፅሽ እንኳ አልጠፋ፣
ህያው ያደረገኝ፣ ነፍሴን የዋጀልኝ ነው የልቤ ተስፋ::🖉

1957 ዓ.ም

ዮሃንስ አድማሱ

# እርምት

በአዲስ ራዕይ ቅፅ 1 ቁጥር 1 እትም፣ «ግብርና መር የልማት ስትራቴጂያችን በተግባር ሲመሰከር፣» በሚል ርዕስ አንድ ትንታኔ ማቅረባችን የሚታወስ ነው:: በዚህ ትንታኔ ላይ በግብርና ዘርፍ የተገኘውን እድገት ከተለያየ አቅጣጫ የሚያሳዩ አምስት ሰንጠረዦች አብረው ቀርበዋል:: ከነዚህ ሰንጠረዦች ውስጥ 5ኛው ሰንጠረዥ በ2 አመት ተኩል ውስጥ ፈቃድ የተሰጣቸው ኢንቨስትመንቶች ክልላዊ ስርጭት የሚያሳየው ይገኝበታል:: ይህ 5ኛው ሰንጠረዥ ከአማራ - ጋምቤላ ያሉትን ክልሎች የኢንቨስትመንት ስርጭት የሚያሳዩ ቁጥሮች ተዛንፈው በመውጣታቸው፣ የመረጃ ግድፈት ፈጥረዋል:: ለተፈጠረው ስህተት ክቡራን አንባቢያን ይቅርታ እየጠየቅን፣ ትክክለኛው ቀጥሎ የቀረበው ሰንጠረዥ መሆኑን እንገልፃለን:: አንባቢያን ለእርምት ጥቆማችሁ ምስጋናችን የላቀ ነው::🖉

| yxpÞ¼ST mNT KLL | yÆgR WS_ ÆÑBT µpÊL bÒpH BR | yWu ÆÑBT bµpÊL bÒpH BR | ym NGST µpÊL | DMR |
|---|---|---|---|---|
| አዲስ አበባ | 55,732,861 | 9,779,285 | 895,146 | 66,407, |
| ኦሮሚያ | 12,815,327 | 13,429,268 | 2,040,522 | 28,285, |
| ደቡብ | 2,700,670 | 1,040,276 | 241,095 | 3,982, |
| አማራ | 2,154,583 | 5,841,830 | 6,907,756 | 14,904, |
| ድሬዳዋ | 2,676,853 | 3,874,609 | 249,073 | 6,800, |
| ትግራይ | 1,413,726 | 310,230 | | 1,723, |
| ሀረሪ | 307,850 | | | 307, |
| ቤኒሻንጉል | 257,890 | | | 257, |
| አፋር | 364,441 | 29,814 | 41,737 | 435, |
| ሶማሌ | 360,449 | 264,785 | | 625, |
| ጋምቤላ | 42,515 | | | 42, |
| በተለያዩ ክልሎች * | 1,367,332 | 3,295,742 | 16,536,429 | 21,199, |
| u Q§§ DMR | 80,194,491 | 37,865,839 | 26,911,758 | 144,972, |